

DEN REGNSKABSMÆSSIGE BEHANDLING AF MATERIELLE ANLÆGSAKTIVER

Kandidatafhandling - Ekstern regnskabsvæsen

Nærværende speciale er udarbejdet som led i cand. merc. aud. uddannelsen ved Aalborg Universitet.

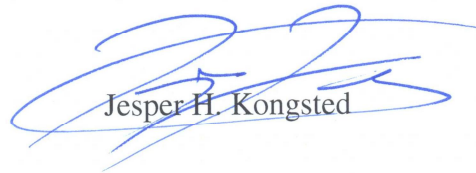
Specialet omhandler en teoretisk gennemgang af de internationale regler for den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver, samt en udarbejdet case til illustration om reglerne medfører, at der bliver givet et retvisende billede af materielle anlægsaktiver i årsrapporten.

Vi vil gerne takke vores vejleder Hans B. Vistisen for hans konstruktive kritik og gode ideer i afhandlingens indledende faser.

Aalborg, den 26. september 2008

Henrik M. Christensen

Jesper H. Kongsted

Ansvarlig

1. Problemformulering	Fælles
2. IASBs begrebsramme	Jesper
3. Teoretisk gennemgang af regnskabspraksis	Fælles
3.1. Forskel mellem dansk og international praksis	Henrik
3.2. Indregning og måling	Henrik
3.3. Afskrivninger	Fælles
3.3.1. Afskrivningsgrundlag	Henrik
3.3.2. Scrapværdi	Henrik
3.3.3. Dekomponering	Jesper
3.3.4. Brugstid	Henrik
3.3.5. Afskrivningsmetode	Henrik
3.4. Værdiforringelse	Jesper
3.5. Ophør ved indregning	Henrik
3.6. Oplysninger	Henrik
4. Praksisgennemgang af problemstillinger ved case	Fælles
4.1. Indledning	Fælles
4.2. Dekomponering	Jesper
4.3. Indregning og måling af nyt produktionsanlæg	Henrik
4.4. Afskrivninger på nyt produktionsanlæg	Henrik
4.5. Værdiforringelse	Jesper
5. Konklusion	Fælles
6. Summary	Fælles

1. Problemformulering.....	1
1.1. Målgruppe.....	1
1.2. Indledning	1
1.3. Problemdefinition	2
1.4. Afgrænsning.....	4
1.5. Metodevalg	5
1.6. Struktur	6
2. IASBs begrebsramme	7
2.1. Hvad er et finansielt regnskab.....	7
2.2. Brugere og deres informations behov	7
2.3. Målet med den finansielle rapport	9
2.4. Grundlæggende forudsætninger.....	10
2.5. De kvalitative karakteristika for årsrapporten	11
2.6. Aktiver og anerkendelse heraf ifølge begrebsrammen	12
3. Teoretisk gennemgang af regnskabspraksis	13
3.1. Forskel mellem dansk og international praksis.....	13
3.2. Indregning og måling.....	14
3.2.1. Indregning	14
3.2.2. Måling ved første indregning.....	17
3.2.3. Kostprisen	20
3.2.4. Måling efter første indregning	26
3.3. Afskrivninger	29
3.3.1. Afskrivningsgrundlag	29
3.3.2. Scrapværdi	29
3.3.3. Dekomponering.....	30
3.3.4. Brugstid.....	33
3.3.5. Afskrivningsmetode	34
3.4. Værdiforringelse	37
3.4.1. Dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger	39
3.4.2. Nyteværdien.....	40
3.4.2.1. Pengestrømsfrembringende enheder	40
3.4.2.2. Skøn over nyteværdien	42
3.4.3. Discounted Cash Flow modellen	44
3.4.4. Terminalværdien	45

3.4.5. Diskonteringsfaktor.....	46
3.4.6. Beregning af nutidsværdien	49
3.4.7. Nedskrivning.....	50
3.5. Ophør ved indregning	51
3.6. Oplysninger.....	52
4. Praksisgennemgang af problemstillinger ved case	56
4.1. Indledning	56
4.2. Dekomponering.....	57
4.2.1. Situation 1 - Ingen opdeling ved køb af nyt anlæg	57
4.2.2. Situation 2 - Opdeling på enkeltmaskiner.....	58
4.2.3. Forskel mellem situation 1 og 2.....	60
4.2.3.1. Genanskaffelse af udtjent maskine	60
4.2.3.2. Sammenligning til IAS 16 og IASB's begrebsramme	62
4.2.4. Situation 3 - Opdeling af de enkelte maskiner.....	62
4.2.4.1. Afskrivningsgrundlag mv. for de enkelte komponenter	63
4.2.4.2. Sammenligning situation 2 og 3	65
4.2.4.3. Korrektion ved genanskaffelse	66
4.2.5. Delkonklusion	67
4.3. Indregning og måling af nyt produktionsanlæg.....	68
4.3.1. Indregning.....	68
4.3.1.2. Delkonklusion	73
4.3.2. Måling.....	74
4.3.2.1. Delkonklusion	77
4.4. Afskrivninger på nyt produktionsanlæg.....	78
4.4.1. Afskrivningsgrundlag	78
4.4.1.1. Delkonklusion	80
4.4.2. Afskrivningsperiode (brugstiden)	81
4.4.2.1. Delkonklusion	83
4.4.3. Afskrivningsmetode.....	84
4.5. Værdiforringelse	86
4.5.1. Dagsværdi med fradrag for salgsomkostninger	86
4.5.2. Nytteværdi.....	87
4.5.3. Ændring af Frit Cash Flow og WACC	92
4.5.4. Delkonklusion	94

4.6. Oplysninger i årsrapporten.....	94
4.6.1. Omvurderingsmodellen.....	100
4.6.2. Delkonklusion.....	103
5. Konklusion.....	104
6. Summary.....	108
7. Litteraturliste.....	111

1. PROBLEMFORMULERING

1.1. MÅLGRUPPE

Dette speciale er først og fremmest rettet imod vejleder og censor. CMA-studerende, færdiguddannede CMA'er og andre med tilsvarende uddannelser kan også have glæde af at læse specialet.

Herudover kan specialet være til interesse for regnskabslæsere med en vis regnskabsmæssig forståelse, da specialet belyser og fremhæver forskellige overvejelser omkring den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver.

1.2. INDLEDNING

Materielle anlægsaktiver kan udgøre en ikke uvæsentlig post i de fleste årsrapporter, specielt hvor der er tale om virksomheder med store produktionsanlæg og produktionsjendomme.

Der kan være en tendens til, at ledelsens i virksomhederne vælger at bruge standard afskrivningshorisonter og værdiansættelses metoder mv., da det kan være svært at tolke lovgivningens regler entydigt, således at disse anvendes korrekt. Dette kan have en stor indvirkning på værdien i balancen og kan bevirke, at balancen ikke afspejler de korrekte værdier, samt at resultaterne ikke viser de korrekt værdireguleringer i de enkelte år.

Det kan være relevant, at se hvordan ledelsens forskellige valg med hensyn til værdiansættelsesmetoder mv. på materielle anlægsaktiver vil påvirke virksomhedens årsrapport og dermed også brugerne i deres beslutningstagning.

Vi har derfor i nærværende speciale valgt, at se nærmere på de muligheder ledelsen har for at værdiansætte materielle anlægsaktiver, og vil forsøge at give vores vurdering af, om de metoder og skøn der foretages, giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling.

1.3. PROBLEMDEFINITION

Formålet med dette speciale er en gennemgang af de internationale regler vedrørende den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver, for at belyse om reglerne giver et tilstrækkeligt grundlag for at udarbejde årsrapporten, således at den for regnskabsbrugerne giver et retvisende billede af de materielle anlægsaktiver.

De problemstillinger vi umiddelbart kan se, der er omkring behandlingen af materielle anlægsaktiver, kan med hensyn til indregning og måling blandt andet være følgende:

- leveringstidspunkt, herunder indregning i årsrapporten
- aktivering contra straksafskrivning af aktiver, herunder fastsættelse af niveau for småaktiver
- anskaffelser af materielle anlægsaktiver af sikkerheds- og miljømæssige årsager.
- aktivering eller udgiftsførelse af efterfølgende omkostninger, der knytter sig til et materielt anlægsaktiv
- opgørelse af en kostpris til indregning

Der kan herudover opstå problemer med behandlingen af omkostninger ved udskiftning af enkelte dele af et samlet produktionsanlæg, som tidligere ikke har været specificeret, samt når der skal ske flytning af et produktionsanlæg mv.

Endvidere kan virksomhedernes ledelse have forskellige syn på opgørelse af afskrivningsgrundlaget, herunder fastsættelse af en scrapværdi, vurdering af brugstiden samt hvilken metode, der skal bruges til at afskrive efter. Forskellige vurderinger af disse skønsmæssige poster må formodes, at kunne have stor indflydelse på aflæggelsen af årsrapporten.

Til sidst kan vurderingen og behandlingen af en eventuel værdiforringelse af et materielt anlægsaktiv give anledning til en del overvejelser.

På baggrund af ovenstående overvejelser omkring diverse problemstillinger vedrørende behandlingen af materielle anlægsaktiver, har vi valgt, at belyse følgende hovedproblemstilling i vores speciale:

Medfører en regnskabsmæssig behandling af materielle anlægsaktiver efter international praksis, et for en regnskabsbruger forventet retvisende billede af en produktionsvirksomheds anlægsinvesteringer og ændringer i disse, herunder om denne regnskabsmæssige behandling giver en korrekt præsentation i årsrapporten?

Til besvarelse af ovenstående spørgsmål, har vi valgt at opstille følgende delspørgsmål:

1. Hvordan behandles aktiver, herunder materielle aktiver i henhold til IASBs regnskabsstandarder (IFRS/IAS)?
2. Er principperne for måling af kostpris, afskrivningsgrundlag, afskrivninger mv. over en forventet brugstid i den internationale lovgivning tilfredsstillende, således at regnskabsbrugerne kan vurdere værdien af de materielle anlægsaktiver?
3. Hvordan påvirker forskellige skøn i praksis den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver?
4. Er der i international regnskabspraksis overladt for mange skøn til virksomhedernes ledelse, og hvordan påvirker disse skøn det retvisende billede?

1.4. AFGRÆNSNING

Specialet vil omfatte den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver efter international praksis. Her tænkes på de regler der fremstilles i IAS 16 og IAS 36, men vil også berøre andre regnskabsstandarder og fortolkninger, hvor dette er relevant for problemstillingen. Fokus vil primært ligge på de skønsmæssige forhold ved indregning og forbrug af materielle anlægsaktiver. Opskrivninger af materielle anlægsaktiver vil kun blive omtalt og ikke behandlet dybdegående.

Specialet vil endvidere omfatte en nærmere gennemgang af værdiforringelse af materielle anlægsaktiver, hvor DCF modellen kort beskrives og anvendes. Vi vil ikke behandle svaghederne i DCF modellen, men udelukkende fokusere på de foretagne skøn og deres indvirkning på nytteværdien. Andre modeller for værdiansættelse af nytteværdien vil ikke i nærværende speciale blive behandlet.

Endvidere vil vi i forbindelse med behandlingen af anlægsaktiver under IAS 36 ikke behandle allokeringen af goodwill i forbindelse med nedskrivningstests og allokering af købssummer ved tilkøb af aktiviteter eller virksomheder.

Dansk praksis følger for det meste de internationale regler. Vi har dog beskrevet de væsentligste forskellene i et særskilt afsnit, men har ikke foretaget en yderligere vurdering heraf, da det ikke vil være relevant i forhold til vores problemstilling.

De problemstillinger vi kan se, der er ved behandlingen af materielle anlægsaktiver og som fremgår af ovenstående, vil i de fleste tilfælde være knyttet til større produktionsanlæg og produktionsejendomme, hvorfor vi har valgt at afgrænse os fra behandlingen af investeringsejendomme, aktiver der besiddes til videresalg, mineralressourcer mv.

Specialet vil endvidere ikke omhandle finansiel leasing af aktiver samt den skattemæssige behandling af materielle anlægsaktiver.

Informationer fremkommet efter 29. august 2008 er ikke medtaget i dette speciale.

1.5. METODEVALG

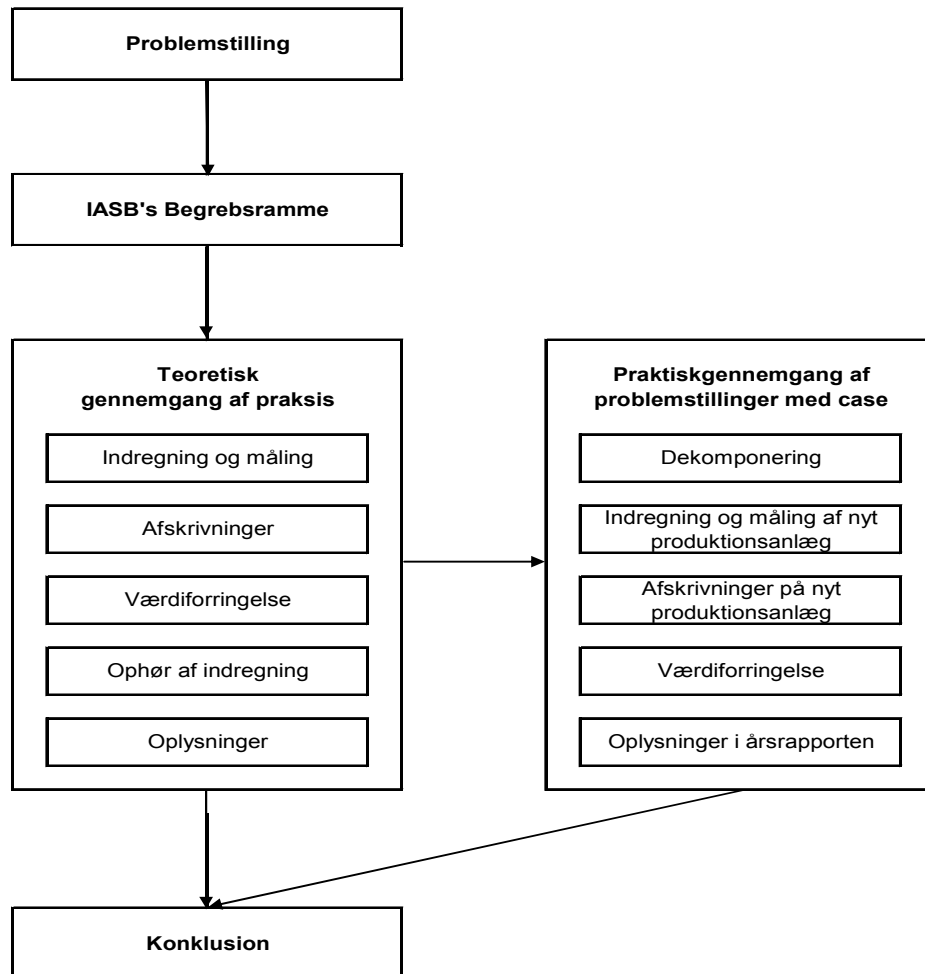
Specialet vil tage udgangspunkt i en teoretisk beskrivelse og kommentering af gældende international lovgivning, og vil efterfølgende belyse enkeltstående problemstillingerne illustrativt ved anvendelse af en case.

Vi ønsker med baggrund i gældende international lovgivning, at belyse behandlingen af materielle anlægsaktiver i en produktionsvirksomhed, herunder kommentere og give vores vurdering af den gældende praksis.

Vi vil ved en nærmere gennemgang af forhold, som fastsættelse af kostpris, scrapværdi, afskrivningsmetode, brugstid mv. forsøge, at illustrerer betydningen for resultatet, egenkapitalen og balancen. Dette gøres ved anvendelse af en casevirksomhed, hvorfra vi vil komme med praktiske eksempler.

Vi vil endvidere på denne baggrund forsøge, at vurdere om lovgivningen giver den tilstrækkelige baggrund for behandlingen af materielle anlægsaktiver, således disse giver et retvisende billede i årsrapporten.

1.6. STRUKTUR

Indledningsvis vil vi gennemgå de teoretiske regler, der er vedrørende materielle anlægsaktiver i den internationale praksis, herunder reglerne for indregning og måling, afskrivninger, værdiforringelse, afhændelse og ophør samt oplysninger i årsrapporten. Vi vil herunder kommentere reglerne og komme med vores vurdering heraf.

Efterfølgende vil vi ved hjælp af en case belyse praktiske problemstillinger, der kan opstå i forbindelse med indregningen af materielle anlægsaktiver, herunder hvilke konsekvenser forskellige behandlinger kan have på årsrapporten.

Afslutningsvis vil vi komme med vores konklusion på, om anvendelse af de internationale regler giver et retvisende billede og en korrekt præsentation af materielle anlægsaktiver i årsrapporten.

2. IASBs BEGREBSRAMME

Begrebsrammen er et arbejdsværktøj for IASB, da den fastlægger de begreber, der ligger til grund for udarbejdelse og præsentation af regnskaber til eksterne brugere.

Der bliver i begrebsrammen opsat nogle generelle betragtninger, som bestyrelsen i IASB skal anvende som grundlag for udarbejdelsen af kommende regnskabsstandarder og opdateringer af de eksisterende standarder.

Vi har derfor indledningsvist valgt at lave en kort gennemgang af IASBs begrebsramme for, at fastsætte grundlaget for den eksterne årsrapport, og for senere i opgaven at kunne beskrive, hvordan disse generelle betragtninger kan påvirke værdiansættelsen af anlægsaktiver i årsrapporten.

2.1. HVAD ER ET FINANSIELT REGNSKAB

Et finansielt regnskab er et regnskab udarbejdet til brug for offentligheden, og som minimum præsenteres en gang årligt og retter sig mod en bred kreds af brugere.

Et regnskab omfatter ifølge begrebsrammen sædvanligvis en balance, en resultatopgørelse, en finansieringsanalyse samt noter, bilag og andre supplerende opgørelse, som er en integreret del af regnskabet.

Det er vigtigt at regnskabet udarbejdes med brugerens behov for øjet, da regnskaber som ofte er deres eneste kilde til økonomiske informationer om virksomheden og dermed også en vigtig kilde i forbindelse med kundernes beslutningsproces.

2.2. BRUGERNE OG DERES INFORMATIONS BEHOV

Begrebsrammen beskriver følgende grupper som brugere af årsrapporten investorer, medarbejdere, långivere, leverandører og andre forretningskreditorer, kunder, offentlige myndigheder og offentligheden.

Alle grupperne har på hver deres måde brug for, via virksomhedens årsrapport, at få tilgodeset deres informationsbehov, dog kan ikke al den information, de enkelte grupper har brug for, dækkes ved hjælp af en finansiell årsrapport. Begrebsrammen mener dog, at hovedparten af ovenstående interessenternes behov dækkes, hvis den finansielle årsrapport udarbejdes, således den opfylder investorerne behov, da disse stiller risikovillig kapital til rådighed for virksomheden.

De forskellige interessegruppers behov inkluderer ifølge begrebsrammen:

Investorer. Indskydere af risikovillig kapital og disses rådgivere interesserer sig såvel for den med deres investeringer forbundne risiko, som med afkastet heraf. De har behov for oplysninger til hjælp ved beslutninger om, hvorvidt de skal købe, beholde eller sælge kapitalandele. Aktionærer er ligeledes interesserede i oplysninger, der hjælper dem til at kunne vurdere virksomhedens evne til at betale udbytte.

Medarbejdere. Medarbejdere og deres repræsentanter er interesserede i oplysninger om deres arbejdsgivers stabilitet og lønsomhed. De er ligeledes interesserede i oplysninger, der gør det muligt for dem at vurdere virksomhedens evne til at tilvejebringe lønninger, pensionsydelse og beskæftigelsesmuligheder.

Långivere. Långivere er interesserede i oplysninger, der gør det muligt for dem at vurdere, om deres udlån og de hermed forbundne renter vil blive betalt til tiden.

Leverandører og andre forretningskreditorer. Leverandører og andre forretningskreditorer er interesserede i oplysninger, der gør det muligt for dem at vurdere, om skyldige beløb vil blive betalt til tiden. Forretningskreditorens interesse for virksomheden vil sædvanligvis være underlagt en kortere tidshorisont end långivernes, medmindre de er afhængige af virksomhedens videreførelse som en vigtig kunde.

Kunder. Kunderne har interesse i information om virksomhedens videreførelse, især i tilfælde hvor de har et længere engagement med og er afhængige af virksomheden.

Offentlige myndigheder. Offentlige myndigheder er interesserede i ressourceallokering og som følge heraf i virksomhedernes aktiviteter. De har ligeledes behov for information for at kunne lovgive om virksomhedernes aktiviteter, fastsætte skattepolitikker og som grundlag for opgørelse af nationalindkomst og lignende statistikker.

Offentligheden. Virksomhederne øver indflydelse på samfundet på forskellige måder. F.eks. kan virksomheder yde væsentlige bidrag til den lokale økonomi på mange måder, bl.a. ved det antal mennesker, de beskæftiger og ved den støtte, de giver lokale leverandører. Regnskaber kan være til hjælp for offentligheden ved at give information om udviklingstendenserne og de seneste udviklinger i virksomhedens tilstand og dens forskellige aktiviteter.

Kilde: "Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements"

Det er ledelsen af virksomheden, der har det primære ansvar for udarbejdelsen af den finansielle rapport.

Ledelsen selv er også interesseret i den finansielle rapport, selvom de i deres virke løbende får meldinger om virksomhedens indtjening og øvrige økonomiske nøgletal, som de ønsker til at guide dem i deres planlægning, beslutningstagning og kontrol ansvar.

Det er ledelsen der afgør, om sådan øvrig information skal offentliggøres i den finansielle rapport og om rapportering af sådanne informationer ligger udenfor rammerne af begrebsrammen. Dog er den finansielle rapport baseret på de informationer, som ledelsen bruger omkring den finansielle stilling, præstation og ændringer i den finansielle stilling for virksomheden.

2.3. MÅLET MED DEN FINANSIELLE RAPPORT

Ifølge IASBs begrebsrammen er målet med udarbejdelsen af en finansiell rapport, at *”give information om en virksomheds økonomiske stilling, resultat og pengestrømme”*¹.

Da en finansiell rapport udarbejdet med henblik på at dække disse områder, menes at dække de fleste brugeres almindelige behov. Dog er de finansielle rapporter udarbejdet på historiske data, og kan derfor ikke give alle de oplysningerne som brugere vil have. Investorer og andre eksterne brugere vil gerne have adgang til oplysningerne om forventningerne for fremtiden, da det er disse oplysninger, som siger noget om virksomhedens evne til at generere resultater og likvider fremadrettet. Disse oplysninger siger derved også noget om virksomhedens evne til fremadrettet at betale sine forpligtelser og give udlodninger til investorerne.

De fremtidige oplysninger for en virksomhed kan ofte være svære at fremskaffe, og en finansiell rapport udarbejdet på baggrund af historiske data kan være det eneste

¹ IAS Begrebsramme afsnit 12

substitut herfor, da den siger noget om de ressourcer virksomheden disponere over og hvorledes den i de forgangne år har kunnet anvende disse til at generere positive likviditet og resultater. Man kan derfor se tendenserne i historien og ud fra dette have en forventning til fremtiden, endvidere kan de historiske data også bruges til at verificere de af virksomheden oplyste forventninger for fremtiden.

Virksomhedens økonomiske stilling siger noget om virksomhedens økonomiske ressourcer, dens økonomiske struktur, dens likviditet og solvens og dens evne til at tilpasse sig ændringer i sine omgivelser. Resultatet og dermed også virksomhedens drift siger i særdeleshed noget om indtjeningsevnen, der igen siger noget om virksomhedens muligheder i fremtiden. Pengestrømmene siger noget om investering-, finansiering- og driftsmæssige aktiviteter i den enkelte periode.

2.4. GRUNDLÆGGENDE FORUDSÆTNINGER

De grundlæggende forudsætninger i begrebsrammen er henholdsvis periodisering og forsat drift.

Periodiseringsprincippet vil sige at transaktioner og andre begivenheder først skal indregnes i rapporten når disse finder sted. Det vil sige at indtægter og omkostninger først bogføres og medtages i rapporten, når de vedrører den givne periode. Herudover gives der under periodiseringsprincippet også oplysninger om fremtidige transaktioner, som er affødt af aktiviteter i perioden.

Forudsætningen forsat drift betyder, at den finansielle rapport udarbejdes ud fra en forventning om, at virksomheden er en forsættende virksomhed og at den vil forblive i drift i den overskuelige fremtid. Dette betyder, at værdierne i virksomheden opgøres ud fra denne forventning, og ikke efter realisationsværdier som følge af virksomheden har til hensigt eller behov for en reduktion i aktivitetsniveauet. Værdierne på aktiver vil derfor under en forsat drift betragtning kunne værdiansættes til en nytteværdi for virksomheden, da en forsat udnyttelse af produktionsanlæg mv. vil generere positiv indtjening for virksomheden fremadrettet.

2.5. DE KVALITATIVE KARAKTERISTIKA FOR ÅRSRAPPORTEN

Kvalitative karakteristika er de egenskaber, der gør den finansielle rapport anvendelig for brugerne. Begrebsramme beskriver følgende fire egenskaber som de kvalitative karakteristika:

- forståelighed
- relevans
- pålidelighed
- sammenlignelighed.

Forståelighed betyder at den information, som bliver givet i årsrapporten, skal være nem for brugeren at forstå. Det forventes dog at brugeren har et rimeligt kendskab til forretningsmæssig og økonomiske forhold og regnskabsvæsen, samt at rapporten gennemgås med rimelig omhu. Endvidere betyder det ikke, at svært forståelige oplysninger skal undlades fra rapporten af hensyn til denne egenskab, da disse kan have betydning for de beslutninger, brugeren træffer på baggrund af rapporten.

For at brugerne kan drage nytte af en finansiell rapport skal informationen være relevant. Relevant information er en del af deres beslutningsproces. To faktorer der påvirker om information er væsentlig er arten og væsentlighed.

Endvidere skal informationen i rapporten være pålidelig for at brugerne kan drage nytte af den. Det vil sige,

- at oplysningerne i rapporten troværdigt skal beskrive de handlinger og andre begivenheder, som den enten angiver at indeholde eller med rimelighed forventes at indeholde,
- at oplysningerne er præsenteret i overensstemmelse med deres indhold og økonomiske realitet og ikke blot i overensstemmelse med deres juridiske realitet,
- at oplysningerne som er gengivet i rapporten er neutrale,

- at oplysningerne som er usikre gengives i rapporten med hensyn til art og omfang, og at der udvises forsigtighed ved regnskabsaflæggelsen,
- at oplysningerne i rapporten er fuldstændige.

Til sidst skal oplysningerne i den finansielle rapport være sammenlignelige fra år til år, men også fra virksomhed til virksomhed. Det er derfor vigtigt at virksomheden beskriver den anvendte regnskabspraksis, således forskellene mellem de forskellige virksomheder fremgår af rapporten. Hvis der sker ændring i den anvendte regnskabspraksis som følge af, at ny praksis er mere retvisende for virksomhedens udvikling, skal dette beskrives med hensyn til ændringer og effekten af disse ændringer.

2.6. AKTIVER OG ANERKENDELSE HERAF IFØLGE BEGREBSRAMMEN

”Et aktiv er en ressource, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden”².

Ifølge begrebsrammen kan et aktiv indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at der vil tilflyde virksomheden fremtidige økonomiske fordele, og værdien eller kostprisen for aktivet kan opgøres med rimelig sikkerhed. Det vil sige, at udgifter ikke kan indregnes i balancen såfremt det er usandsynligt, at virksomheden kan opnå økonomisk fordel heraf i fremtiden. Disse udgifter skal i stedet indregnes i resultatopgørelsen som en omkostning i den givne periode.

Heraf kan det udledes at materielle anlægsaktiver kun skal medtages i balancen så længe det er sandsynligt, at der i fremtiden kan opnås en økonomisk fordel heraf for virksomheden.

² IASB Begrebsramme, afsnit 49 a

3. TEORETISK GENNEMGANG AF REGNSKABSPRAKSIS

3.1. FORSKEL MELLEM DANSK OG INTERNATIONAL PRAKSIS

Årsregnskabsloven og den danske regnskabsvejledning følger på langt de fleste punkter den internationale regnskabspraksis.

De væsentligste forskelle har vi beskrevet i det efterfølgende. Forskellene er taget fra Appendiks I til regnskabsvejledning 10.

Jævnfør senere omtale af indregning og måling indeholder IAS 16 bestemmelser omkring bytte af anlægsaktiver. Det findes ingen tilsvarende bestemmelser i den danske regnskabsvejledning.

I afsnittet vil vi også beskrive, hvordan efterfølgende omkostninger med relation til et materielt anlægsaktiv jævnfør IAS 16 skal gennemgå samme indregningstest som ved indregning af selve det materielle aktiv. Betingelsen i regnskabsvejledningen er, at efterfølgende omkostninger kan indregnes som en forøgelse af kostprisen på det materielle anlægsaktiv, hvis det er sandsynligt, at disse vil medføre fremtidige økonomiske fordele ud over de oprindeligt skønnede.

Ved opgørelsen af kostprisen vil vi beskrive reglerne i IAS 16 afsnit 16. Heraf fremgår det at omkostninger ved nedtagning, bortskaffelse og retablering af aktivet medtages til kostprisen, både når forpligtelsen opstår ved anskaffelsen og som følge af periodisk brug af aktivet. I regnskabsvejledningen er det kun forpligtelser, der opstår i forbindelse med anskaffelsen der medtages.

Vi vil i afsnittet om måling efter første indregning beskrive hvordan omvurderingsmodellen, altså mulighed for opskrivning, kun kan anvendes, hvis dagsværdien kan måles pålideligt. Dette krav er ikke eksplicit medtaget i regnskabsvejledningen.

Efter regnskabsvejledningen skal scrapværdien fastsættes på ibrugtagningstidspunktet. Afskrivningsgrundlaget forøges ved et fald i scrapværdien, hvorimod afskrivningsgrundlaget ikke kan reduceres, hvis scrapværdien forøges. I henhold til IAS 16 skal scrapværdien revurderes hvert år, og en ændring af scrapværdien medfører en ændring af afskrivningsgrundlaget.

Dansk praksis kræver i henhold til regnskabsvejledning 10 ikke, at der oplyses om sammenligningstal. En tilsvarende bestemmelse forefindes ikke i IAS 16, hvorfor anlægsnoten i årsrapporter aflagt efter de internationale regler skal indeholde sammenligningstal.

3.2. INDREGNING OG MÅLING

3.2.1. Indregning

Tidspunktet for indregning af et materielt anlægsaktiv er ifølge IAS 16, afsnit 7, når det er sandsynligt, at de fremtidige økonomiske fordele tilknyttet aktivet vil tilgå virksomheden, og aktivets kostpris kan måles pålideligt.

Kravet om sandsynlige fremtidige økonomiske fordele, betyder at selskabet må erhverve aktivet, jævnfør dog IAS 17 om leasing, som vi ikke vil beskrive nærmere. I praksis vil erhvervelsen af aktivet være leveringstidspunktet og for ejendomme overdragelsesdatoen.

IAS 16, afsnit 11 påpeger at materielle aktiver der er anskaffet af sikkerheds- og miljømæssige årsager, ikke altid vil forøge de fremtidige økonomiske fordele af eksisterende anlægsaktiver, kan indregnes i balancen. Denne indregning kan dog kun ske, hvis aktiverne er nødvendige for, at virksomheden kan opnå fremtidige økonomiske fordele fra nogle af de øvrige materielle aktiver.

Efterfølgende omkostninger med relation til et materielt anlægsaktiv skal gennemgå ovenstående indregningstest, hvilket vil sige, at man skal vurdere om omkostningerne giver virksomheden fremtidige økonomiske fordele i mere end det indeværende regnskabsår. Hvis omkostningen:

- ”består indregningstesten” skal den indregnes som aktiv uden overvejelser om, hvorvidt det forøger aktivets ydeevne i forhold til det oprindeligt vurderede.
- ”ikke består indregningstesten” og den derfor vedrører en daglig servicering af et materielt aktiv, skal den ikke indregnes, men udgiftsføres i resultatopgørelsen, når den påløber.³

Her kan vi naturligvis ikke komme uden om problemstillingen reparation og vedligeholdelse contra forbedringer.

Det system som tidligere var anvendt i den internationale praksis, og som tidligere nævnt stadig findes i den danske regnskabsvejledning nr. 10, er at efterfølgende udgifter med relation til materielle anlægsudgifter kun kan indregnes i den bogførte værdi, hvis man skønner, at aktivets fremtidige økonomiske fordele bliver forøget ud over de oprindeligt vurderede værdier. Hvis dette ikke var tilfældet må den afholdte omkostning udgiftsføres i resultatopgørelsen som reparation og vedligeholdelse.

Dette system var medvirkende og er stadig i den danske regnskabsvejledning medvirkende til flere problemstillinger, som blandt andet om udskiftning af tagrender eller tag i en ejendom forlænger aktivets brugstid.

Reglerne i IAS 16 om at vurdere, en efterfølgende omkostning giver virksomheden fremtidige økonomiske fordele i mere end indeværende regnskabsår, kan naturligvis også være vanskelig. Vi vil senere komme ind på, hvordan for eksempel dekomponering eventuelt kan gøre det mere tilgængeligt.

³ IAS 16, afsnit 12

Indregner virksomheden en omkostning, der erstatter en del af et indregnet materielt anlægsaktiv skal virksomheden samtidig ophøre med at indregne den bogførte værdi af den erstattede del.

- kommer der en erstatning ind - må noget andet gå ud

Det kan dog blive et problem, at finde den bogførte værdi for den erstattede del. Især hvis denne ikke tidligere har været identificeret og afskrevet separat.

IAS 16 afsnit 70 giver her den mulighed, at hvis det ikke er praktisk muligt for en virksomhed, at fastlægge den regnskabsmæssige værdi af den udskiftede del, kan virksomheden anvende kostprisen for genanskaffelsen som indikation for den oprindelige kostpris. Herudfra kan man så beregne de afskrivninger, som ville være foretaget og derved den regnskabsmæssige værdi på tidspunktet for udskiftningen.

Til sidst i afsnittet omkring indregning⁴ beskriver IAS 16, at det kan være en forudsætning for forsat anvendelse af et materielt anlægsaktiv, at der regelmæssigt foretages større eftersyn for fejl. Hver gang der udføres større eftersyn indregnes de omkostninger, der er forbundet hermed i den regnskabsmæssige værdi af det materielle anlægsaktiv som en udskiftning, hvis kriterierne for indregning er opfyldt. Dette sker uanset om der faktisk er foretaget udskiftning af dele på det materielle anlægsaktiv.

Virksomheden skal ophøre med at indregne den eventuelle resterende del af omkostningerne ved et tidligere eftersyn. Dette gælder, uanset om omkostningerne til det tidligere eftersyn skal henføres til den transaktion, hvorved aktivet blev anskaffet eller opført. Dette er en forskel fra fysiske reservedele, som i henhold til ovenstående skal indregnes i den bogførte værdi for aktivet efter reglerne om efterfølgende omkostninger.

⁴ IAS 16, afsnit 14

3.2.2. Måling ved første indregning

Hvis kriterierne for indregning er opfyldt, skal et materielt anlægsaktiv ved første indregning måles til kostpris.⁵

Man kan spørge sig selv, hvorfor det er kostprisen, der skal anvendes ved første indregning og ikke en pris, der afspejler ledelsens økonomiske forventninger til anskaffelsen af det materielle anlægsaktiv i regnskabet.

Denne teoretiske diskussion er også foretaget i en diskussionsrapport, som IASB har udgivet⁶. Denne rapport konkludere på, hvilke mulige målegrundlag der kan anvendes ved første indregning i regnskabet.

Man kan tale om forskellige målinger nemlig en markedsværdi måling og en virksomhedsspecifik måling:

På et effektiv marked vil købere og sælgere med forskellige forventninger og risiko-præferencer møde hinanden, og gennem udbud og efterspørgsel vil der til slut fremkomme én ligevægtspris, der afspejler markedets forventninger om højeste og bedste brug af aktivet.

Markedsmåling⁷

Fordelene ved markedsmålinger er at:

- forskellige virksomheders forventninger resulterer i én pris
- denne pris afspejler al tilgængelig information på et måletidspunkt
- værdien af aktiver vil angive nutidsværdien af deres forventede fremtidige pengestrømme baseret på markedets vurdering af højeste og bedste brug
- i værdien ligger dermed en forventning om, at opnå eller afgive en aktuel markedsrente for tilsvarende risici

⁵ IAS 16, afsnit 15

⁶ Discussion Paper, Fair Value Measurements, November 2006, IASB

⁷ Kilde: Revision og Regnskabsvæsen nr. 4, 2007

Virksomhedsspecifikt målegrundlag omfatter ikke kun historiske kostpriser, men eksempelvis også kapitalværdi-beregninger baseret på virksomhedens egne forventninger. Hvis der findes en markedspris for et aktiv og virksomheden alligevel ønsker at måle til en anden værdi, skyldes det primært, at virksomheden forventer at kunne opnå fordele eller ulemper, som markedet ikke har taget højde for i sin vurdering af højeste og bedste brug af aktivet i markedsprisen.

Virksomhedsspecifik måling⁸

Grunden til at man skulle bruge den virksomhedsspecifikke måling er, at ledelsen ved mere om deres virksomhed end markedet i almindelighed gør. Det vil derfor være relevant for brugerne, at få dette afspejlet i regnskabet. Ledelsen giver med andre ord regnskabsbrugerne et løfte om at skabe fremtidige nettobetalinge, der bekræfter værdien. Hvis dette ikke sker, vil ledelsen blive holdt ansvarlig i forhold til sine egne planer og forventninger.

Herudover er der påpeget nogle svagheder ved historiske kostpriser. Det er blandt andet at:

- de angiver ikke værdien af aktivet, fordi de ikke er baseret på de fremtidige pengestrømme, som aktivet genererer.
- de angiver at repræsentere værdien, som er betalt for aktivet, men i mange situationer er det nødvendigt med omkostningsfordelinger, som reducerer den troværdige repræsentation. Det kan for eksempel være et udviklingsprojekt, der startede op som et forskningsprojekt.

Andre alternative argumenter kan være, at værdier ved køb af maskiner ikke behøver at være entydige, da synergi kan opstå ved at kombinere aktiver med virksomhedens øvrige produktionsmidler. Er det så relevant at gå efter værdier, der søger markedsmålingen, eller værdier, som søger at afspejle virksomhedens egne forventninger.

⁸ Kilde: Revision og Regnskabsvæsen nr. 4, 2007

Når der er synergieffekter kan man argumentere for at værdier, der afspejler virksomhedens egne forventninger til aktivet, da det blev anskaffet, er mere relevante, end en værdi der henter input udenfor virksomheden. Modsat kan man argumentere for, at historiske kostpriser udtrykker disse forventninger i form af en værdi for, hvad aktivet mindst kan generere af økonomiske fordele for virksomheden.

Konsekvenserne ved at vælge den ene måling frem for den anden kan være meget forskellige. Ved at indregne efter markedsmålingen er konsekvensen, at aktivet indregnes i balancen under materielle anlægsaktiver, og påvirker derfor ikke resultatet eller egenkapitalen ved første indregning.

Tager man derimod og forsøger at indregne det materielle aktiv til fair value/dagsværdi ved første indregning, bliver det noget mere vanskeligt. Her skal man vurdere virksomhedens egen forventning til værdien af det materielle aktiv, og på denne baggrund foretage kapitalværdiberegninger.

For det første bliver det meget ressourcekrævende for ledelsen at beregne værdien af aktivet efter den virksomhedsspecifikke måling, og herudover mener vi, at det bliver problematisk, da ledelsen på baggrund af de forskellige vurderinger, der skal foretages, har stor mulighed for at forvrænge billedet af regnskabet, da en værdiregulering efter en virksomhedsspecifik måling påvirker resultatet direkte som et ”godt køb”.

Vi mener derfor ikke, at man bør overveje den virksomhedsspecifikke måling ved første indregning, da der vil være for mange konkrete vurderinger mv., der betyder at ledelsen selv kan påvirke årsrapporten. Endvidere bygger vurderingerne ikke på faktisk viden, men i stedet på bud omkring fremtidige tilstande og afkast, hvilket vi mener, er for spinkelt et grundlag at bygge regnskabsmæssige værdier på især ved et sådan tidligt tidspunkt i aktivets brugstid. Vurderingerne bliver meget subjektive, hvilket der kan være en stor usikkerhed ved. Efter vores mening giver kostprisen den mest objektive vurdering ved målingen ved første indregningen.

3.2.3. Kostprisen

Kostprisen er defineret i IAS 16, afsnit 16 og omfatter følgende:

- a) købsprisen, herunder importafgifter og ikke-refunderbare afgifter med fradrag for forhandlerrabatter og dekorter
- b) omkostninger, der er direkte forbundet med at bringe aktivet til det sted og i den stand, der kræves for at sikre den af ledelsen planlagte virksomhed
- c) det oprindelige skøn over omkostninger til nedtagning og bortskaffelse af aktivet og retablering af det sted, hvor det er placeret, som virksomheden har forpligtet sig til at afholde, enten ved anskaffelsen af aktivet eller som følge af brugen af aktivet i et bestemt regnskabsår til andre formål end produktion af varebeholdninger i det pågældende regnskabsår

Ad a) Det fremgår at kostprisen skal indeholder diverse afgifter mv., som virksomheden eksempelvis ikke kan få fradrag for. Dette kan ikke give anledning til de store problemstillinger, da det må forudsættes, at sammenlignelige brancher nationalt har samme mulighed for fradrag af afgifter. Sammenligner man internationalt kan det dog godt have betydning, da der kan være forskellige regler for refusion af afgifter mv.

Fradrag af rabatter og dekorter kan have en noget større indvirkning på kostprisen og dermed også på den regnskabsmæssige værdi af de materielle anlægsaktiver virksomhederne imellem, da dette afhænger af virksomhedernes evne til at forhandle.

I modsætning til hvad standarden foreskriver, kan vi se følgende alternative muligheder til den regnskabsmæssige behandling af rabatter. Den ene er, at rabatten indregnes i resultatet som en indtægt og den anden er, at rabatten behandles som en periodeafgrænsningspost, der indregnes som indtægt systematisk over aktivets brugstid.

Vi kan dog godt tilslutte os retningslinjerne i standarden, men mener, at man bør løse problemstillingen ved oplysning i årsregnskabet. Dette kunne være en yderligere specifikation af kostprisen i noten for materielle anlægsaktiver, hvilket vi mener, vil give en bedre placering af rabatter end som periodeafgræsning. En placering af rabatter som periodeafgræsning vil passivere denne, og derved vil den opnåede rabat ikke blive vist i regnskabsposten for materielle anlægsaktiver, som er den aktivgruppe hvortil rabatten bør henføres.

Ad b) IAS 16 nævner følgende eksempler på ”direkte forbundet omkostninger”:

- omkostninger til personaleydelse, som direkte kan henføres til opførelsen eller anskaffelsen af det materielle anlægsaktiv
- omkostninger til klargøring af grunde
- indledende leverings- og ekspeditionsomkostninger
- installations- og monteringsomkostninger
- omkostninger forbundet med afprøvning af om aktivet fungerer, dog fratrukket eventuelle indtægter der eventuelt opnås herved
- honorarer for faglig assistance, som for eksempel arkitekter, ingeniører mv.

Man skal dog være opmærksom på, at IAS 16 nævner en række omkostninger, som ikke må henføres som en del af kostprisen. Dette er for eksempel:

- omkostninger forbundet med start af et nyt anlæg
- omkostninger forbundet med lancering af et nyt produkt eller ny tjenesteydelse
- omkostninger forbundet med at drive forretning et nyt sted eller med en ny kundegruppe
- administrationsomkostninger og andre generelle faste omkostninger

Vi mener, at standardens eksempler giver et udmærket overblik af hvilke omkostninger, der er forbundet med at bringe aktivet til det sted og i den stand, der kræves for at sikre den planlagte virksomhed, og vi mener at standarden pointerer, at der er visse grænser for, hvad der kan medtages som en del af kostprisen.

Ad c). Forventede omkostninger til nedtagning og bortskaffelse af et aktiv skal kun indregnes, hvis betingelserne for at kunne indregne en hensat forpligtelse hertil samtidig er opfyldt efter IAS 37, "Hensatte forpligtelser, eventualforpligtelser og eventuelaktiver".

Det kan diskuteres, om det er logisk at medtage forventede omkostninger til nedtagning og bortskaffelse i kostprisen.

Det mener vi, at det er, da det må betragtes på den måde, at køber som en del af betalingen for anlægsaktivet overtager en økonomisk forpligtelse fra sælger. Hvis dette ikke var tilfældet, skulle køber alternativt give en tilsvarende højere pris for aktivet, så sælger selv kunne afholde omkostninger til nedtagning og bortskaffelse af aktivet.

Hvis betalingen af aktivet udskydes længere, end normale kreditvilkår siger, skal aktivets kostpris kontantomregnes. Forskellen mellem det kontantomregnede beløb og det beløb, der faktisk skal betales, skal indregnes i resultatopgørelsen som rentekomkostning over kreditperioden. Forskellen kan dog i overensstemmelse med IAS 23, "Låneomkostninger" eventuelt indregnes i den regnskabsmæssige værdi, hvilket er en vurdering vi ikke kommer nærmere ind på i denne afhandling.

Den endelige kostpris er jævnfør IAS 16 afsnit 20 fastsat, når aktivet er på den lokalitet og i den stand, der kræves for at sikre den af ledelsen planlagte anvendelse. Det vil også sige det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug, uanset om det rent faktisk tages i brug på dette tidspunkt.

Derved kan efterfølgende omkostninger, som eksempelvis er afholdt før anlægsaktivet når op på fuld kapacitet, indledende driftstab og omkostninger i forbindelse med hel eller delvis flytning mv. ikke medtages i aktivets regnskabsmæssige værdi.

Opgørelsen af kostprisen for egenproducerede anlægsaktiver opgøres efter samme principper som for anskaffede aktiver⁹ som vi har beskrevet ovenfor.

⁹ IAS 16, afsnit 22

Kostprisen omfatter også de indirekte produktionsomkostninger, der er medgået i fremstillingsperioden, og som kan henføres direkte til det pågældende aktiv.

Spørgsmålet man kan stille i denne forbindelse er, om indirekte produktionsomkostninger også er ”direkte forbundet med...”?

Begrebet må siges at være relativt bredt, da man medregner omkostninger, hvor man kan se, at klargøring af aktivet trækker på en fælles produktionskapacitet.

Jævnfør IAS 16 afsnit 19 skal det dog holdes indenfor visse grænser, da administrations- og andre generelle indirekte produktionsomkostninger ikke er en del af kostprisen.

Det vil sige, at man ikke kan medregne omkostninger, hvor forbindelseslinjen mellem klargøring af aktivet og kapacitetstrækket bliver for uklar. Indirekte produktionsomkostninger kan altså kun indregnes, når der er tale om en egentlig funktion, der understøtter fremstillingen.

Producerer en virksomhed lignende aktiver til videresalg fremgår det af standarden, at kostprisen normalt opgøres til samme beløb. I denne forbindelse henvises også til IAS 2 ”Varebeholdninger”, hvoraf der kræves indregning af faste og variable indirekte produktionsomkostninger, som er medgået til forarbejdning af den færdige vare. Her ses det også, at klargøring af aktivet trækker på en fælles produktionskapacitet, men ikke der hvor forbindelseslinjen bliver for uklar.

Problemstillingen er naturligvis, hvornår forbindelseslinjen bliver for uklar. Har en virksomhed for eksempel en ”Ole Opfinder” ansat, der bruger sin tid på at udvikle virksomhedens maskiner, kan skillelinjen mellem, hvornår omkostningerne er udviklingsomkostninger, og hvornår omkostningerne skal indregnes som kostpris på maskinen være vanskelig at definere.

Vi foreslår, at man eventuelt drager en analogislutning fra behandlingen af immaterielle aktiver i IAS 38, hvor et aktiv fra udvikling udelukkende skal indregnes, hvis virksomheden kan dokumentere følgende:

- den tekniske mulighed for at færdiggøre aktivet således det kan anvendes eller sælges
- den har til hensigt at færdiggøre aktivet og anvende eller sælge det
- den har evnen til at anvende aktivet eller sælge det
- aktivet vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele
- tilgængeligheden af tilstrækkelige tekniske, økonomiske ressourcer til at færdiggøre udviklingen
- den har evnen til pålideligt at måle de omkostninger, der kan henføres til aktivet i løbet af dets udvikling.

I processen med egenproducerede aktiver, skal man dog være opmærksom på, at der i IAS 16 afsnit 22 står direkte, at omkostninger forbundet med unormalt høj spild af materialer, unormalt høje lønomkostninger og unormalt høje omkostninger til andre ressourcer i forbindelse med egenproduktion af et aktiv ikke skal medtages i kostprisen. Hermed kan man godt risikere, at ikke alle omkostninger, der er knyttet til de aktiver "Ole Opfinder" udvikler skal medtages.

I forbindelse med en "almindelig anskaffelse" af et aktiv, kan man komme ud for omkostninger, som ikke med rimelighed kunne forventes på tidspunktet for beslutningen af købet. Dette kunne for eksempel være reparation af en skade, der er sket i forbindelse med installationen. Her må vi også komme til den konklusion, at omkostningen ikke skal medtages i kostprisen. Denne konklusion skal dog drages på baggrund af, at virksomheden, til at starte med, godt må indregne omkostningen, men skal samtidig ophøre med, at indregne det, som omkostningen erstatter - kommer der en erstatning ind - må noget andet gå ud

IAS 16 afsnit 24 beskriver behandlingen af materielle anlægsaktiver i forbindelse med byttehandler. Det vil sige at, betaling for et materielt anlægsaktiv sker ved helt eller delvis overdragelse af et ikke-monetært aktiv.

Hovedreglen er den, at det anskaffede aktiv skal måles til aktivets dagsværdi, hvis denne er pålidelig. Kan dagsværdien kun findes for det bortbyttede aktiv skal denne bruges, og hvis dagsværdien ikke er pålidelig, skal den regnskabsmæssige værdi for det bortbyttede aktiv bruges.

Dagsværdien er defineret som det beløb, et aktiv kan omsættes til ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter¹⁰.

Til sidst i afsnittet omkring måling af kostprisen i IAS 16 afsnit 28 bliver behandlingen af offentlige tilskud omtalt. IAS 16 henviser til IAS 20 *"Regnskabsmæssig behandling af offentlige tilskud og oplysninger om andre former for offentlig støtte"*, hvilket medfører, at den regnskabsmæssige værdi af et materielt anlægsaktiv kan reduceres af offentlige tilskud. Konsekvensen heraf, er at tilskuddet indregnes som indtægt over det afskrivningsberettigede aktivets brugstid ved anvendelse af reducerede afskrivninger. Hvis virksomheden vælger, at der ikke skal ske reduktion af den regnskabsmæssige værdi, er den anden mulighed at behandle tilskuddet som en periodeafgrænsningspost. Herved indregnes tilskuddet som en indtægt systematisk over aktivets brugstid. Vi mener, at et sådan tilskud bør behandles som rabatter og derfor modregnes i kostprisen på aktivet, men at dette skal yderligere specificeres i noterne.

¹⁰ IAS 16, afsnit 6

3.2.4. Måling efter første indregning

Efter IAS 16 afsnit 29 skal virksomheden vælge mellem kostprismodellen eller omvurderingsmodellen som anvendt regnskabspraksis, og virksomheden skal lægge den til grund for en hel kategori af materielle anlægsaktiver.

Eksempler på disse kategorier kan være:

- Grunde
- Bygninger
- Skibe
- Biler
- Produktionsudstyr

Kostprismodellen er anført i IAS 16 afsnit 30 og siger, at et materielt anlægsaktiv efter indregning skal måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og akkumulerede tab ved nedskrivninger.

Omvurderingsmodellen er anført i IAS 16 afsnit 31 og siger, at et materielt anlægsaktiv efter indregning skal måles til en omvurderet værdi, som er dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af eventuelle efterfølgende akkumulerede afskrivninger og akkumulerede tab ved nedskrivning.

Omvurderingerne skal foretages så hyppigt, at de sikre at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra balancedagens dagsværdi.

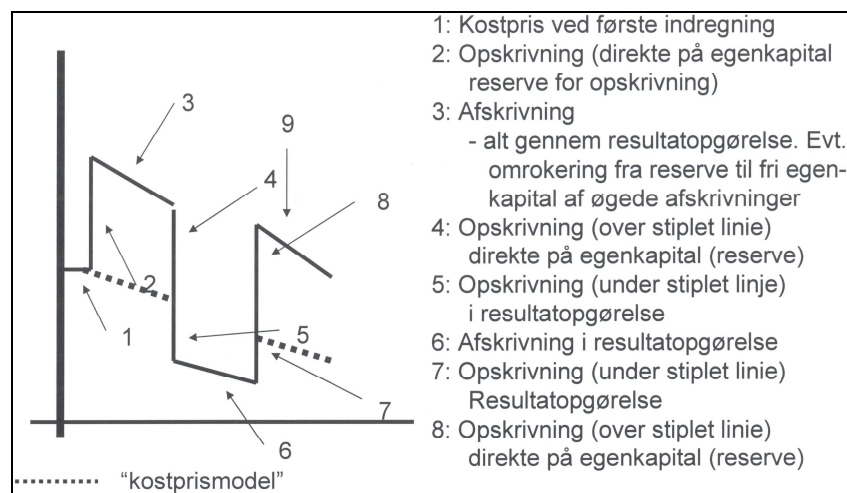
Som dagsværdi bruges markedsbaserede mål. Hvis der ikke foreligger markedsbaserede mål eventuelt på grund af det materielle anlægsaktivs specielle art eller på grund af, at aktivets sjældent omsættes, vil det være nødvendigt for virksomheden, at vurdere dagsværdien på grundlag af estimationer som eventuelt genanskaffelsesværdien med fradrag af afskrivninger.

Man skal dog være opmærksom på, at hvis målingen ikke er pålidelig, så kan man ikke bruge omvurderingsmodellen. Dette er vi naturligvis også enige i og må næsten betragtes som en selvfølge. Hvis man ikke kan måle dagsværdien pålideligt, vil og skal det ikke være muligt, at anvende denne som grundlag til en værdiansættelse, da målingen af dagsværdien herved må bero på gæt fra virksomhedens ledelse, og at dette ikke giver et pålidelig værdiansættelsesgrundlag

IAS 16 afsnit 39 og 40 omhandler behandlingen af en eventuel omvurdering. Hvis et aktivs regnskabsmæssige værdi stiger er hovedreglen den, at stigningen indregnes direkte på egenkapitalen under reserver for opskrivninger.

Der er dog den undtagelse, at stigningen skal i resultatopgørelsen såfremt den udligner en nedskrivning, der tidligere er indregnet i resultatet som følge af omvurdering af det samme aktiv.

Hvis et aktivs regnskabsmæssige værdi falder, er hovedreglen den, at faldet skal indregnes i resultatopgørelsen.

Figur 1 - Kilde: Plancher fra CMA-studiet

Også her er der en undtagelse der medfører, at faldet skal indregnes direkte på egenkapitalen under reserver for opskrivninger, hvis der for det gældende aktiv er en kreditsaldo i reserverne for opskrivninger.

Behandlingen af reserve for opskrivninger for et materielt anlægsaktiv, som er medtaget i egenkapitalen fremgår af afsnit 41 i IAS 16.

Opskrivningsreserven kan:

- blive stående indtil man ophører med at indregne aktivet, for eksempel ved afhændelse eller når aktivet skrottes
- overføres i takt med brug af aktivet i virksomheden

Omposterings må ikke foretages direkte via resultatopgørelsen, men skal overføres til frie reserver.

Det skal endvidere bemærkes at IAS 16 afsnit 71 siger, at da fortjeneste ved salg af et materielt anlægsaktiv opgøres som forskellen mellem salgsspris og regnskabsmæssig værdi, vil opskrivningen heller ikke blive indregnet i resultatopgørelsen på dette tidspunkt.

Man kan med andre ord sige, at opskrivninger på intet tidspunkt vil blive indregnet i resultatopgørelsen. Men hvad der ikke forekommer logisk er, at opskrivninger indgår i afskrivningsgrundlaget og de forøgede afskrivninger ender i resultatopgørelsen i henhold til IAS 16 afsnit 48.

Kombinationen af at opskrivninger ikke må indregnes i resultatet og forøgede afskrivninger, gør ikke dagsværdialternativet særligt attraktivt.

Det er vores vurdering, at omvurderingsmetoden på denne baggrund ikke er særlig relevant, og vi mener derfor, at målingen af materielle anlægsaktiver efter første indregning skal ske efter kostprismodellen.

3.3. AFSKRIVNINGER

3.3.1. Afskrivningsgrundlag

Afskrivningsgrundlaget er defineret i IAS 16 afsnit 6 som aktivets kostpris fratrukket restværdien (scrapværdien).

Afskrivningsgrundlaget skal tillægges forbedringer og reguleres for op- og nedskrivninger, tilbageførsler af sådanne og for ændringer i scrapværdien.

Vi har i tidligere afsnit omkring indregning og måling kommenteret og vurderet forholdene omkring kostpris og forbedringer, hvor det centrale punkt til diskussion i forbindelse med afskrivningsgrundlaget er scrapværdien.

3.3.2. Scrapværdi

Scrapværdien fastsættes på ibrugtagningstidspunktet og er endvidere defineret i IAS 16 afsnit 6 som det her-og-nu beløb, en virksomhed skønner, den kan få for et tilsvarende aktiv, som har samme alder og stand.

Scrapværdien skal som tidligere nævnt i modsætning til årsregnskabsloven revurderes løbende¹¹, så den altid afspejler værdien af aktivet med den alder, aktivet har ved udløbet af brugstiden. Denne løbende ændring af scrapværdien medfører dermed, at inflationen får betydning for de fremtidige afskrivninger.

Det tidligere anvendte kostprisprincip, hvor scrapværdi ikke efterfølgende kunne ændres, dog undtaget ved fald i scrapværdien, indebar at afskrivning blot fremstod som en systematisk fordeling af den oprindelige kostpris, som man ikke forholdte sig videre kritisk til, og som derfor ikke levede op til mange regnskabsbrugeres forventninger.

¹¹ Jævnfør IAS 16, afsnit 51

Den løbende ændring af scrapværdien indebærer, at inflationen får betydning for de fremtidige afskrivninger. Det skyldes, at en værdiregulering af scrapværdien som følge af inflationen samt andre faktorer såsom valutaændringer mv. kan reducere eller forøge de fremtidige afskrivninger. Allerede foretagne afskrivninger skal ikke korrigeres, hvorfor en ændring af scrapværdien kun har fremadrettet betydning.

I denne forbindelse skal virksomheden være opmærksom på, at en forhøjelse af scrapværdien på ejendomme i mange tilfælde skal henføres til grunden, som ikke skal afskrives.

Vi mener, at det er en fordel at vurdere scrapværdien løbende, da det alt andet lige må betyde, at scrapværdien altid afspejler den korrekte værdi.

Som det fremgår af definitionen er scrapværdien dog en skønnet post, og man kan derfor spørge sig selv, om reglerne i IAS 16 bevirker, at virksomhederne skønner scrapværdien på samme baggrund. Dette vurderer vi ikke er tilfældet, og at virksomhederne derfor har en meget forskellig praksis på dette område. Konsekvensen heraf er, at regnskabsbrugerne mister muligheden for at sammenligne informationerne i årsrapporterne. Dette er endvidere set i betragtning af, at virksomhederne er fritaget for at give konkrete og specificerede oplysninger herom.

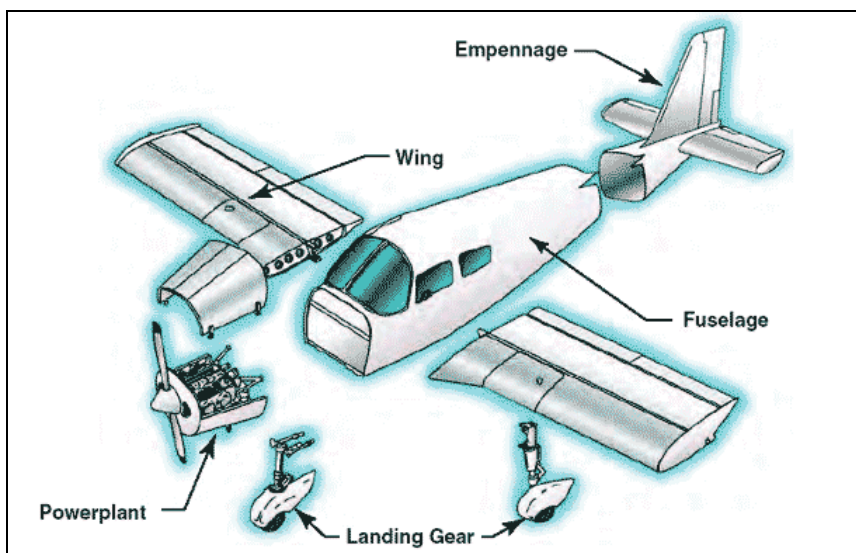
3.3.3. Dekomponering

IAS foreskriver at *”der skal foretages separat afskrivning af hver del af et materielt anlægsaktiv, som har en kostpris, der er væsentlig i forhold til aktivets samlede kostpris”*.¹²

Dette betyder, at aktiverne skal opgøres i flere dele, og man skal ikke bare ukritisk indregne hele aktivet i en gruppe. Det kunne for eksempel være ved anskaffelse af en ny produktionshal, at man så lidt nærmere på bestanddelene i bygningen, som kunne opdeles i flere komponenter så som ydermurer, tagplader, tagkonstruktion (spær mv.),

¹² Jævnfør IAS 16, afsnit 43

vinduer og døre samt sokkel. Disse komponenter har nødvendigvis ikke samme afskrivningshorisont, og kan have en kostpris, som er væsentlig i forhold til bygningens totale pris. Se nedenstående illustration af dekomponering hvor en flyver er opdelt i flere enkelt dele:

Figur 2 - Illustration af dekomponering

Det samme kan gøre sig gældende for produktionsanlæg, hvor enkelte maskiner kan have en væsentlig pris i forhold til hele anlægget, og enkelte komponenter på maskinen kan have det for den enkelte maskine.

Denne opdeling af aktivet i enkelte komponenter gør, at man får en mere korrekt værdiedgang på de enkelte aktiver, idet den søger, at udskille væsentlige dele fra et enkelt aktiv og afskrive disse separat, efter de forhold der gør sig gældende for netop denne komponent.

Hvis vi igen ser på før omtalte bygning, vil det betyde, at man for eksempel anvendte 50 år som afskrivningshorisont på ydermurer og sokkel, mens at man måske kun brugte 20 år på tag og tagkonstruktion, da man ikke forventer dette holder lige så længe som selve bygningen. Endvidere ville vinduer og døre måske skulle afskrives med en kortere tidsfrist.

Opdelingen vil dermed betyde, at man får en differentieret afskrivning på bygningen, men at man derved også i større grad lever op begrebsrammen. Ser man på placeringen af afskrivningerne giver dekomponeringen en bedre tidsmæssig placering af de årlige afskrivninger, og derved giver mere pålidelige og sammenlignelige oplysninger i årsrapporten.

Herudover sikrer ordvalget ”der er væsentlig i forhold til aktivets samlede kostpris”, at man ikke fortager en opdeling, hvor de enkelte komponenter i forhold til helheden af aktivet ikke er relevant, og man sikrer derved også at IAS 16 opfylder kravet om, at oplysningerne er relevante for regnskabsbrugerens beslutninger på basis af årsrapporten.

Endvidere siger IAS 16 afsnit 45, at såfremt der på to eller flere væsentlige dele af et materielt anlægsaktiv er sammen forventninger til brugstid og afskrivningsmetode, kan disse dele grupperes og afskrives samlet. Dette kan gøre et anlægskartotek mere overskueligt og lette opgaven ved udregning af årets afskrivninger, men har ingen talmæssige konsekvenser, da brugstiden og afskrivningsmetoden for enkelt komponenterne forbliver ens.

De komponenter som ikke hver for sig udgør en væsentlig del af aktivets samlede kostpris, kan i henhold til afsnit 46 i IAS 16 afskrives samlet, men det kan være nødvendigt at fortage en tilnærmet vurdering for afskrivningen af disse, da de enkelte dele kan have forskellige brugstider og afskrivningsmetoder. Virksomheden er dog ikke forpligtiget til at afskrive disse samlet, men kan i henhold til afsnit 47 lave separate afskrivninger på hver del for sig.

Det er dog op til ledelsen i den enkelte virksomhed, at vurdere om de enkelte komponenter er væsentlige i forhold til aktivets samlede kostpris. Dette kan i praksis betyde, at to helt identiske virksomheder kan have vidt forskellige resultater i de enkelte år, da graden af dekomponering får en indvirkning på de årlige afskrivninger. Forskellen vil dog med tiden udligne sig selv, da anlægsaktivet på et tidspunkt vil udgå af de enkelte virksomheders balance, og man derfor må korrigere for enten at have afskrevet for meget eller for lidt. Forskellene vil dog i de enkelte års resultater kunne have betydning for regnskabsbrugernes beslutninger på baggrund af årsrapporten.

Det kan derfor diskuteres om IAS 16 skulle detailregulere hvilke dele, der skal udtages og afskrives separat fra større aktivers samlede kostpris. Dette vil dog kræve et større tillæg til regnskabsstandarden og vil gøre denne uoverskuelig for brugerne. Man kan måske i stedet overveje, at lave skillelinjen ved komponenter der udgør 20 % eller derover af aktivet kostpris.

En sådan regulering kan være svær, da det der er væsentlig for den ene virksomhed ikke behøver at være det for den anden. Endvidere må man konstatere, at dem der kender virksomheden bedst, og derfor også har de bedste forudsætninger for at fortage disse skøn er virksomhedens ledelse, hvorfor det selvfølgelig er naturligt at overlade disse beslutninger til dem.

3.3.4. Brugstid

Brugstiden defineres i IAS 16 afsnit 6 som enten:

- den periode, hvori et materielt aktiv forventes anvendt i virksomheden
- det antal producerede enheder eller tilsvarende enheder, som virksomheden forventer at opnå fra aktivet.

Perioden, hvori et materielt aktiv forventes anvendt i virksomheden er et skøn, som afhænger af den forventede nytte virksomheden selv forventer at opnå fra aktivet. Denne periode kan være kortere end aktivets økonomiske levetid.

I forbindelse med skøn over brugstiden og hvor der er sket ændringer i forventet brugsmønster skal følgende overvejes på balancetidspunktet

- forventet brug i forhold til aktivets kapacitet
- fysisk slid
- teknisk/kommerciel forældelse
- juridiske begrænsninger

Ligesom scrapværdien skal brugstiden som minimum gennemgås ved slutningen af hvert regnskabsår¹³.

Eventuelle ændringer i restværdien eller brugstiden skal regnskabsmæssig behandles som en ændring i regnskabsmæssigt skøn i overensstemmelse med IAS 8 ”Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl”

Brugstiden er som scrapværdien en skønnet værdi, hvortil vi har samme konklusion som ved gennemgangen af scrapværdien.

3.3.5. Afskrivningsmetode

Afskrivningsmetoden skal fastlægges, så den bedst muligt afspejler det mønster, som virksomheden forventer at forbruge de fremtidige økonomiske fordele ved det materielle anlægsaktiv.¹⁴

Der fokuseres altså på det positive, som det materielle aktiv kan bidrage med og vi mener, at man derved indirekte kan sige, at der er en kobling til de forventede nettoindbetalinger, som det materielle anlægsaktiv kan give.

¹³ Jævnfør IAS 16, afsnit 51

¹⁴ Jævnfør IAS 16, afsnit 60

Derfor er det også vigtigt, som det fremgår af IAS 16 afsnit 61, at ”den for et aktiv anvendte afskrivningsmetode skal som minimum gennemgås ved slutningen af hvert regnskabsår, og hvis der er sket en væsentlig ændring i det forventede forbrugsmønster for de fremtidige økonomiske fordele tilknyttet aktivet, skal afskrivningsmetoden ændres for at afspejle det ændrede mønster...”

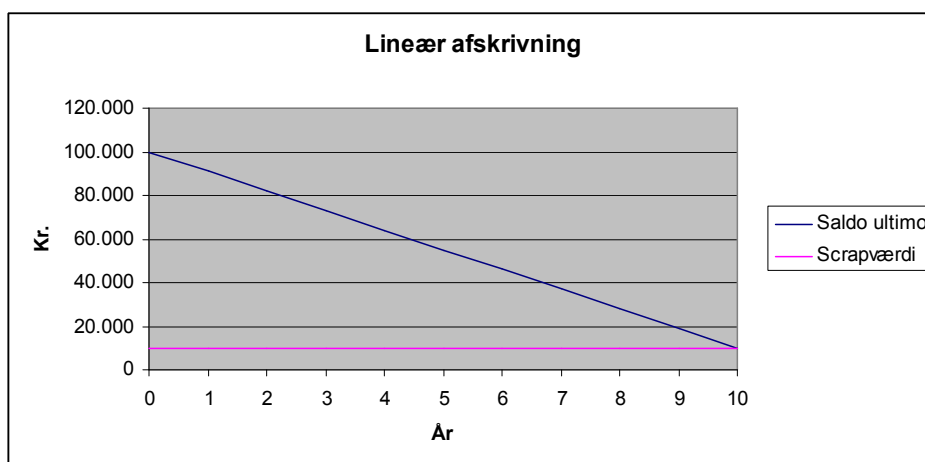
Fra regnskabsår til regnskabsår skal metoden anvendes ensartet, medmindre der altså opstår ændringer i det forventede mønster for de fremtidige økonomiske fordele.

En ændring i forbrugsmønstret skal regnskabsmæssigt behandles som en ændring i et regnskabsmæssigt skøn i overensstemmelse med IAS 8¹⁵ og har dermed alene en fremadrettet indvirkning.

I IAS 16 afsnit 62 nævnes de metoder, der kan benyttes:

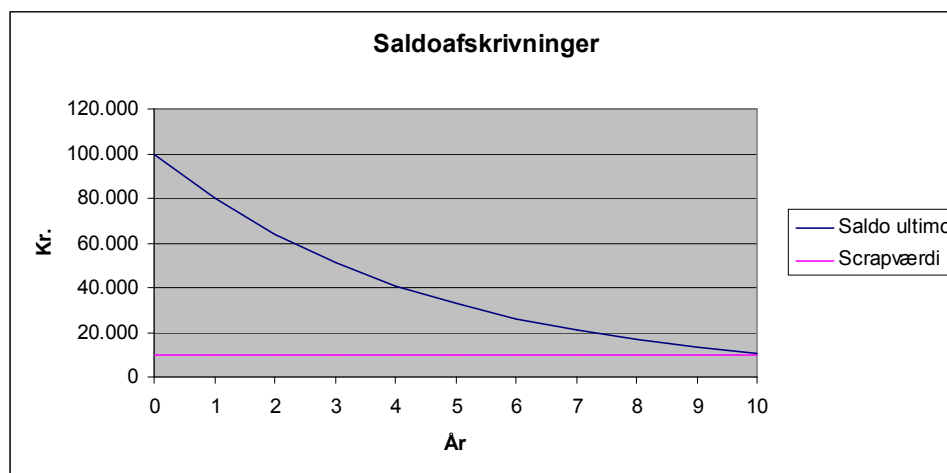
- Den lineære metode
- Saldometoden
- Afskrivninger på basis af producerede enheder

Den lineære metode medfører en fast omkostning over aktivets brugstid, hvis aktivets restværdi ikke ændrer sig og kan illustreres således:

¹⁵ Jævnfør IAS 16, afsnit 61

Saldometoden medfører en faldende omkostning over brugstiden og kan illustreres således:

Afskrivninger på basis af producerede enheder medfører omkostninger baseret på forventet anvendelse eller forventet antal produkter. Denne metode anvendes meget begrænset, da et aktivs forringelse for det meste afhænger af brugstiden.

Ved afskrivninger baseret på tid som den lineære metode og saldometoden, frem for afskrivninger baseret på forventet anvendelse eller forventet antal produkter, fortsætter afskrivninger i perioder, hvor det materielle anlægsaktiv står ledigt. Det er naturligvis et problem, da de økonomiske fordele normalt ikke er til stede når et aktiv står stille.

Afskrivningerne starter når aktivet er klar til at blive taget i brug, hvorfor der altså ikke afskrives på materielle aktiver der er under opførelse. Afskrivningerne stopper permanent når aktivet ophører med at være indregnet og stopper midlertidig når aktivets scrapværdi svarer til den regnskabsmæssige værdi.

Alle afskrivninger indregnes i resultatopgørelsen før eller siden. Som der står anført i IAS 16 afsnit 48, skal afskrivninger for hvert regnskabsår indregnes i resultatet medmindre disse indgår i et andet aktivs regnskabsmæssige værdi, som for eksempel indirekte produktionsomkostninger på varebeholdninger.

Det fremgår af ovenstående, at alle eventuelle ændringer i scrapværdier, brugstider og afskrivningsmetoder mv. regnskabsmæssig skal behandles som en ændring i regnskabsmæssigt skøn i overensstemmelse med IAS 8 "Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl". Dette medfører som tidligere konstateret kun fremadrettede ændringer. En anden regnskabsmæssig behandling ville have været aktuel, hvis ændringerne i scrapværdier og brugstider mv. var blevet betragtet som ændringer i anvendt regnskabspraksis. En sådan betragtning ville have den konsekvens, at tidligere års resultater mv. skulle reguleres og derved give et meget anderledes resultat end ved anvendelsen af IAS 8.

Som konklusion på dette afsnit omkring den teoretiske behandling af afskrivninger, mener vi, at den skønsmæssige betragtning der indgår i de elementer, der har indflydelse på afskrivningerne, bevirker at regnskabsbrugerne mister muligheden for at sammenligne virksomhedernes årsrapporter. Det sker på grund af, at virksomhederne ledelse har mulighed for at tolke rammerne i reguleringen forskelligt.

3.4. VÆRDIFORRINGELSE

Virksomheden skal hvert år i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for samtlige materielle anlægsaktiver vurdere, om der er indikationer på værdiforringelse af det enkelte aktiv. Der skal ifølge IAS 36 afsnit 12-14 tages højde for følgende i forbindelse med vurderingen af værdiforringelse:

Eksterne informationer

- *"Aktivets markedsværdi er i regnskabsåret faldet væsentligt mere end det fald, som må forventes med tiden eller som følge af normal anvendelse.*
- *Væsentlige ændringer, som har påvirket virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller vil ske inden for en overskuelig fremtid i de teknologiske, markedsmæssige, økonomiske eller juridiske rammer for virksomhedens aktiviteter eller på det marked, hvor aktivet anvendes.*

- *Markedsrenter eller andre markedsbaserede afkastmål er steget i regnskabsåret, og det er sandsynligt, at disse stigninger vil påvirke den diskonterings-sats, der er anvendt ved beregningen af aktivets nytteværdi, og reducere aktivets genindvindingsværdi væsentligt.*
- *Den regnskabsmæssige værdi af virksomhedens nettoaktiver er større end dens samlede kursværdi.”*

Interne informationer

- *”Der foreligger dokumentation for ukurans eller fysisk skade på et aktiv*
- *Væsentlige ændringer, som påvirker virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller forventes at ske inden for en overskuelig fremtid, i det omfang eller i forhold til den måde, hvorpå aktivet anvendes eller forventes anvendt. Disse ændringer omfatter manglende udnyttelse af et aktiv, planer for ophør eller omstrukturering af den aktivitet, aktivet tilhører, eller planer om afhændelse af aktivet før det hidtidige forventede tidspunkt, og revurdering af et aktivs brugstid som begrænset i stedet for uendelig.*
- *Der foreligger dokumentation fra den interne rapportering, som indikerer, at aktivets ydeevne er eller vil blive lavere end forventet.”*

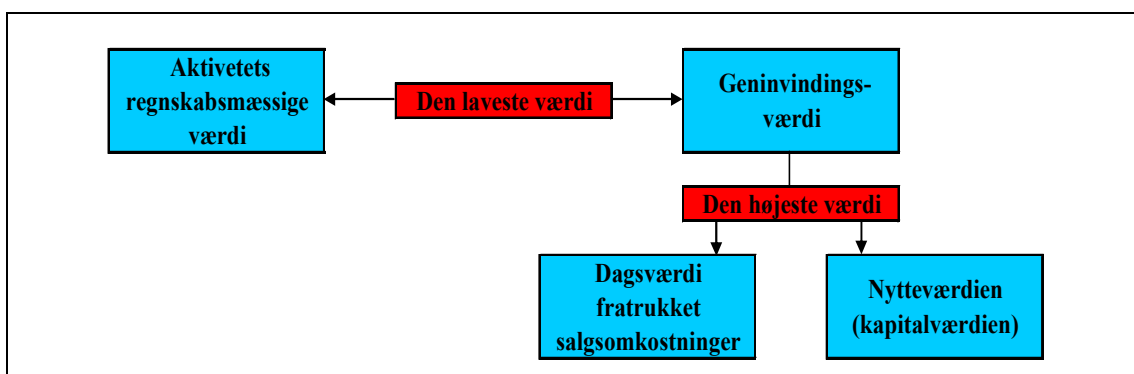
Indikationer fra den interne rapportering

- *”Pengestrømme til aktivets anskaffelse eller efterfølgende likviditetsbehov til dets drift eller vedligeholdelse, som er væsentligt højere end oprindeligt budgetteret.*
- *Faktiske nettopengestrømme eller driftsresultat fra aktivet, som er væsentligt lavere end budgetteret.*
- *Et væsentligt fald i budgetterede nettopengestrømme, driftsresultat eller en væsentlig stigning i budgetterede tab fra aktivet*
- *Driftstab eller nettopengestrømme fra virksomheden vedrørende aktivet, når beløbene for det aktuelle regnskabsår sammendrages som budgetterede beløb for kommende regnskabsår.”*

Listen er ikke udtømmende, og såfremt der er andre indikationer på værdiforringelse på materielle anlægsaktiver, skal virksomheden også tage højde for disse.

Hvis der i forbindelse med gennemgangen konstateres indikationer på værdiforringelse kan det betyde, at virksomheden skal gennemgå og regulere den resterende brugstid, afskrivningsmetode eller restværdi i henhold til bestemmelserne IAS 36.

I henhold til IAS 36 skal der ske en nedskrivning af restværdien på aktivet, såfremt genindvindingsværdien er lavere end den bogførte værdi. Genindvindingsværdien opgøres som den højeste værdi af henholdsvis dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger og nytteværdien. Dette kan illustreres således:

Figur 3 – Beregning af nedskrivning

3.4.1. Dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger

Den bedste indikation på dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger er som tidligere omtalt prisen for aktivet i en bindende handelsaftale mellem to uafhængige, villige og kvalificerede parter, hvor der reguleres for de omkostninger, som er direkte forbundet til salget.

Hvis det ikke er muligt at opgøre denne værdi opgøres værdien som aktivets markedsværdi fratrukket salgsomkostninger. Som markedsværdi anvendes normalt den aktuelle købspris, og såfremt denne ikke findes så anvendes den seneste transaktionspris for aktivet, såfremt der ikke har været væsentlige ændringer i de økonomiske forhold fra transaktionstidspunktet og til tidspunktet for ansættelsen af dagsværdien.

Hvis virksomheden ikke har mulighed for hverken at opgøre dagsværdien fra bindende salgsaftale eller et aktivt marked for aktivet, så anvendes den bedste til rådighed værende information. Dette skal afspejle det beløb, virksomheden kan opnå ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter med fradrag af salgsomkostninger, som indikator for dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger. Her skal virksomheden tage udfaldet af nylige transaktioner med tilsvarende aktiv i tilsvarende branche med i betragtningerne.

3.4.2. Nytteværdien

Værdien opgøres som nutidsværdien af fremtidige nettopengestrømme, som hidrører fra brugen af det pågældende aktiv. Ved opgørelsen af dette skal virksomheden ifølge IAS 36 afsnit 30 medtage følgende elementer:

- *Et skøn over de fremtidige pengestrømme, virksomheden forventer at opnå på aktivet.*
- *Forventninger om mulige ændringer i beløb eller tidspunkt for disse fremtidige pengestrømme.*
- *Den tidsmæssige værdi af penge, opgjort som den aktuelle risikofri markedsrente.*
- *Prisen for den usikkerhed, der er forbundet med aktivet*
- *Andre faktorer, såsom illikviditet, som markedsdeltagere ville lægge til grund for prisfastsættelse af de fremtidige pengestrømme, virksomheden forventer at opnå fra aktivet.*

3.4.2.1. Pengestrømsfrembringende enheder

Det kan være svært at fastsætte nettopengestrømmene for et enkelt aktiv, så som en maskine i produktionsanlægget, da det er hele produktionslinien som generere pengene og virksomheden kan være tvunget til, at medtage flere aktiver i en pengestrømsfrembringende enhed (Cash Generation Unit – herefter benævnt CGU), som er den mindste identificerbare gruppe af aktiver, hvor pengestrømmene i al væsentlighed kan opgøres uafhængig af andre aktiver eller grupper af aktiver. Der skal ved denne be-

dømmelse også tages hensyn til om pengestrømmene modtages fra interne eller eksterne parter, da pengestrømme fra interne funktioner eller parter ikke kan anses som pengestrømme til en CGU, og man skal derfor en niveau højere op hvor pengestrømmene generes ved samhandel med eksterne parter.

Det kan dog være en sværere opgave end som sådan, at få identificeret den mindste gruppe af aktiver, som kan indgå i en CGU, da konstruktionerne i de forskellige virksomheder kan sløre et ellers sort/hvidt billede. Den enkelte situation vil være, at man har et produktionsanlæg, som står i en produktionsejendom og producere et produkt, som afsættes til et enkelt marked. CGU'en vil i dette tilfælde bestå af produktionslinjen og ejendommen, og de fremtidige pengestrømme vil være dem, der tilknytter sig til det ene produkt, som produceres i denne CGU.

Man kan dog nemt komme i situationer, hvor den enkelte CGU lige pludselig ikke er så nem at skille ud, det kan være den situation, hvor virksomheden har fire produktionshaller, og hvor der i hver hal er en selvstændig produktionslinje, som hver producerer deres eget produkt der afsættes til uafhængig eksterne kunder. Har vi så her fire CGU'er? Dette er langt fra sikkert. Vi kan have følgende situation, hvor en sådan opdeling kan give grund til overvejelser.

Produktionshallerne er parret sammen to og to, således at elektricitet, varme og udsugning mv. i de to haller er lagt sammen i et anlæg. Hallerne er opført samtidig og hvis den ene nedtages, vil det medføre betydelige omkostninger på den anden hal, da man skal have trukket el mv. om. Det vil i denne situation være svært at skille de to haller fra hinanden, og man kan derfor ikke kunne se på den ene produktionslinje isoleret, da ejendommen skal indgå i værdiforringelsesberegningerne. Konklusionen på denne situation må være, at virksomheden skal se de to produktionsanlæg som uafhængig CGU'er, men må i forbindelse med beregning af værdiforringelsen på den ene CGU også være nødsaget til at se på den anden CGU, da virksomheden også skal have testet om der er behov for nedskrivning på produktionsejendommen (de to produktionshaller), idet den regnskabsmæssige værdi herfor understøttes af de to CGU'er, som befinder sig i ejendommen.

Der kan også opstå situationer, hvor man har to produktionslinjer, som kører helt uafhængig af hinanden, dog med den undtagelse at de begge arbejder videre på et egenproduceret halvfabrikata, som produceres af en tredje produktionslinje. Da den tredje linje ikke kan deles må det hele ses som én CGU.

Situationerne kan være mange og hver gang må det komme an på en konkret vurdering af virksomheden. Det kan være en god ide at se på de positive pengestrømme virksomheden generere og derefter arbejde sig baglæns i produktionen for at finde hvilke elementer (aktiver og omkostninger) der indgår for at frembringe disse.

Det er dog vigtigt, at man ikke stopper denne proces for tidligt og derved, kommer til at have en CGU som i realiteten indeholder tre CGU'er, da dette kan gøre at man overser behov for nedskrivningerne jf. nedenstående tabel:

	CGU 1	CGU 2	CGU 3	I alt
Regnskabsmæssig værdi	1.000	1.200	800	3.000
Genindvindingsværdi	800	1.050	1.000	2.850
Nedskrivnings behov	200	150	0	150

Som det fremgår af ovenstående tabel vil man, hvis man opgjorde genindvindingsværdien for de tre CGU'er som en CGU, nå frem til at der er et nedskrivningsbehov på 150. Realiteterne er dog, at hvis man havde opgjort CGU'erne korrekt med tre enkelte CGU'er ville nedskrivningsbehovet have været 350. Der er derfor risiko for, at man ikke medtager alle nødvendige nedskrivninger, og derfor indregner en forkert værdi i årsrapporten, hvis man ikke får opgjort CGU'en på mindste identificerbare gruppe af aktiver.

3.4.2.2. Skøn over nytteværdien

Følgende skridt er ifølge IAS 36 afsnit 31 et krav for at kunne skønne nytteværdien:

- *skøn over de fremtidige pengestrømme til og fra virksomheden, som hidrører fra aktivets fortsatte anvendelse og endelige afhændelse, og*
- *anvendelse af passende diskonteringssats til disse fremtidige pengestrømme*

I forbindelse med fastsættelsen af de fremtidige pengestrømme skal ledelsen i virksomheden vurdere rimeligheden i de forudsætninger, som ligger til grund herfor. Dette sker ved at ledelsen ser tilbage på tidligere data og undersøger årsagerne til afvigelser fra de tidligere udarbejdede pengestrømsprognoser og de faktisk realiserede pengestrømme. Ud fra denne gennemgang af tidligere hændelser skal ledelsen forsøge at sikre, at de nuværende forudsætninger for pengestrømsprognosen er realistiske set i forhold til tidligere udfald.

Endvidere fastsætter IAS 36 i afsnit 35, at prognoseperioden for de fremtidige pengestrømme maksimalt må udgøre en budgetperiode på 5 år, da der ifølge IAS'en normalt ikke forligger detaljerede, konkrete og pålidelige budgetter/fremskrivninger for fremtidige pengestrømme udover en 5-årig periode. Der er dog enkelte tilfælde, hvor en længere budgetperiode kan anvendes, hvis det er kutyme for denne type branche at lave budgetter og fremskrivninger udover en 5-årig periode, som f.eks. i telebranchen eller elbranchen hvor budgethorisonterne ofte er længere end i normale handels- og produktionsvirksomheder.

Nytteværdisberegningen udover de 5 år foretages ved ekstrapolation af pengestrømsprognosen baseret på budgetter/fremskrivninger ved anvendelser af vækstrater for årene udover det 5. år. Vækstraten skal fastsættes ud fra forventningerne til produktets eller branchens livscyklus.

Al data som ligger til grund for beregningen af nytteværdien skal være vurderet af virksomheden for om disse afspejler rimelige og dokumenterbare forudsætninger, samt også repræsenterer ledelsens bedste skøn over de økonomiske forhold.

Opgørelsen af kapitalværdien kan opdeles i 2 hovedelementer:

- Budgettering af fremtidige cash flows (pengestrømme)
- Fastsættelse af diskonteringsfaktor

3.4.3. Discounted Cash Flow modellen

Discounted Cash Flow modellen (herefter benævnt DCF-modellen) anvendes ofte i forbindelse med værdiansættelse af virksomheder, samt ved opgørelse af nedskrivningsbehov for goodwill og anlægsaktiver. Vi vil i dette afsnit gennemgå modellen og dens bestanddele.

Det frie cash flow opgøres med udgangspunkt i resultatbudget for den CGU man vil beregne nytteværdien for og beregnes således:

$$\begin{aligned} &+ \text{Omsætning} \\ &- \text{Variable omkostninger} \\ &- \text{Faste omkostninger} \\ &= \textbf{Indtjening fra primær drift før skat} \\ &- \text{Nutidsværdi af betalt skat baseret på indtjening fra primær drift} \\ &= \textbf{Indtjening fra drift efter skat} \\ &- \text{Binding i arbejdskapital} \\ &- \text{Anlægsinvesteringer} \\ &+ \text{Afskrivninger} \\ &= \textbf{Frit cash flow} \end{aligned}$$

Omsætning, variable og faste omkostninger fremfindes ved at se på CGU'ens budget for de kommende år. Afskrivninger tillægges da de er medtaget i de faste omkostninger, men da de ikke har likviditetsmæssig virkning, skal de udtages igen af det frie cash flow.

Bindinger i arbejdskapitalen indeholder typisk forskydninger i balanceposterne varebeholdninger, tilgodehavender fra salg og gæld til leverandører af varer og tjenesteydelser. Disse beregnes ved anvendelse af omsætningshastigheder, omsætning og vareforbrug.

Varebeholdninger

$$\frac{\text{Vareforbrug}}{\text{omsætningshastighed for varebeholdninger}}$$

Tilgodehavender fra salg

$$\frac{\text{momspligtigomsætningen} \times 1,25 + \text{ikke momspligtigomsætning}}{\text{omsætningshastigheden på tilgodehavender fra salg}}$$

Leverandører af varer og tjenesteydelser

$$\frac{\text{momspligtigvareforbrug} \times 1,25 + \text{ikke momspligtigvareforbrug}}{\text{omsætningshastighed på leverandører af varer og tjenesteydelser}}$$

Anlægsinvesteringer medtages da virksomheden nødvendigvis må foretage anlægsinvesteringer og frasalg heraf for at bibeholde et funktionelt produktionsanlæg. Anlægsinvesteringer må dog ikke indeholde investeringer i forbindelser med fremtidige omstruktureringer eller investeringer, som forbedrer eller øger aktivets ydeevne i henhold til IAS 36 afsnit 33.

Skatten medtages ikke da IAS 36 afsnit 50 og 51 foreskriver, at CGU'ens værdi skal opgøres uafhængigt af skattebetalinger, da diskonteringssatsen også opgøres før skat. Derfor skal det frie cash flow ligeledes opgøres før skat.

3.4.4. Terminalværdien

Terminalværdien opstår ved at ekstrapolation af pengestrømsprognosen og er værdien af de frie cash flows, der fremkommer efter den konkrete budgetperiode. Det antages ofte at pengestrømmene forsætter i det uendelige, og da det vil være urealistisk at opstille et præcist og velunderbygget budget for en langsigtet periode, arbejdes der ofte i praksis ved værdiansættelser med en budgetperiode og en terminalperiode. De to mest almindelige metoder til at opgøre værdien af terminalperioden er¹⁶:

- *Normaliseret indtjening fra drift / diskonteringssats*
- *Frie cash flow i første år efter budgetperiodens udløb / diskonteringssats - vækstrate*

¹⁶ FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 1994, s. 24

Det er dog væsentligt, at de værdier som tages udgangspunkt i, ikke er hverken med for høj positiv eller negativ vækst, da dette vil give en forkert terminalværdi. Det er vigtigt at udviklingen i selskabet i løbet af budgetperioden når en steady state, da dette er en væsentlig forudsætnings for, at kunne anvende ovenstående metoder til beregning af terminalværdien.

Steady state er karakteriseret ved konstant udvikling i:

- Return On Invested Capital
- Forrentningen af den investerede kapital i budgetperiodens sidste år
- Vækst
- Investeringsraten

3.4.5. Diskonteringsfaktor

Efter opgørelse af terminalværdien skal man fastsætte en diskonteringsfaktor for, at kunne opgøre dagsværdien af de fremtidige pengestrømme. I henhold til IAS 36 afsnit 55 skal diskonteringssatsen opgøres før skat og afspejle aktuelle markedsvurderinger af den tidsmæssige værdi af penge og de risici, som specifikt er forbundet med aktivet, og for hvilke der ikke er foretaget regulering i skøn over fremtidige pengestrømme.

”Satsen skønnes ud fra den sats, som gælder for aktuelle markedstransaktioner med tilsvarende aktiver eller fra de vejede gennemsnitlige kapitalomkostninger for en børsnoteret virksomhed, som har et enkelt aktiv (eller en portefølje af aktiver), som med hensyn til potentiel ydeevne og risici svarer til det pågældende aktiv”¹⁷

¹⁷ IAS 36 afsnit 56

Der forligger sjældent et effektivt marked for den enkelte CGU, og virksomheden vil i dette tilfælde skulle opgøre sit bedste skøn over en diskonteringsfaktor. I IAS 36 anbefales det i appendiks A, at der ved et sådan skøn over diskonteringssatsen kan tages følgende satser i betragtning:

- ”virksomhedens vejede gennemsnitlige kapitalomkostninger opgjort ved anvendelse af teknikker såsom *The Capital Asset Pricing Model*,
- virksomhedens opgjorte lånerente
og
- andre lånerenter på markedet”¹⁸

Vi har i nævnte speciale valgt at fokusere vores værdiansættelse på virksomhedens vejede gennemsnitlige kapitalomkostninger (Weighted Average Cost Of Capital herefter benævnt WACC), da denne model tager udgangspunkt i virksomhedens kapitalstruktur, og derfor giver en diskonteringssats, som har udgangspunkt i den enkelte virksomhed. Virksomhedens WACC opgøres således¹⁹:

$$\text{WACC} = \text{GA} \times K_d \times (1-t) + \text{EKA} \times k_e$$

GA = Gældsandel

EKA = Egenkapitalandel

K_d = Fremmedkapitalomkostninger

t = Den marginale selskabsskattesats

k_e = Ejerafkastkrav

¹⁸ IAS 36, Appendiks A, Afsnit 17

¹⁹ FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 2002, afsnit 8.2.2.1

Ved beregning af gælds- og egenkapitalandel skal dette gøres med baggrund i en kapitalstruktur for virksomheden, hvor både egenkapital og fremmedkapital er opgjort til markedsværdier. Dette kan dog give et problem, da man som udgangspunkt ikke kender markedsværdien på hverken CGU eller virksomhed medmindre disse er børsnoteret. Hvis dette ikke er tilfældet kan markedsværdien dog estimeres ved at anvende strukturen fra sammenlignelige virksomheder.

Estimering af virksomhedens fremmedkapitalomkostninger kan opgøres ved anvendelse af den risikofrie rente med tillæg af et virksomhedsspecifikt risikotillæg. Formel herfor kan opgøres således²⁰:

$$k_d = (r_f + r_s) * (1-t)$$

r_f = Risikofri rente

r_s = Selskabsspecifikt risikotillæg

t = Selskabsskattesats

Den risikofrie rente kan i praksis estimeres til den effektive rente for den toneangivende 10-årige statsobligation. Det selskabsspecifikke risikotillæg bør baseres på en vurdering af en samlet risikovurdering²¹. Risikotillægget ligger ofte mellem 0,25 og 4 % i praksis.

I henhold til FSR's faglige notat fra december 2002 vedrørende værdiansættelse af virksomheder kan ejerafkastkravet beregnes med udgangspunkt i CAPM modellen (Capital Asset Pricing Model), som opgøres således:

$$k_e = r_f + \beta[E(r_m) - r_f]$$

β = Beta (systematisk risiko)

$E(r_m)$ = Forventet afkast ved investering i markedsporteføljen

²⁰ FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 2002, afsnit 8.2.2.3

²¹ FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 2002, afsnit 8.2.2.3

Den kompensation som investorerne kræver ved, at udsætte forbruget af deres penge, er udtrykt ved den risikofrie rente i modellen, hvilket anbefales at være den samme som i estimeringen af fremmedkapitalomkostningen.

Den systematiske risiko er et udtryk for den risiko, som ikke kan elimineres ved at eje en veldiversificeret aktieportefølje. Betaværdien måler den systematiske risiko og er et relativt risikomål, så kan tolkes som følger²²:

$\beta = 0$	Risikofri investering
$\beta < 1$	Investering med mindre risiko end markedsporteføljen
$\beta = 1$	Investering med samme risiko som markedsporteføljen
$\beta > 1$	Investering med større risiko end markedsporteføljen

Den systematiske risiko estimeres ofte med udgangspunkt i den historiske kursudvikling for de børsnoterede virksomheder. For at estimere betaværdien for unoterede selskaber anvendes ofte betaværdien fra sammenlignelige selskaber eller ”common-sense” betragtninger.

3.4.6. Beregning af nutidsværdien

Når alle de fremtidige pengestrømme og WACC'en er estimeret og beregnet kan nutidsværdien beregnes ud fra følgende formel²³

$$NV_0 = \sum \frac{FCF_t}{(1 + WACC)^t}$$

NV_0 = Nutidsværdi

FCF = Frit cash flow

$WACC$ = Vejede gennemsnitlige kapitalomkostninger

²² FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 2002, afsnit 8.1

²³ FSR, fagligt notat, værdiansættelse af virksomheder, december 2002, afsnit 8.3.6

3.4.7. Nedskrivning

Skulle de overfor beskrevne forhold give en nytte- og dagsværdi, der er lavere end den bogførte værdi skal aktivet nedskrives til den største af disse to værdier i henhold til IAS 36 afsnit 59. Nedskrivningen skal indregnes i resultatopgørelsen, medmindre den er indregnet til omvurderet værdi i henhold til tidligere omtale i afsnittet om indregning og måling.

Hvis det ikke er enkelt aktiver man har beregnet nytte- og dagsværdien for, men en CGU skal nedskrivningen foretages på et pro rata-grundlag baseret på de regnskabsmæssige værdier for hvert aktiv i CGU'en. Der skal dog ved allokeringen af tabet ikke ske reduktion af den regnskabsmæssige værdi for et enkelt aktiv udover den højeste af følgende værdier²⁴:

- *dets dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger (hvis denne kan opgøres),*
 - *dets nytteværdi (hvis denne kan opgøres)*
- og*
- *nul.*

Hvis nedskrivningen derfor ikke kan allokeres til det enkelte aktiv, skal denne i stedet allokeres til de øvrige aktiver i CGU'en på pro rata-grundlag.

I det tilfælde hvor nedskrivningen er større end den regnskabsmæssige værdi, skal aktivet kun nedskrives til nul medmindre en anden standard kræver, at man indregner en forpligtigelse hertil.

Afskrivningerne skal herefter korrigeres så de ny restværdier på aktiverne allokeres systematisk over aktivernes resterende brugstid.

²⁴ IAS 36 afsnit 105

3.5. OPHØR VED INDREGNING

Ved afhændelse eller når der ikke mere forventes nogen fremtidige økonomiske fordele ved brugen af et materielt anlægsaktiv ophører indregningen af den regnskabsmæssige værdi af et materielt anlægsaktiv²⁵.

Afhændelsen er den dato, hvor virksomheden ikke længere råder over aktivet og kan på en måde sammenlignes med overtagelsesdatoen og de problemstillinger der er herved. Ved salg af ejendomme er det derfor ikke nok, at salgsaftalen er underskrevet, da virksomheden i de fleste tilfælde ikke har afgivet råderetten over ejendommen ved underskriften på salgsaftalen, og derfor er afhændelse først ved overdragelse.

Fortjeneste eller tab ved afhændelsen eller udrangering skal opgøres som forskellen mellem salgsværdien reduceret med salgsmkostninger og den regnskabsmæssige værdi på afhændelsestidspunktet. Fortjeneste eller tab skal opgøres aktiv for aktiv.

Indtægten fra salg af et anlægsaktiv må ikke klassificeres som nettoomsætning. Indtægten skal derimod indregnes under andre driftsindtægter. Tab skal indregnes under andre driftsmkostninger.

Så snart en virksomhed har planer om, at afhænde et aktiv eller allerede har indgået aftale om en overdragelse, vil det i de fleste tilfælde være relevant at bruge IFRS 5 ”Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på videresalg, og ophørte aktiviteter. Vi vil ikke komme nærmere ind på dette område.

I afsnittene 65 og 66 tager IAS 16 stilling til en situation, hvor virksomheder modtager godtgørelse fra en tredjepart for værdiforringelse eller ved tab af materielle anlægsaktiver. Et eksempel herpå kunne være en erstatning.

Sådanne begivenheder skal regnskabsmæssigt behandles separat:

²⁵ Jævnfør IAS 16, afsnit 67

- værdiforringelse af materielle anlægsaktiver indregnes i overensstemmelse med IAS 36
- ophør af indregning af materielle anlægsaktiver, der er udrangeret eller afhændet, opgørelse i forbindelse med IAS 16
- godtgørelse fra tredjepart for materielle anlægsaktiver, der er værdiforringet, tabt eller afgivet, skal medtages i resultatet
- kostprisen for materielle anlægsaktiver, der er genoprettet, købt eller opført som erstatning, opgøres i overensstemmelse med IAS 16

I praksis betyder det sidste punkt at effekten af, at en produktionsejendom der for eksempel brænder, og virksomheden modtager en fuld- og nyværdierstatning herfor, er, at der skal indregnes en nettogevinst. Denne nettogevinst er lig med forskellen mellem erstatningssummen og den regnskabsmæssige værdi af produktionsejendommen umiddelbart før den brændte. Virksomheden bliver derimod efterfølgende belastet af merafskrivninger på de nye bygninger.

3.6. OPLYSNINGER

Bestemmelserne om oplysninger og præsentation af materielle aktiver i årsregnskabet er nævnt i IAS 16 afsnit 73 til 79.

Oplysningerne skal fremgå af hver kategori af materielle anlægsaktiver.

I den anvendte regnskabspraksis skal der oplyses følgende:

- opgørelsen af afskrivningsgrundlaget
- anvendte afskrivningsmetoder
- anvendte brugstider eller afskrivningssatser

Valget af afskrivningsmetode og bestemmelse af brugstider er skøn, som ledelsen foretager. Oplysninger om dette giver regnskabsbrugerne mulighed for, at gennemgå praksis og foretage sammenligninger med andre virksomheder. I denne forbindelse er

det også vigtigt, at oplyse om afskrivninger uanset om de er indregnet i resultatet, eller om de indgår i et andet aktivs regnskabsmæssige værdi for et givet regnskabsår og akkumulerede afskrivninger ved regnskabsårets afslutning.

Det fremgår ikke af standarden, at der i årsregnskabet skal oplyses om størrelsen eller opgørelsen af scrapværdien af materielle anlægsaktiver. Dette mener vi at den burde, da den oplysning er lige så relevant som oplysninger om afskrivningsgrundlaget, brugstider og afskrivningsmetoder. Scrapværdien bygger også på skøn fra ledelsen og kan have stor indvirkning på årsregnskabet alt efter, hvilken vurdering ledelsen har af scrapværdien.

Opgørelse af kostprisen er en anden oplysning, der normalt ikke fremgår af årsregnskabet, hvilket sandsynligvis er fordi, at der ikke er krav herom. Som tidligere nævnt er der mange forhold i kostprisen for et materielt anlægsaktiv, som ikke fremgår af årsregnskabet. Opgørelsen af kostprisen kan som scrapværdien have indflydelse på årsregnskabet.

Udover oplysningerne i anvendt regnskabspraksis skal der i noterne fremgå følgende:

- tilgange
- afgang
- tilgang ved virksomhedssammenslutninger
- afgang ved salg af virksomheder
- overførsel til aktiver klassificeret som besiddelse med henblik videresalg
- omvurderinger
- nedskrivninger
- tilbageførsel af nedskrivninger
- afskrivninger
- valutakursdifferencer
- andre ændringer

Anlægsnoten skal indeholde sammenligningstal i henhold til IAS 1 ”Præsentation af årsregnskaber”

Årsregnskabet skal endvidere indeholde følgende oplysninger:

- begrænsninger i ejendomsretten, den regnskabsmæssige værdi af materielle anlægsaktiver der er stillet til sikkerhed for forpligtelser
- beløbsmæssige størrelser af omkostninger, der er indregnet i den regnskabsmæssige værdi af et anlægsaktiv under opførsel
- kontraktlige forpligtelser vedrørende erhvervelse af materielle anlægsaktiver
- beløbsmæssige størrelser af godtgørelser fra en tredjepart for materielle anlægsaktiver, som er værdiforringet, tabt eller afgivet og som er medtaget i resultatopgørelsen

For opskrevne materielle anlægsaktiver skal man jævnfør afsnit 77 oplyse:

- tidspunkt for opskrivningen
- grundlag for opskrivningen
- om der er anvendt en uvildig vurderingsmand ved vurderingen
- forskelsbeløbet mellem den foretagne måling og det beløb, som aktivet ville være målt til, hvis opskrivningen ikke var foretaget
- størrelsen af reserve for opskrivningen og årets bevægelser herpå

Ændringer i skøn vedrørende restværdier, skønnede omkostninger til nedtagning mv., brugstider og afskrivningsmetoder skal også oplyses jævnfør IAS 8 ”Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl.”

Til sidst i IAS 16 opremses en række oplysninger som virksomheder tilskyndes til at give, da de kan være relevante for regnskabsbrugerne. Det drejer sig om:

- den regnskabsmæssige værdi af uudnyttede anlægsaktiver
- den regnskabsmæssige bruttoværdi eventuelle fuldt afskrevne anlægsaktiver, der stadig anvendes
- den regnskabsmæssige værdi af anlægsaktiver der er udrangeret og ikke klassificeret som besiddelse med henblik på videresalg, og
- ved anvendelse af kostprismodellen, dagsværdien af anlægsaktiver, når denne adskiller sig væsentligt fra den regnskabsmæssige værdi.

Det fremgår at ovenstående, at der jævnfør international regnskabspraksis er mange oplysningskrav om materielle anlægsaktiver i årsrapporten. Udover de oplysninger der er krav om, har vi endvidere konstateret, at der er forhold, der ikke specificeres så godt som de eventuelt kunne i årsrapporten. Her mener vi for eksempel en specifikation af scrapværdi, kostpris mv.

Dette forhold sammen med at der tilskyndes, at virksomhederne skal give yderligere oplysninger jævnfør ovenstående, mener vi, medfører større deskriptive afsnit om behandlingen af materielle anlægsaktiver i årsrapporten. Efter vores opfattelse vil det bevirke, at forståeligheden i årsrapporten forsvinder på grund af, at årsrapporten bliver for omfattende og uoverskuelig.

4. PRAKSISGENNEMGANG AF PROBLEMSTILLER VED CASE

4.1. INDLEDNING

Til at vurdere hvordan behandlingen af materielle anlægsaktiver, herunder hvordan virksomhederne fastsætter de skønsmæssige poster i praksis, har vi gennemgået regnskabspraksis i 5 udvalgte årsrapporter.

Årsrapporterne er tilfældigt valgt fra virksomheder på OMX Nordisk Børs. Vi har dog udvalgt de 5 seneste årsrapporter ud fra de virksomheder, der er registreret indenfor branchen ”Industri” for at vurdere om der foretages forskellige skøn af bygninger samt produktionsanlæg og maskiner inden for samme branche. De udvalgte virksomheder er Arkil Holding A/S, Spæncom A/S, Vestas A/S, Migatronik A/S og GPV A/S.

Ved gennemgangen konstaterede vi, at alle virksomhederne indregner materielle anlægsaktiver til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Herudover afskriver alle virksomhederne deres materielle anlægsaktiver lineært over den forventede brugstid.

Vi undersøgte endvidere om virksomhederne anvendte de samme brugstider. Her konstaterede vi, at spændet i vurderingerne af brugstiderne svingede meget. Vi valgte kun og se på brugstider for bygninger samt produktionsanlæg og maskiner, da det er disse kategorier, der er relevant i forhold til vores speciale.

Vi konstaterede følgende:

- Bygningers brugstider varierede fra 25 til 50 år
- Produktionsanlæg og maskiner brugstider varierede fra 3 til 15 år.

Vi vil i det efterfølgende forsøge at illustrerer, hvordan forskellige skøn og praksis har indvirkning på årsrapporten ved hjælp af en casevirksomhed, som vi kalder ESAC A/S. Vi vil opstille problemstillinger i ESAC A/S og hermed forsøge at illustrerer

konsekvenserne for årsrapporten. Vi forestiller os at ESAC A/S er en produktionsvirksomhed som producere døre mv.

4.2. DEKOMPONERING

Virksomheden ESAC A/S er kommet i en situation, hvor den nuværende produktionslinie ikke har en tilstrækkelig kapacitet for de næste års forventede produktion. Man påtænker derfor, at udvide maskinparken med en helt ny produktionslinie, der kan køre sideløbende med den gamle. ESAC A/S har i denne forbindelse indhentet tilbud på en samlet produktionslinie bestående af en Italpresse, Fræser, bore- og stemmemaskine, Kehlemaskine og en sprossemaskine. De fire maskiner kommer til at stå i forlængelse af hinanden på et fuldautomatisk produktionsanlæg, hvor imellem der monteret et transportbånd, som ligeledes er inkluderet i prisen sammen med den totale opsætning og montering af maskiner mv.

Den samlede faktura fra leverandøren af maskinerne lyder på i alt kr. 14.450.000, hvilket kan fordeles som følger:

- Italpresse kr. 1.200.000
- Fræse, bore- og stemmemaskine kr. 1.050.000
- Kehlemaskine kr. 4.600.000
- Sprossemaskine kr. 1.800.000
- Transportbånd kr. 2.800.000
- Opsætning og montering kr. 3.000.000.

4.2.1. Situation 1 - Ingen opdeling ved køb af nyt anlæg

ESAC A/S kan vælge at sige, at købet af den nye produktionslinie skal ses som et samlet aktiv til en anskaffelsessum på kr. 14.450.000, og afskrive dette over en samlet forventet brugstid på 10 år, hvilket vil give en årlig afskrivning på kr. 1.445.000. Denne betragtning kræver, at alle delene i den indkøbte produktionslinie har samme brugstid og afskrivningshorisont, og man derved kan argumentere for, at produktionslinien skal ses som et aktiv og ikke som enkelte maskiner, da maskinerne ikke for

ESAC A/S kan anvendes enkeltvis, men kun som et led i hele produktionsanlægget. Dette vil ligeledes betyde, at hvis man vil afskaffe en af maskinerne, vil man også afhænde de øvrige maskiner i produktionslinien. Hvis man kan argumentere for dette og de enkelte maskiner derved er dele af det samme aktiv, og disse dele har sammen brugstid og afskrivningsmetode, så kan man bruge reglerne i IAS16 afsnit 45 og grupperer disse aktiver ved fastlæggelse af afskrivninger, og derved afskrive dem samlet.

Dette vurderer vi dog ikke til at være en anvendelig vurdering, da de enkelte maskiner i en maskinpark som ofte kan afhændes uafhængig af hinanden som led i en modernisering af de enkelte dele i produktionen. Der kan i fremtiden opstå den situation, at det ny indkøbte produktionsanlæg i ESAC A/S ikke har tilstrækkeligt med kapacitet til kunne imødesee efterspørgslen, og at dette kunne løses ved at udskifte en enkelt maskine i produktionslinje, som for eksempel forårsager flaskehalse i ordregennemgangen, med en nyere maskine, som har en hurtigere produktionstid.

4.2.2. Situation 2 - Opdeling på enkeltmaskiner

ESAC A/S bør som minimum i henhold til IAS 16 afsnit 43 opdele de indkøbte aktiver ud på de enkelte maskiner. Dette giver følgende anskaffelsessummer Italt kr. 1.514.410, Fræse, bore- og stemmemaskine kr. 1.325.110, Kehlemaskine kr. 5.805.240, Sprossmaskine kr. 2.271.616 og transportbånd kr. 3.533.624, som alle skal vurderes og afskrives uafhængig af hinanden. Dette giver også muligheden for, at vurdere afskrivningshorisonterne og -metoderne for de enkelte maskiner separat.

Vi har i ovenstående valgt, at fordele opsætning og monteringsomkostningerne lige-
ligt ud blandt de enkelte maskiner ud fra deres andel i den totale investering, bereg-
ningen heraf følger i nedenfor tabel:

Italpresse	$1.200.000 + (3.000.000 / 11.450.000 * 1.200.000) =$	1.514.410
Fræse, Bore og stemmemaskine	$1.050.000 + (3.000.000 / 11.450.000 * 1.050.000) =$	1.325.110
Kehlemaskine	$4.600.000 + (3.000.000 / 11.450.000 * 4.600.000) =$	5.805.240
Sprossmaskine	$1.800.000 + (3.000.000 / 11.450.000 * 1.800.000) =$	2.271.616
Transportbånd	$2.800.000 + (3.000.000 / 11.450.000 * 2.800.000) =$	3.533.624
I alt		14.450.000

I denne situation har selskabet ESAC A/S valgt, at vurdere maskinernes forventede
brugstid som følger:

- Italpresse forventes at kunne anvendes i 8 år.
- Fræse, bore- og stemmemaskinen forventes at kunne anvendes i 10 år.
- Sprossmaskinen forventes at kunne anvendes i 5 år.
- Kehlemaskinen forventes at kunne anvendes i 12 år.
- Transportbånd forventes at kunne anvendes i 8 år.

ESAC A/S forventer ved endt brugstid ikke, at maskinerne vil kunne afsættes til an-
den side grundet slitage, og man regner derfor ikke med en scrapværdi.

Denne behandling af maskinerne vil bevirke at afskrivningerne de første fem år er
som følger:

Italpresse	$1.514.410 / 8$	=	189.301
Fræse, bore- og stemmemaskine	$1.325.110 / 10$	=	132.511
Sprossmaskine	$2.271.616 / 5$	=	454.323
Kehlemaskine	$5.805.240 / 12$	=	483.770
Transportbånd	$3.533.624 / 8$	=	441.703
			<u>1.701.608</u>

4.2.3. Forskel mellem situation 1 og 2

Afskrivningen pr. år, de første fem år, ændrer sig herved fra situation 1 til situation 2 med en yderligere afskrivning på kr. 256.608 mere i situation 2. Efter det femte år står ESAC A/S nu i begge situationer i den stilling, at sprossemaskinen står for udskiftning, og man skal derfor finde ud af, hvorledes man skal behandle dette.

Hvis ESAC A/S havde valgt, at indregne hele købsprisen som et aktiv, som i den første situation skal man i forbindelse med udskiftningen af sprossemaskinen forsøge, at finde den bogførte værdi herfor. I den situation vil den bogførte værdi af sprossemaskinen efter fem år være kr. 900.000, hvis man ser bort fra montering og opsætning. Dette er dog ikke en helt rigtig betragtning idet en del af de oprindelige opsætnings og monteringsomkostninger skal fordeles ligesom i situation 2, hvor vi opdeler anskaffelsessummen til de enkelte maskiner og henfører opsætning og montering til disse. Vi må derfor anvende vores anskaffelsessum fra situation 2 til beregning af den bogførte værdi efter femte år, hvilket giver kr. 1.135.808. Denne restværdi skal så afskrives i det femte år, således sprossemaskinen får en værdi på kr. 0, hvilket bevirker, at afskrivningerne for år fem efter anskaffelsen bliver kr. 2.580.808 ($1.445.000 + 1.135.808$).

Tager vi samme udgangspunkt i situation 2 vil maskinen efter det femte år være fuldt afskrevet, da man allerede ved anskaffelsen havde vurderet, at sprossemaskinen maksimalt ville kunne holde i de fem år. ESAC A/S vil derfor kun få en afskrivning på kr. 1.701.608 i det femte år, hvis man havde anvendt situation 2, hvilket beløbsmæssigt stemmer med de fire forudgående år.

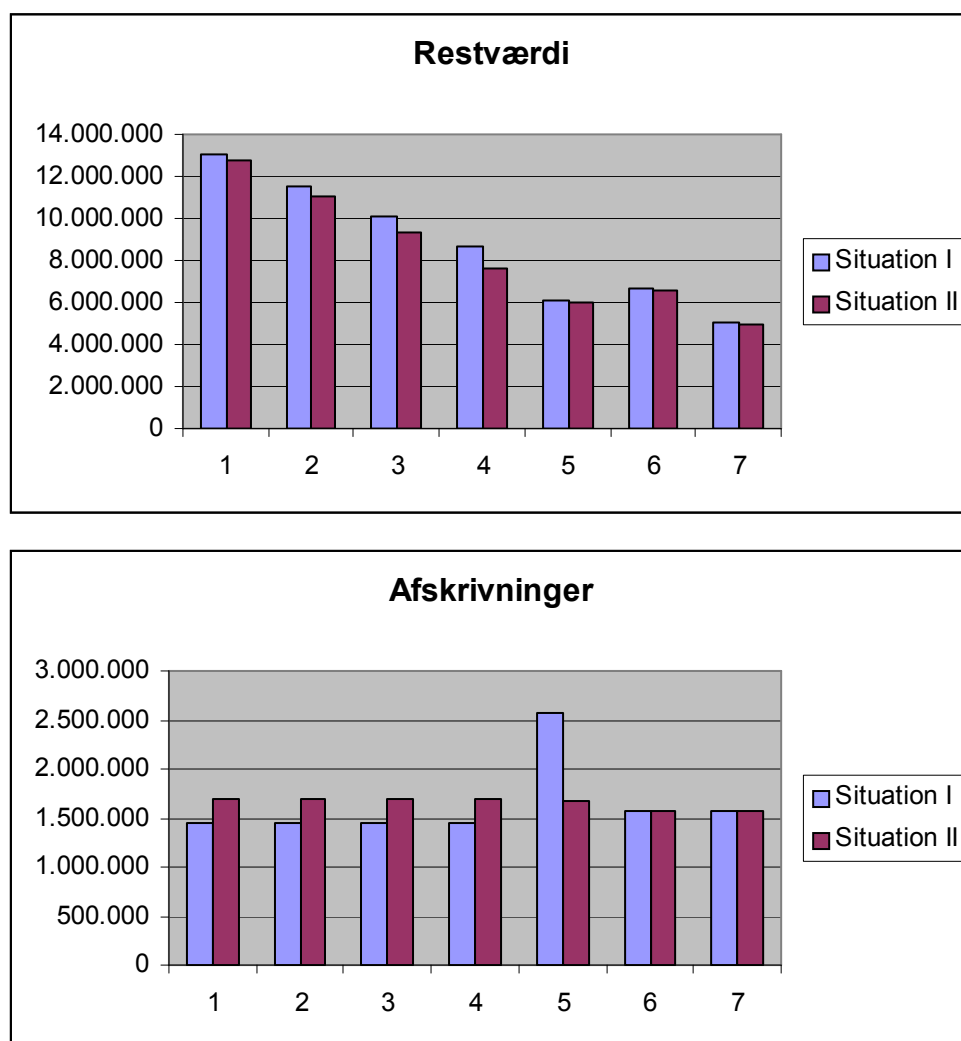
4.2.3.1. Genanskaffelse af udtjent maskine

ESAC A/S står så i den situation, at man skal genanskaffe en sprossemaskine, da den indgår som en del af hele produktionsapparatet. En ny sprossemaskine koster nu kr. 2.000.000 grundet inflation og generelle forbedringer, hertil kommer en omkostning til opsætning og montering på kr. 150.000, da man kan genanvende en del af det arbejde, som var udført for fem år siden. Dette giver en samlet anskaffelsessum på den nye sprossemaskine på kr. 2.150.000. I begge situationer er ESAC A/S tekniske afde-

ling blevet væsentligt klogere på holdbarheden af en sprossemaskine, og man forventer på baggrund af de tekniske forbedringer, at den nye maskine denne gang ville kunne anvendes som den del af produktionsapparatet i 6 år.

Den nye sprossemaskine afskrives derfor lineært over de efterfølgende seks år, med en årlig afskrivning på kr. 358.333 årligt i begge situationer.

Ser man på et par diagrammer over restværdien og afskrivninger ser de forskellige situationer således ud:

Det fremgår af ovenstående grafer er forskellen størst i år fem, hvilket selvfølgelig skyldes, at det er i dette år man korrigerer den fejlagtige vurdering med hensyn til levetiden af Sprossemaskinen. Herudover er der en vis forskel mellem årene indtil år fem,

da man i situation I afskriver et mindre årligt beløb grundet en gennemsnitlig længere levetid.

4.2.3.2. Sammenligning til IAS 16 og IASB's begrebsramme

Man kan herefter stille sig selv spørgsmålet, hvilken af de to metoder som giver den mest korrekte opgørelse af værdiforringelsesforløbet på maskinparken i henhold til lovgivningen.

Ifølge IAS 16 afsnit 43 skal der foretages en separat afskrivning på dele af materielle anlægsaktiver, som har en kostpris, der er væsentlig i forhold til den samlede kostpris for aktivet. I ESAC A/S's situationen må de enkelte maskiner vurderes, at have en kostpris som er væsentlig i forhold til hele den indkøbte produktionslinie, hvorfor det er vores vurdering, at ESAC A/S for at kunne opfylde lovgivningen i IAS 16, som minimum skal afskrive hver maskine for sig.

Ser man dette i forhold til IASB's begrebsrammen, er der en forbindelse mellem denne praksis og periodiseringsprincippet, da man skal placere indtægter og omkostninger i de perioder de vedrører. Man får ved at opdele den købte produktionslinie i enkelte maskiner en mere korrekt fordeling af afskrivningerne på de perioder de vedrører, ved at anvende situation 2 frem for situation 1. Endvidere kan man også sige, at oplysningerne i årsrapporten bliver mere pålidelige, da de mere korrekt viser de økonomiske realiteter af de investeringer man har fortaget, samtidig med at det også øger sammenligneligheden mellem årsrapporterne fra år til år, idet man ikke skal korrigere for manglende afskrivninger i et enkelt år.

4.2.4. Situation 3 - Opdeling af de enkelte maskiner

Man kan herefter spørge sig selv, om det er tilstrækkeligt, hvis man i ESAC A/S blot opdeler anskaffelsen på enkelte maskiner, eller om man skal opdele anskaffelsen yderligere. Tager man fræser, bore- og stemmemaskinen kan den selvfølgelig betragtes som en maskine, som vi gjorde ovenfor, men man kunne eventuelt også begynde, at se på de dele hvorfra maskinen består, for at se om disse dele kan afskrives separat.

For at arbejde videre med tankegangen om opdeling af den enkelte maskine, vil vi med udgangspunkt i fræse-, bore- og stemmemaskinen, som i begge ovenstående situationer er afskrevet over 10 år, se nærmere på en sådan behandling. Vi opdeler maskinen i følgende større elementer en maskinbænk, en boremaskine og en stemmemaskine, som alle skal afskrives på hver sin måde. Maskinen kunne eventuelt godt opdeles i yderligere dele, men det er vores vurdering, at en yderligere opdeling af maskinen ikke ville kunne medtages som dele, der er væsentlige i forhold til kostprisen for hele maskinen, og dermed ikke være omfattet af IAS 16, afsnit 43.

Det er vores vurdering, at en udskiftning af disse mindre dele af en maskine skal medtages som vedligeholdelsesomkostninger, da de er ganske ubetydelige for værdien af maskinen som helhed. Dette må også siges, at være i overensstemmelse med hvad man kunne forvente under IASBs begrebsramme, hvor omkostninger til genanskaffelsen af disse mindre komponenter må forventes at høre under information, der ikke er relevant for regnskabsbrugerne og vil derfor ikke være en information, der påvirker disses beslutningsproces. Der er derfor parallelitet mellem IAS 16 og begrebsrammen med hensyn til behandling af disse mindre vedligeholdelses omkostninger.

4.2.4.1. Afskrivningsgrundlag mv. for de enkelte komponenter

Arbejder vi videre med eksemplet vedrørende opdelingen af fræse-, bore- og stemmemaskinen, forventer den tekniske afdelingen i ESAC A/S følgende levetider på de enkelte dele. Maskinbænken, forventer man, kan anvendes i 8 år, boremaskinen forventes grundet en mindre holdbarhed kun at anvendes i 5 år og stemmemaskine forventer man på grund af relativ stor belastning skal udskiftes hvert 3. år.

Man har i den tekniske afdeling forsøgt, at opgøre anskaffelsessummen for de enkelte dele, hvilket har givet følgende fordeling:

- Maskinbænk kr. 350.000
- Boremaskine kr. 250.000
- Stemmehmaskine kr. 400.000
- Maskinen i øvrigt kr. 325.110

Man kan i henhold til IAS 16 afsnit 45 vælge, at gruppere maskinbænken sammen med maskinen i øvrigt og afskrive disse sammen, da begge har en levetid på 8 år og afskrivningsmetoden for begge er en lineær afskrivning over brugstiden. Dette giver en total anskaffelsessum på maskinbænk og maskinen i øvrigt på kr. 675.110, som skal afskrives med otte lige store dele, hvilket giver en årlig afskrivning på kr. 84.389 på den del af maskinen.

Boremaskinen afskriver man i ESAC A/S lineært over den forventede levetid, som er 5 år. Dette giver en årlig afskrivning på denne del på kr. 50.000 de første fem år. Herefter er boremaskinen ubrugelig for virksomheden, hvorfor virksomheden må ud og geninvestere i en ny boremaskine. Genanskaffelsessummen for en sådan ny boremaskine er igen kr. 250.000, dog skal man kun anvende denne boremaskine i 3 år, da man forventer, at skulle anskaffe en ny fræse, bore- og stemmemaskine efter de 8 år. Denne forkortede anvendelsesperiode giver en forventet scrapværdi på den nye boremaskine på kr. 85.000 efter de 3 år. Den årlige afskrivning på den nye boremaskine bliver derfor kr. 55.000 $((250.000-85.000)/3)$.

Stemmemaskinen afskriver man i ESAC A/S ligeledes lineært over den forventede levetid. Dette giver med en forventet 3-årig levetid en årlig afskrivning på kr. 133.333 de første 3 år, herefter skal man ud og afskaffe en ny stemmemaskine. Den nye stemmemaskine kan genanskaffes for kr. 400.000, hvilket igen skal afskrives over 3 år med kr. 133.333 årligt. Herefter må man på ny anskaffe en stemmemaskine til kr. 400.000, som denne gang skal afskrives over 2 år, da maskine skal udgå efter de i alt 8 år. Man forventer at den sidste anskaffede stemmemaskine kan afhændes for kr. 100.000, når anlægget afhændes dette giver en afskrivning på kr. 150.000 de sidste to år.

Afskrivningsforløbet for fræse-, bore- og stemmemaskinen kan herefter gengives således:

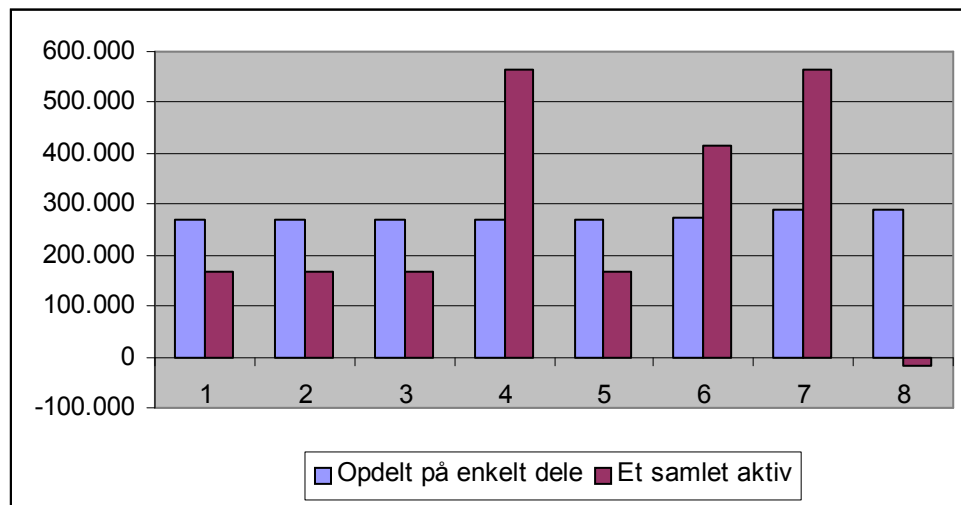
År	1	2	3	4	5	6	7	8
Afskr.	267.722	267.722	267.623	267.722	267.722	272.723	289.389	289.387

4.2.4.2. Sammenligning situation 2 og 3

Havde man i stedet valgt blot at afskrive fræse-, bore- og stemmemaskinen over de i alt otte år uden, at opdele denne i yderligere komponenter, og at de løbende anskaffelser anses som vedligeholdelse på maskinen, samt salget af de løse aktiver blot indregnes som fortjeneste, så havde behandlingsmetoden påvirket resultatet således:

År	1	2	3	4	5	6	7	8
Resultat	165.639	165.639	165.639	565.639	165.639	415.639	565.639	-19.363

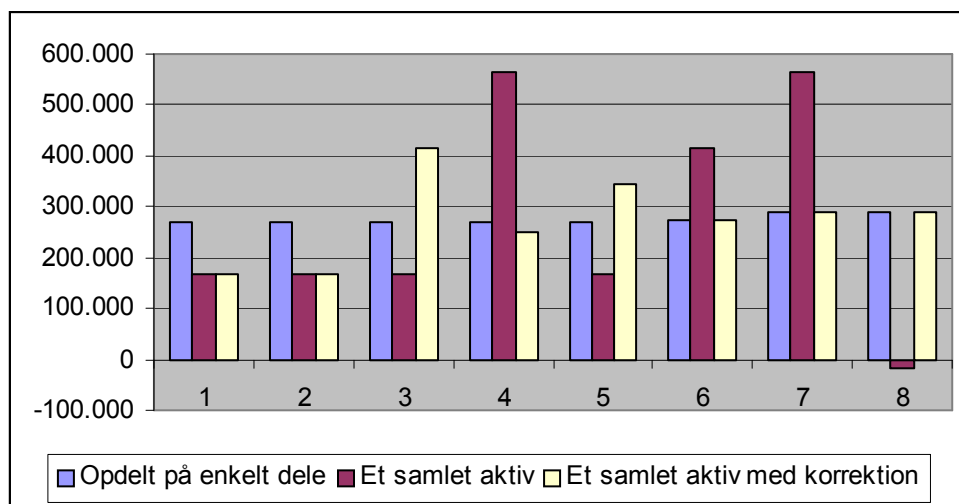
For at sammenligne disse to forskellige behandlinger er deres resultat påvirkning kort gengivet i nedenstående graf:

Som det tydeligt fremgår, er der en stor forskel på resultat påvirkningen alt efter hvilken metode man har valgt. Det er derfor vigtigt, at få delt aktiverne op således man får en konstant afskrivning uden de store udsving i de enkelte år. Det kan selvfølgelig være svært, at fastsætte levetiden på alle komponenterne i en maskine, da der kan være mange faktorer, som man skal tage højde for, såsom anvendeshyppighed, de enkelte opgavers krav til maskinen mv.

4.2.4.3. Korrektion ved genanskaffelse

Et alternativ til at opdele maskinen i enkelt komponenter ved anskaffelse kunne være, at udtage de komponenter man genanskaffer fra anlægskartoteket, og i stedet lægge de nye ind og afskrive disse separat ud fra den nye viden man har erhvervet sig ved tidligere års anvendelse af det tilsvarende aktiv. Denne situation ligner lidt, det vi tidligere har behandlet, hvor det blot var hele maskiner vi behandlede. Vi har i efterfølgende graf indlagt denne situation for, at sammenligne denne behandling med de to tidligere omtalte.

Dette udjævner nogle af de store udsving grundet udskiftning af større komponenter på vores maskine. Der forekommer dog stadig større udsving i de år, hvor vi må erkende, at vores indledende vurdering var fejlagtig, og vi har været nødsaget til at korrigere disse. Metoden giver dog en mere jævn fordeling af værdiforringelser på den enkelte maskine.

Ved en dekomponering af det enkelte aktiv, kan der opstå en problemstilling om hvorvidt en udgift, som opstår senere hen i brugstiden, skal anses som en udskiftning af dele på aktivet eller om man blot skal udgiftsføre disse i resultat opgørelsen i takt med den opstår. Dette må dog komme an på en konkret vurdering af det enkelte aktiv, da en udgift på kr. 200.000 kan være en udskiftning af en større enkeltstående komponent på et aktiv, men blot en mindre vedligeholdelse på et andet. Man må på hvert enkelt aktiv vurdere dette i forhold til IAS 16 afsnit 43, og på baggrund heraf vurdere, om denne del har en kostpris, som er væsentlig i forhold til aktivets samlede kost.

4.2.5. Delkonklusion

Det kan konkluderes, at jo større detaljeringsgrad man indregner aktiverne med jo mere konstant resultatpåvirkning får man, og man kommer derfor også nærmere på at gengive informationer, som er pålidelig og forståelige i årsrapporten. Endvidere sikre denne mere specificerede opdeling, at udgifterne på de enkelte aktiver medtages i de perioder de vedrører.

Det kan endvidere konkluderes, at hvis en opdeling af et aktiv ikke var muligt ved første indregning, vil en efterfølgende korrektion herfor, ved udtagning af den gamle komponent fra anlægskartoteket være at fortrække frem for blot at udgiftsføre denne, når denne har en kostpris, som er væsentlig i forhold til aktivets samlede kost.

Man skal dog i hver enkelt situation vurdere, om den øgede detaljeringsgrad giver en væsentlig ændring i resultater, aktiver og balanceposterne i de enkelte år, eller om det blot er mindre forskydninger, som bliver flyttet fra den ene periode til den anden. Hvis det blot er mindre forskydningerne, vil det for regnskabslæser ikke have nogen indvirkning på dennes beslutning og derfor ikke være af relevant karakter. Det er derfor vigtigt, at virksomhederne vurderer hver enkelt aktiv for om en yderligere dekomponering, heraf vil være væsentlig og fysik mulig.

Man skal kortsagt vægte fordelene for regnskabsbrugerne mod det yderligere arbejde man skal investering i en sådan detaljeret opdeling af aktiverne.

4.3. INDREGNING OG MÅLING AF NYT PRODUKTIONSANLÆG

4.3.1. Indregning

ESAC A/S har anskaffet selskabets nye produktionsanlæg og regnskabsafdelingen skal nu tage stilling til regnskabsmæssige behandling af anlægget.

Indregningen skal ske, hvis det er sandsynligt, at de fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden, og hvis aktivets kostpris kan opgøres pålideligt.

ESAC A/S har underskrevet kontrakt med leverandøren af anlægget, og leveringen har fundet sted, hvilket normalt vil være ensbetydende med, at selskabet har erhvervet aktivet. Regnskabsafdelingen har derfor også konkluderet, at det er sandsynligt, at de fremtidige økonomiske fordele, der er knyttet til det nye produktionsanlæg vil tilfalde ESAC A/S og kan derfor indregne aktivet på følgende måde.

Produktionsanlæg og maskiner	Leverandørgæld
14.450.000	14.450.000

Hele anskaffelsessummen bliver aktiveret i bogholderiet i et beløb, men som vi beskriver senere bliver anskaffelsessummen specificeret i et anlægskartotek.

ESAC A/S har tidligere stået i en situation, hvor de havde underskrevet kontrakten med leverandøren lige før statustidspunktet, men hvor leveringen endnu ikke havde fundet sted. Kunne regnskabsafdelingen i dette tilfælde så konkludere, at det var sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilfalde selskabet?

Der vil i dette tilfælde ikke være tale om, at ESAC A/S i al væsentlighed har de fordele, der er knyttet til at være i besiddelse af aktivet, hvorfor der vil være tale om en gensidig uopfyldt kontrakt, der ikke skal indregnes i årsrapporten.

I ovenstående situation, hvor leveringen ikke er fundet sted, havde ESAC A/S faktisk lavet en forudbetaling på anlægsaktivet og diskuteret i denne forbindelse, hvordan det skulle indregnes i bogholderiet og derigennem i årsrapporten. Skulle betalingen vises som en forudbetaling på anlægsaktivet eller var beløbet blot et tilgodehavende. Det kan i dette tilfælde være problematisk, at vurderer, om aktivet skal indregnes i årsrapporten på den ene eller anden måde, da både hensigt, leveringsbetingelser mv. skal med i overvejelsen.

Vi må i dette tilfælde komme frem til, at beløbet må skulle medtages som et tilgodehavende. Dette kommer vi frem til på baggrund af, at vi i ovenstående konkluderede, at vi ikke skal indregne anskaffelsen af aktivet, da det ikke er leveret og at vi derfor ikke er kontraktlig bundet.

Tilgodehavender		Likvide beholdninger	
3.612.500			3.612.500

I forbindelse med anskaffelsen af det nye produktionsanlæg anskaffede ESAC A/S sig også et udsugningsanlæg, for at medarbejderne omkring maskinen kunne få de mest optimale betingelser at arbejde under. Udsugningsanlægget kostede kr. 750.000 som regnskabsafdelingen aktiverede som et materielt anlægsaktiv.

Ved revisionens gennemgang af anlægsnoten undrede revisoren sig over, om det er sandsynligt, at denne post i anlægskartoteket medfører en eller anden form for fremtidig økonomisk fordel, der vil tilgå virksomheden, og om det på baggrund heraf var ok, at indregne udsugningsanlægget som et materielt anlægsaktiv.

Konsekvensen for virksomheden er naturligvis om hele beløbet skal påvirke resultatet, eller om resultatet kun bliver påvirket med de årlige afskrivninger.

Vi vurderer, at det jævnfør teorien er ok at aktivere udsugningsanlægget. Selv om det ikke er pålagt virksomheden, at anskaffe udsugningsanlægget og anlægget ikke direkte øger de fremtidige økonomiske fordele, vurderer vi, at de fordele virksomheden opnår ved produktionsanlægget er større ved en samtidig anskaffelse af udsugningsanlægget end de havde været, hvis udsugningsanlægget ikke var anskaffet. Disse fordele mener vi viser sig indirekte ved, at man undgår noget negativt, som for eksempel mange sygedage, ulykker mv. for medarbejderne.

ESAC A/S er kommet i en situation, hvor de er nødsaget til at udskifte de kuglelejlre, der får transportbåndet til at køre mellem de enkelte maskiner i produktionsanlægget. Udgiften ved denne udskiftning beløber sig til ca. kr. 450.000.

Problemstillingen i dette tilfælde er, om omkostningen skal udgiftsføres i resultatet som en vedligeholdelsesomkostning, eller om den skal indregnes som et aktiv.

Det kan være vanskeligt, at vurdere om det er sandsynligt, at disse kuglelejlre giver virksomheden fremtidige økonomiske fordele i mere end det indeværende regnskabsår, eller om det er en del af den almindelige reparation og vedligeholdelse.

Vi vurderer i dette tilfælde at en så vigtig del, som kuglelejlre til transportbåndet er af produktionsanlægget, er med til at give fremtidige økonomiske fordele, og at vi på baggrund heraf godt kan konkludere, at ESAC A/S kan indregne det som et anlægsaktiv.

Indregningen som et materielt anlægsaktiv giver dog anledning til en ny problemstilling, nemlig hvordan vi får identificeret de gamle kuglelejlre i anlægskartoteket, så vi eventuelt ikke bliver ved med at afskrive på dette.

Hvis kuglelejlre var blevet specificeret og afskrevet separat i anlægskartoteket på det tidspunkt, hvor ESAC A/S anskaffede produktionsanlægget, havde det ikke været noget problem, da den regnskabsmæssige værdi så ville fremgå direkte af anlægskartoteket.

Efter en gennemgang af virksomhedens anlægskartotek var dette desværre ikke tilfældet, da transportbåndet kun var specificeret i én post for sig selv. I henhold til teorien har ECAS A/S så den mulighed, at anvende kostprisen ved genanskaffelsen af kuglelejlrene som indikation af den oprindelige kostpris.

Oprindeligt blev det vurderet, at transportbåndet havde en forventet brugstid på 8 år uden nogen form for scrapværdi. Der er kun gået 3 år på det tidspunkt, hvor kuglelejlrene skulle udskiftes.

Da ESAC A/S kun har kostprisen ved genanskaffelsen af kuglelejrene som indikation af den oprindelige kostpris, betyder det at den bogførte værdi af de erstattede kuglelejre er følgende:

Anslået oprindelig kostpris for kuglelejre			450.000
Afskrivninger pr. år:	$450.000 / 8$	=	56.250
Afskrevet i alt på 2 år:	3×56.250	=	168.750
Bogført værdi på udskiftningstidspunktet:	$450.000 - 168.750$	=	281.250

I regnskabsåret hvor udskiftningen sker, har ESAC A/S altså en omkostning på kr. 281.250, da virksomheden de første år har afskrevet for lidt, hvilket også betyder, at afskrivningerne de første år ikke har givet det korrekte billede i regnskabet.

Havde ESAC A/S valgt ikke, at prøve at identificere den bogførte værdi på den erstattede del og i stedet fortsat med at afskrive på transportbåndet som en enhed, havde det haft den konsekvens, at omkostningen på kr. 281.250 var blevet delt ud over de resterende 5 år, der var tilbage af den forventede brugstid. Herudover ville der samtidig være afskrivninger på de nye kuglelejre, hvilket naturligvis ikke vil give et retvisende billede i regnskabet af hvad der er sket.

ESAC A/S har naturligvis lært af ovenstående og har specificeret kostprisen for de nye kuglelejre særskilt i anlægskartoteket og afskrevet denne post særskilt.

Tidligere har ESAC A/S, som stort set alle andre virksomheder, oplyst om grænse for småaktiver i anvendt regnskabspraksis. I ESAC A/S's tilfælde har beløbet udgjort kr. 50.000. Vi vurderer, at denne oplysning er et generelt udtryk om et væsentlighedsniveau, hvor materielle anlægsaktiver med en værdi under dette beløb vil blive udgiftsført i resultatopgørelsen.

Vi mener, at oplysningen omkring grænser for småaktiver ikke skal medtages i årsrapporten, selvom grænsen kan være praktisk at have. Under hensyntagen til definitionen på et materielt anlægsaktiv samt væsentlighed, skal grænsen for småaktiver revideres ved udarbejdelsen af årsrapporten hvert år. Ved anvendelse af denne grænse risikere man, at småanskaffelser bliver udgiftsført i resultatopgørelsen, hvor en even-

tuel samlet anskaffelsesværdi udgør et betydeligt beløb. Dette er medført af, at alle relevante forhold skal vises korrekt i årsrapporten, medmindre de er uvæsentlige. Hvis flere uvæsentlige forhold tilsammen anses for at være væsentlige, skal de vises korrekt i årsrapporten.

4.3.1.2. Delkonklusion

Konsekvensen af om visse anskaffelser skal indregnes som materielle anlægsaktiver eller ikke, er påvirkningen på årets resultat, der i visse tilfælde meget vel kan ændre billedet af regnskabet for regnskabsbrugerne væsentligt.

Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere at IAS 16 giver nogle klare retningslinjer for, hvornår indregningen af materielle anlægsaktiver skal ske og hvordan man løser eventuelle praktiske problemstillinger, der kan opstå.

Vi må dog også konkludere, at der er forhold, hvor det er op til virksomheden selv, at vurdere om noget skal indregnes som et materielt anlægsaktiv eller ej, hvilket giver virksomheden mulighed for at påvirke billedet af årsrapporten.

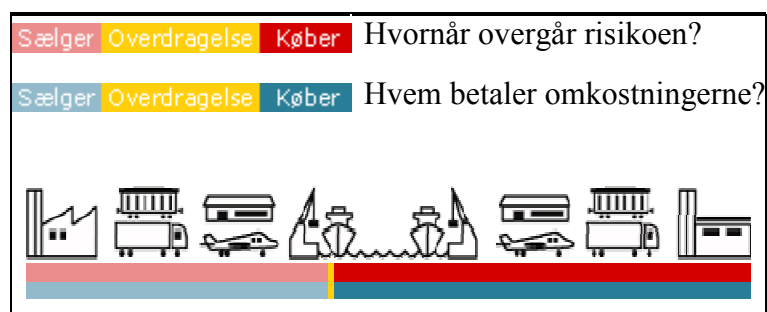
Vigtigheden af at kostprisen for materielle anlægsaktiver ved indregningen opdeles i væsentlige bestanddele og i samme forbindelse fastsættelse af brugstiden ses også af ovenstående. Ved denne dekomponering af kostprisen skal ESAC A/S ikke på samme måde vurdere om en tilgang er en vedligeholdelsesomkostning eller en forbedring, der skal indregnes, da dekomponering næsten altid vil betyde, at en efterfølgende udgift vil være en forbedring.

4.3.2. Måling

For at ESAC A/S kan indregne produktionsanlægget skal de have opgjort kostprisen pålideligt. Kostprisen er jævnfør teorien²⁶ ”...det beløb, der er betalt i likvider, eller dagsværdi af en anden form for vederlag, som erlægges for anskaffelsen af et aktiv på anskaffelses- eller opførelstidspunktet eller, hvor dette er relevant, det beløb, der henføres til det pågældende aktiv ved første indregning i overensstemmelse med de konkrete krav i andre IFRS’er, eksempelvis IFRS 2 Aktiebaseret vederlæggelse.”

ESAC A/S har ikke haft problemer med, at finde den direkte købspris, som udover at indeholde priser på maskinerne også er inklusiv opsætning og montering, afgifter virksomheden ikke kunne få fradrag for, samt den rabat ESAC A/S havde forhandlet sig til, da denne købspris fremgik direkte af fakturaen.

Da ESAC A/S købte produktionsanlægget i Amerika med leveringsbetingelsen FOB, har der også været leveringsomkostninger, der er aktiveret som en del af kostprisen, hvilket der heller ikke er problemer med.

Figur 4 – Illustration af FOB (free on board)

Efter af produktionsanlægget var opsat og alle nødvendige tilpasninger mv. var foretaget konstaterede brandmyndighederne, at anlægget ved en fejl var blevet placeret for tæt ved en brandvej og forlangte derfor, at anlægget skulle flyttes. En sådan flytning af anlægget sker ikke uden væsentlige omkostninger for virksomheden.

²⁶ IAS 16, afsnit 6

ESAC A/S så gerne at disse omkostninger vedrørende flytningen af anlægget kunne tillægges kostprisen for produktionsanlægget, men efter at produktionsanlægget tidligere havde været klar til den planlagte anvendelse, måtte omkostningerne til flytningen udgiftsføres i resultatopgørelsen.

Vi kan diskutere om denne behandling er i orden. På den ene side udelukkes det, at et aktivs kostpris kan påvirkes af installationsomkostninger flere gange, men på den anden side, så er aktivet belastet af disse omkostninger to gange og kostprisen bliver dermed det højere.

Vores konklusion er, at omkostningen til flytningen skal udgiftsføres, for det første fordi anlægget har været i brug og det derfor ifølge teorien ikke er muligt at aktivere, og for det andet fordi, en aktivering vil give en for høj kostpris i forhold til normale omstændigheder, hvilket vil give en forkert værdiansættelse af aktivet.

ESAC A/S har indgået en aftale med leverandøren om, at udskyde betalingen af anlægget, hvilket betyder at betalingen er udskudt udover de normale kreditvilkår. De normale kreditvilkår i dette tilfælde er løbende måned plus 30 dage, men ESAC A/S har fået et års kredittid.

Herved skal forskellen mellem kontantprisen og den samlede betaling indregnes som en rente over kreditperioden. Kontantprisen for anlægget er kr. 14.450.000, og det samlede beløb der skal betales om et år, er kr. 15.000.000. Forskelsbeløbet på kr. 550.000 skal fordeles ligeligt over 12 måneder som renteudgift.

Da ESAC A/S indregnede maskinen i balancen blev de opmærksomme på, at virksomheden faktisk var forpligtet til, at afholde udgifter ved nedtagning og fjernelse af aktivet. Da dette er en konsekvens af selve anskaffelsen, skal beløbet indregnes i kostprisen på tidspunktet for første indregning. ESAC A/S har dog ikke nogen idé om, hvad det vil koste dem at få fjernet aktivet.

Vi vil i denne situation foreslå, at virksomheden forsøger at finde en pris, hos personer der er kyndige inden for dette område, så de kan skønne en udgift til nedtagningen

og fjernelse af aktivet. Den pris de kommer frem til skal således være en del af anskaffelsessummen og dermed afskrivningsgrundlaget. Modposten til den skønnede udgift til at få aktivet fjernet er hensatte forpligtelser.

ESAC A/S skal dog løbende være opmærksom på denne reetableringsforpligtelse, da efterfølgende ændringer har forskellig indvirkning i årsrapporten. Vi vil ikke behandle dette område særligt dybt, men kun lige nævne enkelte eksempler på indvirkningen i årsrapporten:

Et år efter er selskabet tættere på, at reetableringsforpligtelsen skal indfries. Den vokser derfor i værdi som følge af en diskonterings effekt (diskonteringsfaktor er uændret).	Den hensatte forpligtelse til reetablering forøges. Ændringen indregnes i resultatopgørelsen som finansiel omkostning.
Efter to år konstaterer selskabet, at hensættelsen til nyistandsættelsen er alt for lav. Omkostningerne bliver ca. det dobbelte.	Ændringen indregnes som justering af kostprisen på anlægsaktivet samt justering af den hensatte forpligtelse.
Den hensatte forpligtelse bliver nu større som følge af, at renten falder (hvorved effekt af diskonteringen reduceres).	Ændringen indregnes som en justering af kostprisen på anlægsaktivet samt justering af den hensatte forpligtelse.

Kilde: PriceWaterhouseCoopers, Regnskabshåndbogen 2008, side 85

Efter første indregningen af produktionsanlæg og maskiner har ESAC A/S altid brugt kostprismodellen som anvendt regnskabspraksis, hvilket vil sige, den ovenfor fundne kostpris med fradrag for af- og nedskrivninger.

ESAC A/S har dog overvejet, at ændre anvendt regnskabspraksis inden for kategorien produktionsanlæg og maskiner til omvurderingsmodellen, da det formentlig vil give et mere korrekt billede af værdien af de materielle anlægsaktiver. Herudover mener ESAC A/S, at det er muligt at finde en pålidelig dagsværdi på deres produktionsanlæg.

En ændring af anvendt regnskabspraksis, således at omvurderingsmodellen anvendes, vil betyde, at en del flere ressourcer skal anvendes i regnskabsafdelingen i ECAS A/S, da man må forvente, at det er mere besværligt at finde en omvurderet pris end det er at

finde kostprisen på aktivet. Der er lagt op til, at hyppigheden af omvurderingerne afhænger af de ændringer, der sker med dagsværdien af de omvurderede anlægsaktiver. I de fleste produktionsvirksomheder vil denne dagsværdi formentlig ikke ændre sig betydeligt, hvorfor omvurderingerne i disse tilfælde kan ske med tre til fem års mellemrum.

Problemet i ESAC A/S er, at det eneste sted, virksomheden kan købe deres produktionsanlæg er i Amerika og at anlægget kun handles i US\$. På grund af den seneste tids store fald i US\$ vil det derfor være nødvendigt for ESAC A/S, at foretage omvurderingerne hyppigere end hvis der kunne handles i mere stabile valuta.

4.3.2.1. Delkonklusion

Som beskrevet i teorien, kan der være mange problemstillinger i forbindelse med måling af et materielt anlægsaktiv. Vi har i ovenstående afsnit forsøgt, at illustrerer enkelte af disse problemstillinger og forklare, hvordan den praktiske behandling af disse problemstillinger kan foregå.

Vi kan konkludere at kostprismodellen er at foretrække som den bedste metode til en efterfølgende måling. Dette hænger også godt sammen med, at alle 5 virksomheder i vores lille analyse anvender denne praksis i deres årsrapporter.

4.4. AFSKRIVNINGER PÅ NYT PRODUKTIONSANLÆG

4.4.1. Afskrivningsgrundlag

Alle 5 udvalgte virksomheder i vores lille analyse anvender kostprismodellen ved indregning af materielle anlægsaktiver.

ESAC A/S anvender som tidligere nævnt også kostprismodellen som anvendt regnskabspraksis ved indregning. Virksomheden regner normalt ikke med nogen scrapværdi på deres produktionsanlæg på grund af en vurdering fra virksomhedens side om, at der er så meget slitage på anlægget, at det ikke vil være muligt, at få noget for produktionsanlægget efter endt brug.

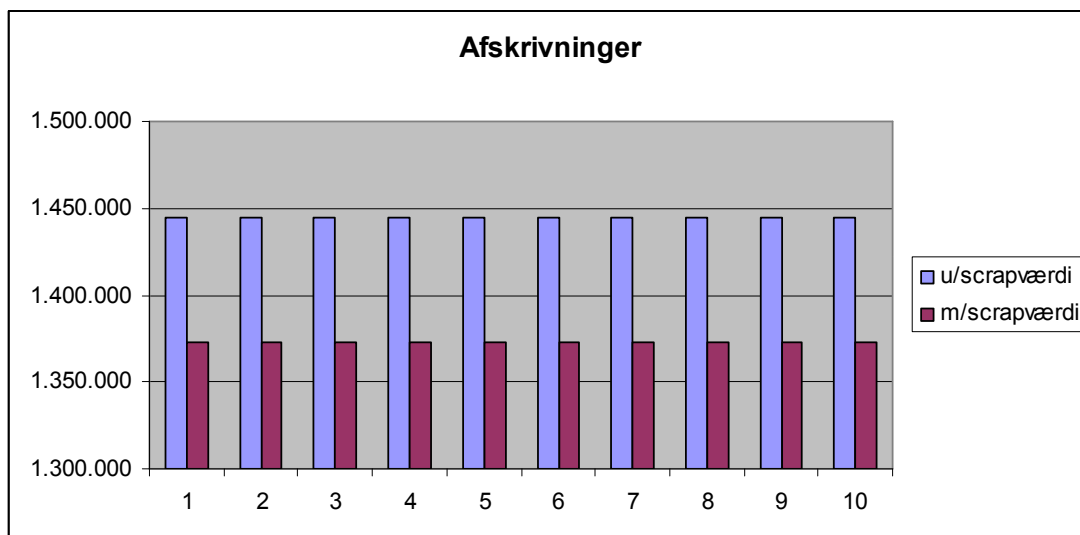
Med en samlet anskaffelsessum på kr. 14.450.000 for produktionsanlægget og en vurdering af brugstiden på 10 år, vil dette give følgende afskrivninger pr. år:

$$\text{Afskrivninger:} \qquad 14.450.000 / 10 \qquad = \qquad 1.445.000$$

Vi har i denne illustration valgt at se produktionsanlægget som et samlet aktiv, i modsætning til hvad teorien foreskriver, da vi kun skal se på, hvilken betydning en scrapværdi har. Endvidere har vi forudsat at der anvendes lineære afskrivninger.

Efter en række undersøgelser af markedet for maskiner samt gammelt metal, elektronik mv. har ESAC A/S foretaget en revurdering af scrapværdien på produktionsanlægget og kommet frem til, at der skal indsættes en scrapværdi på kr. 725.000 på det nye produktionsanlæg. Afskrivningsgrundlaget reduceres altså, da dette er defineret som kostprisen fratrukket scrapværdien.

$$\begin{array}{llll} \text{Reguleret afskrivningsgrundlag:} & 14.450.000 - 725.000 & = & 13.725.000 \\ \text{Regulerede afskrivninger:} & 13.725.000 / 10 & = & 1.372.500 \end{array}$$

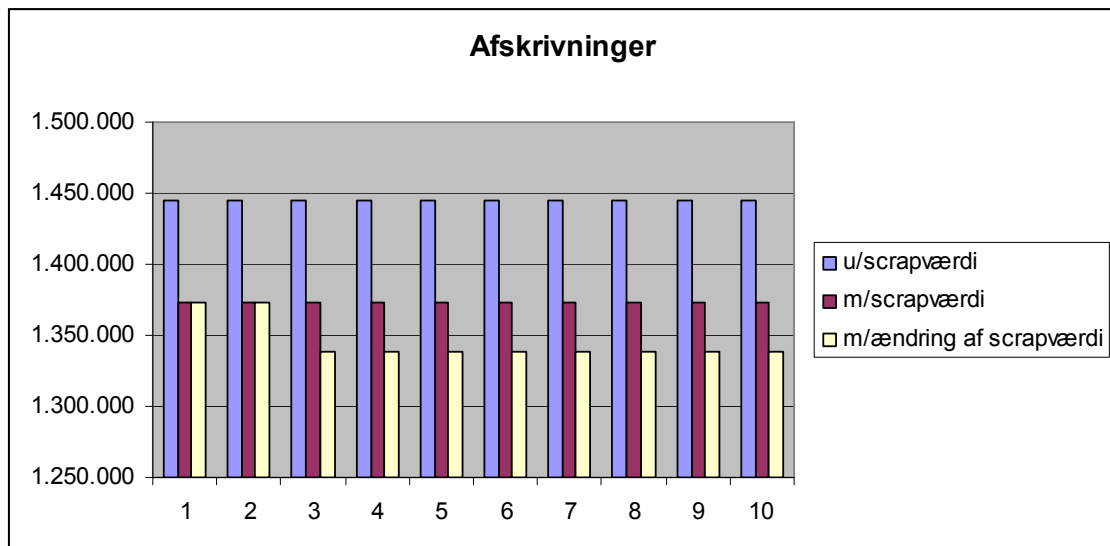
Bare ud fra dette ene eksempel ses det, at årsrapportens resultat løbende belastes mindre, når afskrivningsgrundlaget er reduceret med en scrapværdi.

ESAC A/S skal genoverveje scrapværdien mindst på hver balancedag, således den afspejler værdien af produktionsanlægget med den alder, anlægget har ved slutningen af brugstiden. Scrapværdien er altså ikke det samme som en dagsværdi og det altafgørende for, om der skal indregnes afskrivninger, er om den bogførte værdi er større end scrapværdien, og ikke om den bogførte værdi er større end dagsværdien.

En ændring af scrapværdien skal behandles i henhold til IAS 8 og medfører, at der skal opgøres et nyt afskrivningsgrundlag, samt at afskrivningerne skal fordeles over den resterende brugstid.

Vurderer ESAC A/S for eksempel i år 3, at scrapværdien nu er kr. 1.000.000 grundet inflation mv. medfører dette følgende konsekvens:

Bogført værdi efter år 2:	$14.450.000 - 2.745.000$	=	11.705.000
Reguleret afskrivningsgrundlag år 2:	$11.705.000 - 1.000.000$	=	10.705.000
Regulerede afskrivninger fra år 3:	$10.705.000 / 8$	=	1.338.125

I ovenstående graf ses det som tidligere, at en ændring i scrapværdien giver udslag i afskrivningen.

4.4.1.1. Delkonklusion

Som det fremgår af ovenstående ændres afskrivningerne, og dermed resultatpåvirkningen, når scrapværdien ændres i afskrivningsgrundlaget på produktionsanlægget.

At scrapværdien skal revurderes hvert år, mener vi er positivt for regnskabsbrugerne, da den således løbende afspejler værdien af produktionsanlægget ved slutningen af brugstiden, som specielt i ESAC A/S's tilfælde kan ændre sig meget på grund af valutaændringer mv., da produktionsanlægget som tidligere nævnt kun handles i US\$. Hermed bliver afskrivningerne også løbende reguleret således de afspejler produktionsanlæggets værditab jævnt over brugstiden.

Hvis man ikke regulerede scrapværdien, mener vi at afskrivningerne blot bliver en ukritisk men systematisk fordeling af den oprindelige kostpris over brugstiden, hvilket er en information, som regnskabsbrugerne ikke kan anvende til noget.

Vi mener dog også, at revurderingen af scrapværdien hvert regnskabsår kan være ressourcekrævende for ESAC A/S på grund af eventuelle omfattende undersøgelser af markedet mv. der måske ender ud med en uvæsentlig ændring.

Herudover må vi konstatere, at scrapværdien igen beror på skøn og vurderinger, der gør virksomheden i stand til at påvirke resultatet i årsrapporten.

4.4.2. Afskrivningsperiode (brugstiden)

I vores analyse fremgår det, at der i praksis er stor forskel i vurderingerne af brugstider for materielle anlægsaktiver.

ESAC A/S anvender den periode, som aktiverne forventes at være til rådighed for virksomhedens brug, til fastlæggelse af brugstiden. Som beskrevet ovenfor er brugstiden vurderet til at være 10 år, hvilket giver følgende afskrivninger for produktionsanlægget:

$$\text{Afskrivninger:} \qquad 14.450.000 / 10 \qquad = \qquad 1.445.000$$

Vi har ikke medtaget scrapværdi og dekomponering i beregningerne, da vi kun vil se på effekten ved ændring af brugstiden. Den lineære afskrivningsmetode er anvendt.

Brugstiden blev af ESAC A/S vurderet og fastsat på ibrugtagningstidspunktet på baggrund af de oplysninger, som var tilgængelige på dette tidspunkt.

De forhold som virksomheden tog i betragtning til fastsættelsen af brugstiden var blandt andet følgende:

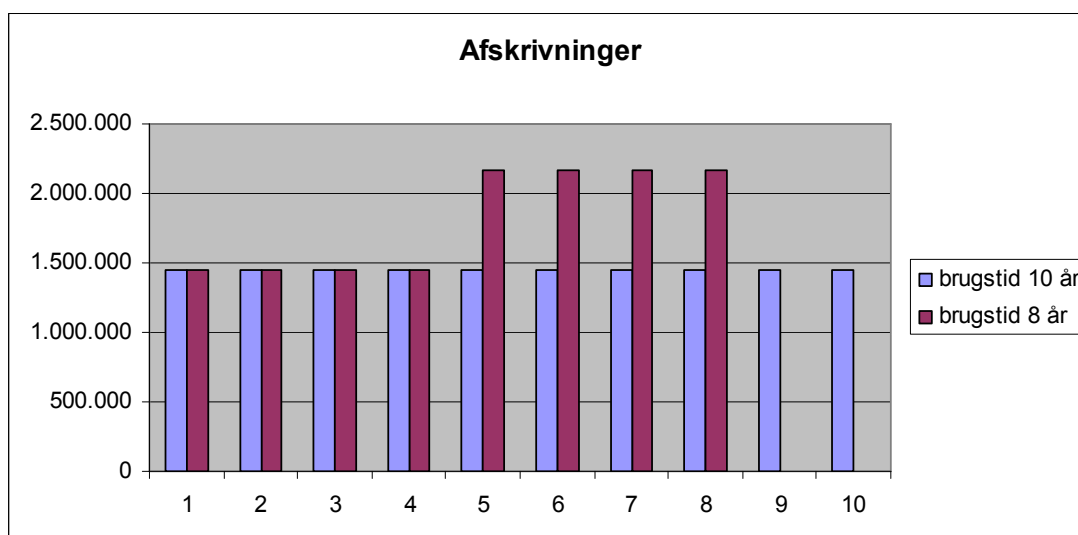
- Forventet slitage under hensyntagen til brugen og reparations- og vedligeholdelsesprogrammet
- Teknisk/kommerciel forældelse
- Juridiske begrænsninger
- Erfaringer fra tilsvarende anlæg

Ofte kan det forventede afhændelsestidspunkt for aktiverne i ESAC A/S ikke fastlægges med sikkerhed. ESAC A/S skal, som i ovenstående tilfælde vedrørende scrapværdien, genoverveje vurderingen af brugstiden mindst på hver balancedag.

Eventuelle ændringer skal behandles i henhold til IAS 8 og medfører, at et nyt afskrivningsgrundlag fordeles over den resterende brugstid.

Hvis for eksempel at ESAC A/S i år 5 revurderede brugstiden og reducerede den fra 10 år til 8 år på grund af, at produktionsanlægget vil være forældet på dette tidspunkt, ville det have følgende konsekvens:

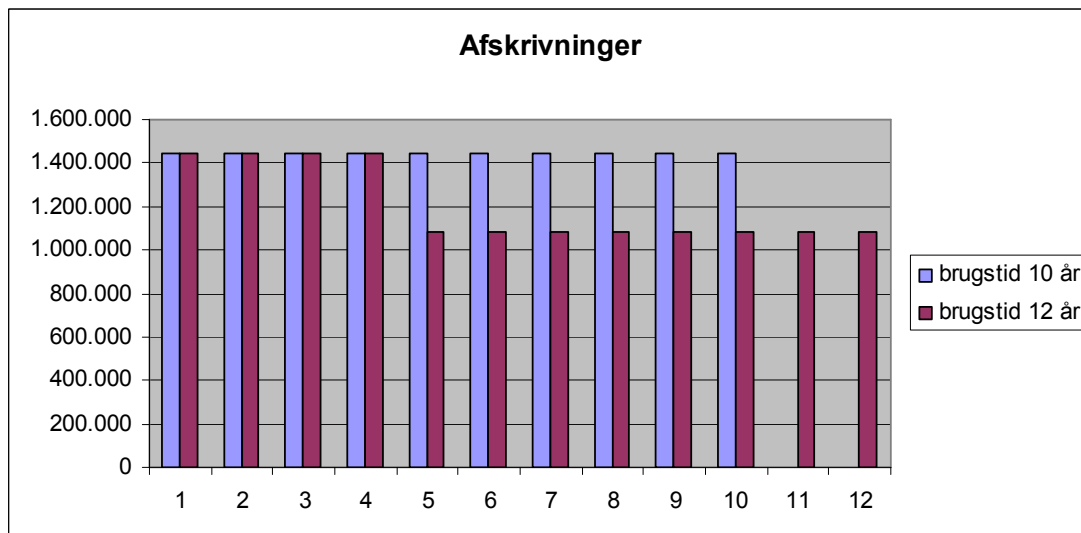
Oprindeligt skønnet brugstid	10 år
Oprindelig anskaffelsessum	14.450.000
Akkumulerede afskrivninger ultimo år 4	5.780.000
Bogført værdi ultimo år 4	8.670.000
Revurderet afskrivning pr. år fra og med år 5	$(8.670.000 / 4) = 2.167.500$

Det ses heraf, at afskrivninger i år 9 og 10 skal fordeles på år 5 til 8, hvilket giver forholdsvis højere afskrivninger i disse år.

Revurderede ESAC A/S i stedet brugstiden således den forøges fra 10 år til 12 år på grund af, at en ændring i virksomhedens reparations- og vedligeholdelsesprogram, ville det have følgende konsekvens:

Revurderet afskrivning pr. år fra og med år 5	$(8.670.000 / 8) = 1.083.750$
---	-------------------------------

Her ses det, at afskrivninger fra år 5 reduceres, da restværdien nu skal fordeles over perioden fra år 5 til 12 i stedet for som først antaget fra år 5 til 10.

4.4.2.1. Delkonklusion

Virksomhederne skal være opmærksomme på, at en ændring af brugstiden kræver, at der kan være behov for en revurdering af scrapværdien.

Herefter kan vi stort set drage de samme konklusioner som i det tidligere afsnit vedrørende scrapværdien. Det ses at revurderingerne af brugstiden giver ændrede afskrivninger og påvirker derved resultatet af årsrapporten direkte.

Revurderingen hvert år mener vi igen er godt for regnskabsbrugerne, da brugstiden derved altid afspejler den forventede nytte som ESAC A/S selv forventer, at få fra produktionsanlægget.

Herudover må vi konstatere, at også brugstiden beror på skøn og vurderinger, der gør virksomheden i stand til at påvirke resultatet i årsrapporten.

4.4.3. Afskrivningsmetode

ESAC A/S har, som der også er illustreret igennem specialet, valgt at afskrive lineært over brugstiden, hvilket medfører en fast omkostning over produktionsanlæggets brugstid. Dette er også resultat af vores undersøgelse, hvor alle 5 virksomheder afskriver lineært over brugstiden.

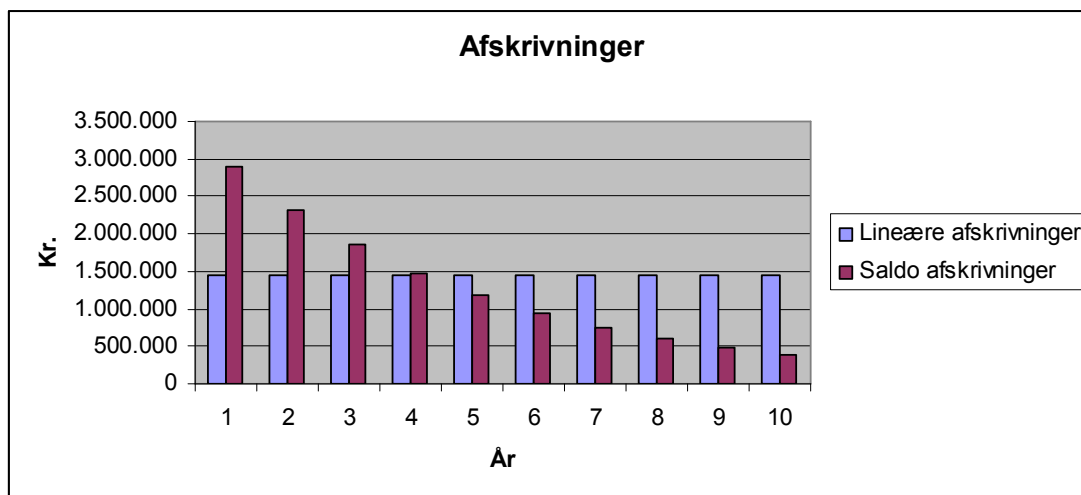
Virksomheden har valgt denne metode, da den afspejler det mønster, som den forventer at forbruge de fremtidige økonomiske fordele, der er knyttet til produktionsanlægget.

En eventuel omvurdering af afskrivningsmetoden til saldometoden kan komme på tale i det tilfælde, hvor ESAC A/S indgår en aftale med en meget stor kunde om levering af døre, hvor der de første år skal leveres mange døre, men hvor der herefter sker en nedtrapning af leveringen.

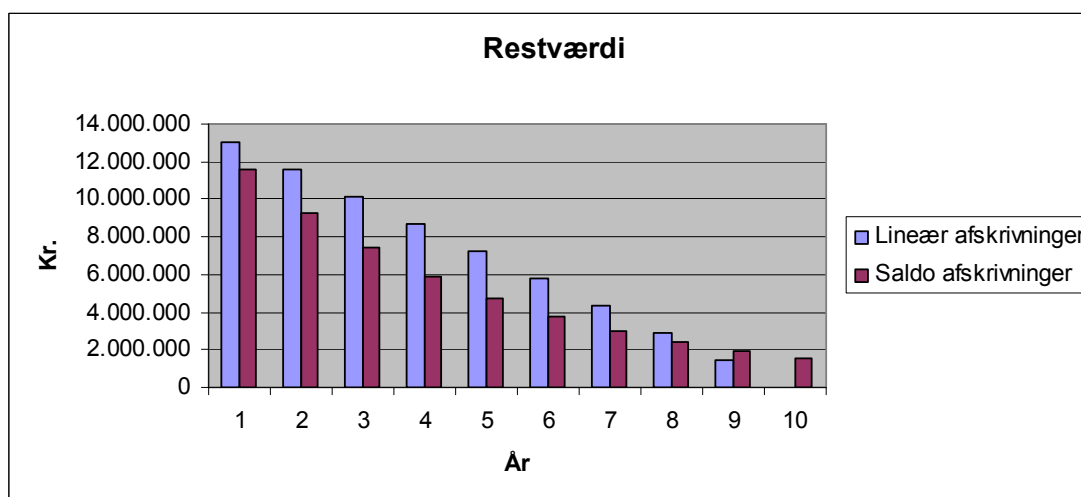
Af nedenstående illustration se konsekvensen af valg af afskrivningsmetode tydeligt.

Den lineære metode medfører en fast omkostning over produktionsanlæggets brugstid og afspejler forbruget af de fremtidige økonomiske fordele, da ESAC A/S forventer en stabil omsætning over den næste årrække.

Saldometoden medfører en faldende omkostning over produktionsanlæggets brugstid. Dette hænger også fint sammen med, at ESAC A/S med ovenstående aftale vil få en stor omsætning de første år, hvorefter den aftager over en årrække. Herved svarer afskrivningerne til det forventede forbrug af de fremtidige økonomiske fordele.

På nedenstående illustration over restværdien af produktionsanlægget ses forskellen på, om man anvender saldoafskrivninger, eller om man vælger lineære afskrivninger.

Ved anvendelse af lineære afskrivninger reduceres restværdien konstant over brugstiden, hvorimod restværdien ved anvendelse af saldoafskrivninger reduceres forholdsvis meget over de første år af brugstiden, hvorefter restværdien bliver mere konstant desto flere år der går.

4.4.3.1. Delkonklusion

I praksis viser vores analyse, at alle virksomhederne anvender den lineære afskrivningsmetode. Det fremgår dog tydeligt af ovenstående, at valget af metode har forskellig virkning på årsrapporten. Det er derfor vigtigt, at man kraftigt overvejer, hvil-

ken afskrivningsmetode man bruger, da det kan forvrænge billedet af årsrapporten overfor regnskabsbrugerne. Naturligvis ender det ens over en årrække, da det må formodes at aktiver udrangeres med tiden. Løbende kan det have en effekt på de beslutninger regnskabsbrugerne træffer, på baggrund af det resultat og den finansielle stilling som årsrapporterne viser.

4.5. VÆRDIFORRINGELSE

Efter to års anvendelse af det nyindkøbte produktionsanlæg, bestående af Italpressen, Fræser-, bore- og stemmemaskinen, Kehlemaskinen og Sprossemaskinen, sker der en større fejl på Italpressen, som bevirker at den ikke længere kan køre for fuldt styrke. Man bliver derfor i ESAC A/S nød til, i henhold til IAS36 afsnit 9, at skønne genindvindingsværdien, da fejlen på Italpressen må siges at høre under IAS36 afsnit 12 pkt. C som siger *"der forligger dokumentation for ukurans eller fysisk skade på et aktiv"*.

Den regnskabsmæssige værdi for Italpressen er i forbindelse med årsafslutningen efter uheldet på kr. 1.325.109, hvilket er det beløb som under normale omstændigheder, vil blive indregnet i balancen i årsrapporten. Men da man skal skønne genindvindingsværdien er ESAC A/S nødsaget til, at fortage yderligere i forbindelse med regnskabsafslutningen.

4.5.1. Dagsværdi med fradrag for salgsomkostninger

Det vil være en naturlig start i denne proces først, at værdiansætte maskinens dagsværdi, da genindvindingsværdien er den højeste af dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger og nytteværdien. Af disse vil dagsværdien som ofte være den nemmeste af skønne, såfremt der er et aktivt marked, hvorpå den slags aktiver handles, hvilket er tilfældet med vores maskine. ESAC A/S har derfor fået foretaget en vurdering af maskinen, som ville kunne indbringe kr. 900.000 ved et salg, dog skal man som sælger selv afholde omkostningerne til nedtagelse af maskinen, hvilket ESAC A/S skønner, vil løbe op i kr. 45.000, hvorfor dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger bliver kr. 855.000. Da dette tal ikke overstiger den bogførte værdi ultimo, må ESAC A/S forsætte deres værdiansættelse med at fastsætte nytteværdien for maskinen.

4.5.2. Nytteværdi

For at kunne opgøre nytteværdien for Italpressen skal virksomheden fastsætte nettopengestrømmene for den CGU, som Italpressen er en del af. CGU'en er i dette tilfælde hele produktionslinien bestående af det nyindkøbte produktionsanlæg, samt et ældre male- og monteringsanlæg, som ved regnskabsåret udløb har en total regnskabsmæssig værdi på kr. 23.313.180.

ESAC A/S skal for at fastsætte nettopengestrømmene for CGU'en først have opgjort det frie cash flow for de kommende 5 år. Til at opgøre dette har man taget udgangspunkt i virksomhedens budgetter for de kommende 5 år

Frie cash flow for CGU					Terminal perioden
1.000 kr.	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Nettoomsætning	83.243	90.065	95.010	104.569	109.942
Vareforbrug	-48.281	-52.237	-55.106	-60.650	-63.767
Lønninger	-13.500	-13.500	-13.500	-13.500	-13.500
Indirekte produktionsomkostninger	-450	-450	-450	-450	-450
Produktionsomkostninger	-8.000	-8.640	-9.331	-10.078	-10.884
Salgsomkostninger	-3.000	-3.750	-4.688	-5.859	-7.324
Administration	-6.000	-6.612	-7.286	-8.030	-8.849
Tab på debitorer	-250	-270	-285	-314	-330
Afskrivninger	-1.837	-1.837	-1.837	-1.837	-1.837
Indtjening fra primær drift før skat	1.925	2.769	2.527	3.851	3.001
Forskydning i arbejdskapital	-691	-910	-660	-1.275	-717
Anlægsinvesteringer	0	-400	0	-2.522	-400
Afskrivninger	1.837	1.837	1.837	1.837	1.837
Frit Cash Flow fra driften	3.071	3.296	3.704	1.891	3.721

Udover det Frie Cash Flow skal ESAC A/S have fastsat virksomhedens WACC for, at kunne tilbage diskontere de fremtidige værdier til nutidsværdi. Kapitalstrukturen i ESAC A/S ser ved udgangen af år to således ud:

Rentebærende gældsposter	35.909
Egenkapital	31.887
I alt	67.795
Vægtning af rentebærende gældsposter	53 %
Vægtning af egenkapital	47 %
I alt	100 %

Rente på den fremmedfinansieret kapital kan estimeres til en risikofri rente med tillæg af et virksomhedsspecifikt risikotillæg. ESAC A/S vælger i denne forbindelse en 10-årig statsobligation til fastsættelse af den risikofrie rente. Renten fastsættes herved til 4,52 % som er den effektive rente på en DK Stat. 4 % INK. St. lån 2017, hertil ligges et risikotillæg som er vurderet til 2 %. Dette giver en rente på den fremmedkapital på i alt 6,52 %.

Herudover skal afkastkravet fra virksomhedens aktionærer fastsættes, hertil anvendes igen den risikofrie rente i form af renten på en 10-årig statsobligation. Til denne rente skal der tillægges en risikopræmie for investorer, som her er fastsat til 3 %. Risikotillægget korrigeres med virksomhedens betaværdi, som vi ikke kender, da virksomheden ikke er introduceret på den danske fondsbørs. ESAC A/S er derfor nødsaget til at finde betaværdien for en tilsvarende virksomhed, som er optaget på den danske fondsbørs.

Det er dog ikke muligt ved gennemgang af virksomheder, som er optaget på den danske fondsbørs, at finde en virksomhed som opererer indenfor sammen eller tilsvarende branche. Vi er derfor nødsaget til, at søge andre alternativer til at finde vores betaværdi, hvilket vi kan ved for eksempel at se generelt på produktionsvirksomheder, som er introduceret på fondsbørsen og via deres betaværdier, at finde en gennemsnitlig værdi herfor, som vi kan anvende i vores tilfælde. En anden mulighed er, at vi kunne søge i tilsvarende børsmarkeder som ligner vores, dette kunne være de nordiske, da disse via OMX Nordiske Børs alle er introduceret på den samme børs. Dette kræver dog, at vi forudsætter, at andre nordiske markeder ligner det danske for, at børserne påvirkes på samme vis af markedskræfterne, hvilket vi har valgt at gøre i denne situation.

Ved at udvide vores pulje af børsnoterede virksomheder kan vi nu finde en virksomhed, som opererer indenfor tilsvarende brancher, og brancher som vores med mindre dele af virksomheden. Den virksomhed vi har valgt, at sammenligne vores virksomhed med er Ratos AB som en konglomerat og en af de virksomheder hvori den har ejerandel er Inwido AB koncernen, som er en af nordens større vindues og døre producenter. Der er selvfølgelig en usikkerhed i, at Inwido AB blot udgør 10 % af Ratos AB's totale ejerandele og kun 44 % udgør virksomheder indenfor den industrielle sektor, men som indikation på vores betaværdi vurderes dette at være det bedste bud herfor.

Betaværdien for Ratos AB B-aktien er 1,23²⁷. Vi anvender B-aktien, da A-aktien ikke handels så ofte og markedet herfor ikke er så frit som for B-aktien.

Dette giver os et afkastkrav fra ECAS A/S's aktionærer på i alt:

$$4,52 + 1,23 * 3 = 8,21 \%$$

Dette giver os nu muligheden for, at fastsætte virksomheds WACC, som er den rentesats hvormed vi skal tilbage diskontere de fremtidige frie pengestrømme til nutidsværdier.

Virksomhedens WACC kan herefter beregnes til:

$$0,53 * 6,52 + 0,47 * 8,21 = 7,3143 \%$$

ESAC A/S kan nu tilbage diskontere de fremtidige frie pengestrømme til nutidsværdi

År 1	$3.071 / (1+0,073143)^1 =$	2.862
År 2	$3.296 / (1+0,073143)^2 =$	2.862
År 3	$3.704 / (1+0,073143)^3 =$	2.997
År 4	$1.891 / (1+0,073143)^4 =$	1.426
År 5	$3.721 / (1+0,073143)^5 =$	2.614
År 1 – 5		12.761

²⁷ Kilde: www.euroinvestor.dk

Udover de første 5 år forventer ESAC A/S stadig, at kunne anvende produktionsanlægget i yderligere 5 år. Da man ikke normalt laver budgetter for perioder, som rækker udover de først kommende 5 år, ligger man ikke inde med noget brugbart materiale herfor. Man vælger derfor, at lave beregningerne for den sidste periode ved at anvende budgettet for det sidste år i vores Frie Cash Flow opgørelse og forlænge dette med en vækstrate på 1,5 % pr. år. Man vælger, at bruge ”indtjeningen fra primær drift før skat” i stedet for det Frie Cash Flow for år 5. Dette valg skyldes, at man forudsætter at ændringen i driftskapitalen forbliver uændret fra år fem, sammen med at anlægsinvesteringerne svare nogenlunde til afskrivningerne henover perioden. Dette giver følgende tal til tilbagediskontering for årene fra år 6 og frem:

1.000 kr.	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10
Frit Cash Flow	3.046	3.092	3.138	3.185	3.233

Vi kan herefter beregne nutidsværdien af de Frie Cash Flow for produktionsanlægget i alle de resterende år, hvori vi forventer at bruge anlægget.

Beregningen af nutidsværdien bliver nu

År 1 – 5		12.761
År 6	$3.046 / (1+0,073143)^6 =$	1.994
År 7	$3.092 / (1+0,073143)^7 =$	1.886
År 8	$3.138 / (1+0,073143)^8 =$	1.784
År 9	$3.185 / (1+0,073143)^9 =$	1.687
År 10	$3.233 / (1+0,073143)^{10} =$	1.596
År 1 – 10		21.708

Denne beregning viser ligesom dagsværdien, at der er behov for en nedskrivning på produktionsanlægget, da nytteværdien for ESAC A/S på t.kr. 21.708 er mindre end den bogførte værdi på t.kr. 23.313.

ESAC A/S er derfor nødsaget til, at nedskrive produktionsanlægget til den talmæssige største værdi af nytteværdien og dagsværdien, men da vi indtil videre kun har dagsværdien for den enkelte maskine og ikke for hele CGU'en kan vi endnu ikke sammenligne disse to tal. ESAC A/S er derfor nødsaget til, at finde dagsværdien for de øvrige

maskiner i CGU'en. Denne værdi er opgjort til t.kr. 20.000, hvilket er det man forventer, at kunne opnå ved salg af hele anlægget til en tredje part med fradrag for nedtagningsomkostninger.

Med både nytteværdien og dagsværdien opgjort ses det at der er et nedskrivningsbehov på CGU'en til t.kr. 21.708, som vores beregning af nytteværdien viser, da dette er det talmæssige største tal af dagsværdien og nytteværdien, og derfor ESAC A/S's genindvindingsværdi på CGU'en.

Nedskrivningen på t.kr. 1.605 skal fordeles ligeligt på alle maskinerne i CGU'en, da det forudsættes at ingen har begrænsninger i reduktionen. Italpressen skal derfor nedskrives fra t.kr. 1.325 til t.kr. 1.234, hvilket er en nedskrivning på t.kr. 91 ($1.605 / 23.313 * 1.325$).

Nedskrivningen giver dermed en yderligere udgift i form af af- og nedskrivninger på t.kr. 1.605, som ESAC A/S skal indregne i resultatopgørelse for det andet regnskabsår. Endvidere nedskrives den samlede balance sum med tilsvarende beløb.

Denne korrektion af værdierne som følge af den større fejl på Italpressen giver regnskabslæserne de fornødne oplysninger om virksomhedens resultat og økonomiske stilling for det andet regnskabsår, og passer derfor ind i IASBs begrebsramme. Nedskrivningen korrigerer værdien af de materielle anlægsaktiver, da det ikke længere er muligt for virksomheden at opretholde de forventede økonomiske fordele, som man forventede ville tilflyde virksomheden ved anvendelse af produktionsanlægget. Det er derfor en relevant oplysning for regnskabsbrugeren, at dette korrigeres i årsrapporten.

4.5.3. Ændring af Frit Cash Flow og WACC

For bedre at kunne forstå DCF-modellen vil vi i dette afsnit forsøge at ændre værdierne fra vores Case virksomhed for, at se hvilke indvirkninger ændringer i de enkelte dele i DCF-modellen har på vores nutidsværdi.

Først har vi valgt at se på hvilke betydning det har på nutidsværdien, at WACC'en ændres med 2 % i positiv og negativ retning. Dette har givet følgende opgørelser af nutidsværdien for pengestrømmene

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Total
Frit Cash Flow	3.071	3.296	3.704	1.891	3.721	3.046	3.092	3.138	3.185	3.233	
WACC + 2 %	2.809	2.758	2.836	1.324	2.384	1.785	1.658	1.539	1.429	1.327	19.849
WACC	2.862	2.862	2.997	1.426	2.614	1.994	1.886	1.784	1.687	1.596	21.708
WACC - 2 %	2.916	2.972	3.171	1.537	2.872	2.233	2.152	2.074	1.999	1.926	23.852

En ændring på WACC'en fra 7,3141 % til 5,3141 % og 9,3143 % gør at nutidsværdien på vores nytteværdi ændres fra t.kr. 21.708 til henholdsvis t.kr. 23.852 og t.kr. 19.849, hvilket er en procentvis ændring i nutidsværdien på 9,88 % og -8,56 %. Med talmæssige ændringer på t.kr -1.850 og t.kr. 2.144 er disse af væsentlig karakter, og en korrekt fastsættelse af WACC'en er yderst relevant for beregningen af nytteværdien.

Herefter har vi prøvet at ændre de årlige Frie Cash Flows 10 % i positiv og negativ retning, hvilket har givet følgende opgørelser af nutidsværdien for pengestrømmene

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Total
Frit Cash Flow											
+ 10 %	3.378	3.626	4.074	2.080	4.093	3.351	3.401	3.452	3.504	3.556	
+ / - 0 %	3.071	3.296	3.704	1.891	3.721	3.046	3.092	3.138	3.185	3.233	
- 10 %	2.764	2.966	3.334	1.702	3.349	2.741	2.783	2.824	2.867	2.910	
Nutidsværdi											
+ 10 %	3.148	3.149	3.296	1.568	2.876	2.194	2.075	1.963	1.856	1.755	23.880
+ / - 0 %	2.862	2.862	2.997	1.426	2.614	1.994	1.886	1.784	1.687	1.596	21.708
- 10 %	2.576	2.575	2.698	1.283	2.353	1.795	1.698	1.605	1.519	1.437	19.539

Vi ser ud fra denne tabel, at en ændring af en ændring i de årlige Frie Cash Flow giver en ændring i nutidsværdien fra t.kr. 21.708 til henholdsvis t.kr. 23.880 og t.kr. 19.539, hvilket er en ændring på t.kr. 2.172 og t.kr. -2.169. Denne ændring er også af væsentlig karakter for regnskabet balance og resultat, hvorfor en fastsættelse af hele det Frie Cash Flow også er relevant ved beregning af nytteværdien.

Vi har dog for, at se nærmere på dette forsøgt, at se på perioden fra år 5 og fremad, da år 5 er terminalværdien som vi forlænger ud i fremtiden, vil en ændring på 10 % i dette år have større betydning end en ændring det Frie Cash Flow i et af de andre år. En ændring i terminalværdien vil give følgende opgørelser af nutidsværdien for pengestrømmene

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Total
Frit Cash Flow											
År 5 + 10 %	3.071	3.296	3.704	1.891	4.093	3.351	3.401	3.452	3.504	3.556	
År 5 + / - 0 %	3.071	3.296	3.704	1.891	3.721	3.046	3.092	3.138	3.185	3.233	
År 5 - 10 %	3.071	3.296	3.704	1.891	3.349	2.741	2.783	2.824	2.867	2.910	
Nutidsværdi											
År 5 + 10 %	2.862	2.862	2.997	1.426	2.876	2.194	2.075	1.963	1.856	1.755	22.866
År 5 + / - 0 %	2.862	2.862	2.997	1.426	2.614	1.994	1.886	1.784	1.687	1.596	21.708
År 5 - 10 %	2.862	2.862	2.997	1.426	2.353	1.795	1.698	1.605	1.519	1.437	20.554

Det ses ud fra ovenstående tabel, at hvis det Frie Cash Flow i år 5 ændres med 10 % i positiv og negativ retning ændres vores nutidsværdi sig med henholdsvis t.kr. 1.158 og t.kr. -1.154, hvilket er procentvise ændringer på 5,33 % og 5,32 %. I vores case betyder dette, at fastsættelsen af terminalåret er væsentligt, da dette giver en afsmitende effekt på de efterfølgende år, og en ændring i det Frie Cash Flow her på 1 % giver en ændring på 0,5 % i vores nutidsværdi. Denne ændring i år 5 på 10 % viser også, at dette udgør halvdelen af den ændring som vi fik da vi ændrede hele vores Frie Cash Flow med 10 %, hvorfor terminalåret lader til, at have større betydning end de øvrige år.

4.5.4. Delkonklusion

Det kan ud fra ovenstående konkluderes, at det ved beregningen af det Frie Cash Flow er væsentligt at fastsætte den korrekte WACC, da blot små ændringer heri har stor indvirkning på den nutidsværdi som beregnes i DCF-modellen.

Endvidere kan vi også konkludere, at det er særdeles vigtigt, at man beregner et korrekt Frit Cash Flow i terminalåret, da denne i de fleste tilfælde vil have en stor andel af den beregnede nutidsværdi og ændringerne i pengestrømmene her vil have en relevant indvirkning på vores nutidsværdi.

4.6. OPLYSNINGER I ÅRSRAPPORTEN

Alle de gennemgåede problemstillinger i casen har indtil videre givet sig udslag i forskellige talmæssige konsekvenser for ESAC A/S's årsrapport.

Mange af disse talmæssige konsekvenser skyldes skøn og vurderinger fra ledelsen i ESAC A/S. Dette betyder, at regnskabsbrugerne har brug for oplysninger, der gør dem i stand til selv at vurdere ledelsens skøn og vurderinger, samt gøre årsrapporten sammenlignelig med andre virksomheder.

En væsentlig del af disse oplysninger skal ESAC A/S have indskrevet i anvendt regnskabspraksis i årsrapporten, og ESAC A/S har forslået følgende formulering til den anvendte regnskabspraksis²⁸:

²⁸ Vi har valgt kun at give oplysninger om materielle anlægsaktiver i kategorien produktionsanlæg og maskiner, da øvrige oplysninger ikke er relevant for specialet.

”Materielle aktiver

Produktionsanlæg og maskiner måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. Kostprisen tillægges nutidsværdien af skønnede forpligtelser til nedtagning og bortskaffelse af aktivet samt til retablering af det sted, aktivet blev anvendt. Kostprisen på et samlet aktiv opdeles i separate bestanddele, der afskrives hver for sig, såfremt brugstiden på de enkelte bestanddele er forskellig.

Efterfølgende omkostninger, for eksempel ved udskiftning af bestanddele af et materielt anlægsaktiv, indregnes i den regnskabsmæssige værdi af det pågældende aktiv, når det er sandsynligt, at afholdelsen vil medføre fremtidige økonomiske fordele for selskabet. De udskiftede bestanddele ophører med at være indregnet i balancen, og den regnskabsmæssige værdi overføres til resultatopgørelsen. Alle andre omkostninger til almindelig reparation og vedligeholdelse indregnes i resultatopgørelsen ved afholdelsen.

Materielle aktiver afskrives lineært over aktivernes/komponenternes forventede brugstid, der udgør:

Produktionsanlæg og maskiner 6-10 år

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets scrapværdi og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Scrapværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger scrapværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring af afskrivningsperioden eller scrapværdien indregnes virkningen af afskrivninger fremadrettet som ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Afskrivninger indregnes i resultatopgørelsen under produktionsomkostninger.”

Formuleringen ”Produktionsanlæg og maskiner måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger” indikere at ESAC A/S anvender kostprismodellen, og ESAC A/S oplyser altså korrekt om det anvendte målegrundlag ved opgørelsen af den regnskabsmæssige bruttoværdi.

De i henhold til teorien krævede oplysninger om opgørelse af afskrivningsgrundlaget, mener vi, at ESAC A/S opfylder med teksten ”Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. Kostprisen tillægges nutidsværdien af skønnede forpligtelser til nedtagning og bortskaffelse af aktivet samt til retablering af det sted, aktivet blev anvendt. Kostprisen på et samlet aktiv opdeles i separate bestanddele, der afskrives hver for sig, såfremt brugstiden på de enkelte bestanddele er forskellig.” samt ”Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets scrapværdi og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Scrapværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger scrapværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.”

Herudover bliver der i ovenstående praksis endvidere oplyst om, hvad der sker med efterfølgende omkostninger, hvilket også er en væsentlig oplysning til ESAC A/S regnskabsbrugere. De har derved mulighed for, at vurdere balancen og årets resultat bedre, men da der ikke er regler om, at skulle oplyse om størrelsen af de efterfølgende omkostninger, har regnskabsbrugerne ikke stor mulighed for, at vurdere indregningen af aktiverne og sammenligne årsrapporten med andre tilsvarende virksomheder.

Oplysningerne om de anvendte afskrivningsmetoder og brugstider fremgår også direkte af den anvendte regnskabspraksis som ESAS A/S har opstillet jævnfør ovenstående.

Noget der ikke fremgår så tydeligt af ESAC A/S's praksis er, at der jævnfør IAS 36 er krav om en årlig (på balancedagen) vurdering af, om der er indikationer på nedskrivningsbehov på materielle anlægsaktiver, der ikke skal måles til dagsværdi. En formulering ESAC A/S kunne vælge at tilføje den anvendte regnskabspraksis, kunne eventuelt være:

”De regnskabsmæssige værdier af produktionsanlæg og maskiner gennemgås på balancedagen for, at fastsætte om der er indikationer på værdiforringelse. Såfremt det er tilfældet, opgøres aktivets genindvindingsværdi for at fastslå behovet for eventuel nedskrivning og omfanget heraf.”

Oplysninger omkring scrapværdien er begrænsede og regnskabsbrugerne har ud fra de oplysninger der er, ingen mulighed for selv at vurdere værdien heraf. Som illustreret tidligere har vurderingen af scrapværdien stor betydning for årsrapporten, hvorfor man burde overveje om der eventuelt skulle gives yderligere oplysninger herom.

Der gives nogen flere oplysningen om brugstiden, som er en anden væsentlig skønspost. Vi vurderer dog, at oplysningerne der gives, ikke er konkrete nok til, at man kan vurdere konsekvenserne fyldestgørende nok.

Derved har ESAC A/S beskrevet en del om behandlingen af materielle anlægsaktiver i årsrapporten. Selve opgørelsen af hvordan man kommer frem til de regnskabsmæssige værdier vises i anlægsnoten i årsrapporten for ESAC A/S, som ser ud som nedenstående.

Vi har vurderet, at det ikke vil være relevant med taloplysninger i noterne, da det er opbygningen og oplysningerne som fremgår af noterne, der er relevante.

XX. Materielle anlægsaktiver - Produktionsanlæg og maskiner

	2007/08	2006/07
Kostpris primo	xxx	xxx
Tilgang	xxx	xxx
Afgang	xxx	xxx
Øvrige ændringer	xxx	xxx
Kostpris ultimo	xxx	xxx
Afskrivninger primo	xxx	xxx
Afskrivninger	xxx	xxx
Tilbageførsel afhændede aktiver	xxx	xxx
Afskrivninger ultimo	xxx	xxx
Regnskabsmæssig værdi ultimo	xxx	xxx
Afskrives over	6-10 år	6-10 år

”ESAC A/S har kontraheret levering af et nyt produktionsanlæg i september 2008 til en samlet værdi af 15 mio.kr.”

”Der er ikke foretaget ændringer i væsentlige skøn vedrørende materielle anlægsaktiver”

Ovennævnte note viser en afstemning af den regnskabsmæssige værdi ved regnskabsårets begyndelse og slutning. Herudover giver den mulighed for, at vise til- og afgang samt øvrige ændringer som for eksempel anskaffelser gennem virksomhedssammenslutninger, valutakursreguleringer mv.

Oplysningerne ESAC A/S gav i regnskabspraksis omkring den valgte afskrivningsmetode og den skønnede brugstid gør det som sagt muligt for regnskabsbrugerne, at gennemgå den af ESAC A/S valgte praksis, samt at foretage sammenligninger med andre virksomheder. Af selv samme årsag giver ovenstående note også oplysninger om afskrivninger og akkumulerede afskrivninger.

Her ses det igen, at brugstiden angives i et interval. Som tidligere illustreret kan ændringer på få år i brugstiden give væsentlige ændringer for fremstillingen i årsrapporten. Løsningen herpå kan være, at kategorien produktionsanlæg og maskiner skal deles yderligere op, således at kategorien består af produktionsanlæg og maskiner, der afskrives over 6 år, produktionsanlæg og maskiner der afskrives over 7 år og så videre. En anden løsning kan være, at indsætte hele anlægskartoteket ind som bilag til årsrapporten. Der er vores vurdering, at dette vil være for drastiske ændringer at lave, og at det vil betyde, at årsrapporten vil blive for omfattende så forståeligheden forsvinder.

Der kunne også i noten være mulighed for, at specificerer kostprisen for aktiverne yderligere således store rabatter, vurderede nedtagningsomkostninger mv. fremgik heraf. Man skal dog også her huske begrebsrammen henvisninger omkring relevans og forståelighed.

I forbindelse med noterne har ESAC A/S valgt at indsætte de yderligere oplysninger, som de er forpligtet til i henhold til IAS 16 afsnit 74. Vi vurderer, at det er et optimalt sted at placere disse oplysninger i noterne, således oplysningerne om materielle anlægsaktiver ikke er spredt rundt i årsrapporten, hvilket fremmer forståeligheden.

ESAC A/S er ikke forpligtet til, at give den sidste oplysning omkring ændringer i skøn. Oplysningen er dog efter vores mening god at have med. Hvis der havde været ændringer i skøn skulle ESAC A/S oplyse om arten og effekten, hvorfor det også vil være naturligt at oplyse, når der ikke har været ændringer i skønsposterne.

ESAC A/S har ikke valgt, at give nogle af de oplysninger IAS 16 tilskynder til, som for eksempel:

- den regnskabsmæssige værdi af midlertidigt uudnyttede materielle anlægsaktiver
- den regnskabsmæssige bruttoværdi eventuelle fuldt afskrevne anlægsaktiver, der stadig anvendes
- den regnskabsmæssige værdi af anlægsaktiver der er udrangeret og ikke klassificeret som besiddelse med henblik på videresalg.

Vi mener som IAS 16, at virksomhederne bør give disse oplysninger, hvis det har relevans for regnskabsbrugerne.

4.6.1. Omvurderingsmodellen

ESAC A/S kunne også have valgt, at anvende omvurderingsmodellen som målegrundlag ved opgørelsen af den regnskabsmæssige bruttoværdi, hvilket vil kræve en del flere oplysninger i den anvendt regnskabspraksis udover ovenstående.

En formulering virksomheden kunne anvende, hvis omvurderingsmodellen blev anvendt kunne være:

”Produktionsanlæg og maskiner måles til en omvurderet værdi, som er dagsværdien med fradrag af eventuelle efterfølgende akkumulerede afskrivninger og efterfølgende tab ved værdiforringelse”

Dette medfører, at der endvidere skal oplyses omkring den omvurderede værdi. Disse oplysninger kunne eventuelt være:

”Dagsværdien er vurderet på grundlag af genanskaffelsesværdien opgjort på balancedagen på baggrund af observerede priser på markedet med fradrag af afskrivninger.”

En oplysning der kan gives i denne forbindelse er, hvor ofte dagsværdien bliver vurderet, og kunne formuleres således i den anvendte regnskabspraksis:

”Den regnskabsmæssige værdier af produktionsanlæg og maskiner gennemgås tilstrækkeligt hyppigt, således det sikre, at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra dagsværdien.”

I situationen hvor ESAC A/S anvender den omvurderede værdi, mener vi endvidere, at virksomheden er nødsaget til at oplyse om målingen ved første indregning, da denne er forskellig fra ovenstående. En formulering hertil i starten af anvendt regnskabspraksis kunne være:

”Produktionsanlæg og maskiner måles ved første indregning til kostpris.”

Da en omvurdering af materielle anlægsaktiver kan give basis for opskrivinger skal ESAC A/S i egenkapitalnoten specificere opskrivningsreserven. Dette kunne for eksempel gøres på følgende måde:

XX. Egenkapital

	Primo	Året netto- bevægelser	Ultimo
Aktiekapital	-	-	-
Overkurs ved emission	-	-	-
Reserve for opskrivinger	xxx	xxx	xxx
Overført overskud	-	-	-
	xxx	xxx	xxx

Opgørelsen af reserve for opskrivningen i ESAC A/S's egenkapital indikerer også, at der er begrænsningerne med hensyn til udlodninger til aktionærerne.

Noten for materielle anlægsaktiver i ESAC A/S's årsrapport i tilfældet, hvor omvurderingsmodellen anvendes kunne se således ud:

XX. Materielle anlægsaktiver - Produktionsanlæg og maskiner

	2007/08	2006/07
Kostpris primo	xxx	xxx
Tilgang	xxx	xxx
Afgang	xxx	xxx
Kostpris ultimo	xxx	xxx
Opskrivninger primo	xxx	xxx
Årets opskrivning	xxx	xxx
Tilbageførte opskrivninger	xxx	xxx
Opskrivninger ultimo	xxx	xxx
Afskrivninger primo	xxx	xxx
Afskrivninger	xxx	xxx
Tilbageførsel afhændede aktiver	xxx	xxx
Afskrivninger ultimo	xxx	xxx
Regnskabsmæssig værdi ultimo	xxx	xxx

Såfremt den regnskabsmæssige værdi ikke var vurderet til en omvurderet værdi med i stedet til kost havde den regnskabsmæssige værdi været tkr. xxx

4.6.2. Delkonklusion

Efter ovenstående gennemgang kan vi konkludere, at der skal gives mange oplysninger om materielle anlægsaktiver. Vi har endvidere konkluderet, at der dog stadig er mulighed for at give yderligere oplysninger, der kan være med til, at området for materielle anlægsaktiver bliver mere specificeret. Disse yderligere oplysninger kan for eksempel være specifikation af scrapværdi, specifikationer af elementer i kostprisen og specifikationer af brugstiden mv.

Vi vurderer, at der er mulighed for, at give yderligere oplysninger og specifikationer, men at det har den konsekvens at årsrapporten kommer til at indeholde større deskriptive afsnit om behandlingen af materielle anlægsaktiver. Det vil efter vores opfattelse bevirke, at en del af forståeligheden i årsrapporten forsvinder, hvilket efter vores vurdering overskygger gevinsten ved sammenligneligheden.

5. KONKLUSION

Formålet med dette speciale har været, at beskrive den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver specielt med fokus på en gennemgang af IAS 16 og IAS 36, herunder hvilke problemstillinger standarderne medfører. Endvidere har vi valgt, at udarbejde praktiske eksempler på, hvorledes forskellige skøn og vurderinger kan påvirke årsrapporten.

Hovedprincipperne i behandlingen af materielle anlægsaktiver i henhold til international regnskabspraksis er belyst i IAS 16 og til dels i IAS 36. Vi har konstateret, at standarderne foreskriver, at materielle anlægsaktiver ved første indregning måles til kostpris og efterfølgende indregning til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og tab ved værdiforringelse eller en omvurderet værdi, der er dagsværdien med eventuelt fradrag for akkumulerede afskrivninger og efterfølgende tab ved værdiforringelse.

Afskrivninger skal foretages separat på hver del af et materielt anlægsaktiv, som har en kostpris, der er væsentlig i forhold til aktivets samlede kostpris og skal indregnes i resultatet for hvert regnskabsår, medmindre afskrivningerne indgår i et andet aktivs regnskabsmæssige værdi.

Et aktivs afskrivningsberettigede beløb skal allokeres systematisk over aktivets brugstid. Den anvendte afskrivningsmetode skal afspejle det mønster, hvorefter aktivets fremtidige økonomiske fordele forventes forbrugt.

Konstateres der et enkelt år hændelser, der kan indikere værdiforringelse af det materielle anlægsaktivs regnskabsmæssige værdi, skal der vurderes, om der skal foretages nedskrivning af aktivet. Hvis aktivets regnskabsmæssige værdi ændres som følge af denne værdiforringelse, skal der korrigeres for afskrivninger, restværdier, brugstid mv. som følge heraf.

For hver kategori af materielle anlægsaktiver skal årsrapporten indeholde oplysninger, som for eksempel kostprisen, anvendte afskrivningsmetoder, aktivernes forventede

brugstid mv., der skal gøre regnskabsbrugerne i stand til at vurdere den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver og sammenligne virksomhedens årsrapporter med andre virksomheders årsrapporter indenfor samme branche.

Det er vores konklusion, at standarderne giver gode og klare retningslinjer for, hvornår indregning af materielle anlægsaktiver skal ske. Endvidere giver de forslag til, hvordan man løser eventuelle praktiske problemstillinger, hvilket naturligvis hjælper til, at der bliver en forholdsvis ens måde at behandle området på.

Udover indregningen af materielle anlægsaktiver, vurderer vi, at ovennævnte principper i de internationale standarder giver anledning til mange subjektive vurderinger, der kan påvirke den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver i årsrapporten.

Dette vurderer vi har den konsekvens, at årsrapporter fra virksomheder indenfor samme branche kan være svære at sammenligne for selv regnskabskyndige personer. Et alternativ til at udbedre denne manglende sammenlignelighed, mener vi, kan være yderligere oplysninger i årsrapporten. Dette alternativ vil dog medføre større deskriptive afsnit om behandlingen af materielle anlægsaktiver i årsrapporten og vil efter vores opfattelse bevirke, at en del af forståeligheden i årsrapporten forsvinder, hvilket efter vores vurdering overskygger gevinsten ved sammenligneligheden.

Et andet alternativ kan være, at der i forbindelse med regnskabsstandarderne skal udarbejdes et tillæg, med vejledning til behandling af de materielle anlægsaktiver i årsrapporten. Vi forestiller os, at vejledningen skal tage højde for, hvordan de forskellige brancher forbruger deres materielle anlægsaktiver, herunder afskrivningsmetoder, brugstider mv. Dette alternativ medfører, at de forskellige virksomheder bliver begrænset i deres muligheder for at udarbejde årsrapporten i henhold til det retvisende billede, hvilket vi vurderer er negativt for brugerne af årsrapporten.

Det er derfor vores vurdering, at selv om den nuværende regnskabspraksis har visse svagheder, er den at foretrække frem for de før omtalte alternativer. Denne vurdering bygger vi på, at virksomhedens ledelse har de bedste forudsætninger til at sikre, at de

valgte skøn afspejler de faktiske forhold i virksomheden. Endvidere er virksomheden ledelse ansat til, at varetage investorenes interesser og vi må i den forbindelse formode, at virksomhedens ledelse i forbindelse med aflæggelse af årsrapporten opfylder deres forpligtelser i denne henseende og derved også opfylder informationsbehovet for de øvrige brugere af årsrapporten i henhold til forudsætningerne i IASBs begrebsramme.

I forbindelse med vores gennemgang af praksis om behandlingen af materielle anlægsaktiver, har vi konstateret forskelle i vurderingen af brugstider mv. Igennem vores case har vi endvidere konstateret, at forskellige skøn kan have en ikke uvæsentlig indvirkning på årsrapporten.

Dette stiller krav til virksomhedens ledelse i forbindelse med udøvelsen af disse skøn, da de både skal bruge deres viden om virksomheden, men også skal forsøge, at fortage skøn på et objektivt niveau, der medfører, en for regnskabsbrugerne brugbar fremstilling af materielle anlægsaktiver i årsrapporten. Denne vægtning mellem subjektivitet og objektivitet er i henhold til vores vurdering en kritisk faktor i forbindelse med behandlingen af disse skøn.

Vi har ved opgørelsen af afskrivningsgrundlaget kunne konkludere, at der ved en øget dekomponering af det enkelte aktiv, opnås en mere korrekt placering af afskrivningerne over aktivets brugstid, samt at udgifterne medtages i de perioder, som de vedrører. Herudover giver dekomponering en mere pålidelig og forståelig information i årsrapporten, da udsving som følge af udskiftning af væsentlige enkelte dele fordeles udover disses forventede brugstid. Det er dog vigtigt hele tiden, at vægte de opnåede fordele mod det yderligere investerede arbejde en sådan opdeling vil medføre.

I forbindelsen med værdiansættelse af nytteværdien er det vigtigt, at budgetterne afspejler de mest sandsynlige udfald for fremtiden, da selv små reguleringer heri kan have større betydning for nytteværdien. Det er dog i terminalåret særdeles vigtigt at dette gøres objektivt, da terminalværdien i de fleste tilfælde har en stor påvirkning på nutidsværdien. Endvidere er det vigtigt at diskonteringsfaktoren afspejler de korrekte

forventninger til virksomhedens WACC, da også mindre udsving heri har stor indvirkning på den beregnede nytteværdi.

Vi har i forbindelse med vores teoretiske og praktiske gennemgang af den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver kunne konstatere, at mange skøn er overladt til den enkelte virksomheds ledelse. Det er dog vores vurderingen er der ikke er overladt for mange skøn til virksomhedens ledelse, da alternativerne til disse skøn vil bygge på stereotyper af virksomheder og derved ikke afspejle de faktiske forhold, som gør sig gældende for den enkelte virksomhed. Dette mener vi, vil være en begrænsning i forhold til den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver.

Det kan endvidere konstateres, at alle disse skøn giver ledelsen mulighed for at ændre i den tidsmæssige placering af omkostningerne (afskrivninger mv.) for de materielle anlægsaktiver. Denne forskydning i omkostningerne kan påvirke, hvad der for regnskabsbrugeren vil blive opfattet som det retvisende billede i det enkelte år, men vil på sigt udligne sig selv, da det må formodes at langt de fleste materielle anlægsaktiver med tiden udrangeres og derved udgår af balancen, med de der til hørende gevinster og tab.

6. SUMMARY

This thesis deals with the accounting treatment of the tangible fixed assets.

Our discussion of the subject takes its starting point in the expectations the financial statement users have to the financial report, and whether their expectations to the true and fair picture of the recognition of the fixed assets within the annual report are being fulfilled when using the international practice (IFRS/IAS). The discussion of the subject furthermore include whether this consideration after international practice will be giving the correct presentation of the fixed assets within the annual report.

The thesis primarily deals with the rules represented in IAS 16 and 36, but also where it is relevant employ other accounting standards and interpretations. Focus within the thesis is brought to the estimated circumstances during recognition and consumption of the fixed assets.

By way of introduction the thesis shortly go through the concepts of the IASB, as this is the overall parameters establishing the foundation of the financial statement. Subsequently the concept will be used for evaluation of the different treatments under the subject tangible fixed assets.

Subsequently the accounting policies described in respectively IAS 16 and 36 will be reviewed as regards to recognition, measurement, amortizations, disposals, discontinued recognition and information within the annual report as well as impairment on fixes assets. In connection with the audit the principals of the accounting standard is evaluated and analysed on whether they give an accurate treatment of the fixed assets according to expectations of the financial statement users.

After examining the theory, this thesis constructs a case, supporting and illustrating the problem appearing in connection with the audit of the international accounting standard, in such a way that the consequences of the different estimated evaluation of the theoretical formulation of the problem is made visible.

The thesis is completed with a conclusion, emerging how the treatment of the tangible fixed assets are made with reference to the international accounting standards. It is concluded that the accounting treatment give occasion for many subjective evaluations, which can influence the accounting treatment, and that this has the consequence that the annual reports within the same sectors can be difficult to compare for accounting experts.

Furthermore the conclusion evaluates alternative possibilities, which can bring about it being easier for financial statement users comparing enterprises. These alternatives is to eventually giving further information within the annual report or preparing an appendix to the accounting standards entailing more specific guidelines on treatment of the tangible fixed assets within different sectors.

The alternative possibilities are rejected by the conclusion, as they would influence the annual report to being too extensive causing the financial statement users to loose the intelligibility and different enterprises within the same sector to be limited in their possibilities for preparing the annual report.

The conclusion points out that even though the current accounting policies has certain weaknesses it is preferable to the alternatives drawn up, as the management of the enterprises have the best qualifications for ensuring that the chosen assessments etc. reflects the actual conditions within the enterprises. In addition to this the management of the enterprises is employed to care for the interests of the investors and thus satisfy the interests of the investors on the presentation of the annual report. Attention is called to the fact that great demands are made on the management, as they have to use as their knowledge of the enterprise as well as trying to on an objective level making an estimate resulting in presenting the tangible fixed assist in the annual report, for constructive usage from the financial statement users.

Finally the conclusion establishes that the foundation for the many subjective estimates provides the management of the enterprise with the possibility of changing the time wise placement of costs in tangible fixed assets. This might cause the true and fair picture of the recognition for the individual years to disappear for the financial statement users, but in the long term it will equalize as most of the tangible fixed assets in time be abandoned from the balance sheet.

7. LITTERATURLISTE

Bøger og publikationer

Deloitte	IFRS – Introduktion til de internationale regnskabsstandarder, 2005
Elliott & Elliott	Financial Accounting and Reporting, 9th Edition, Prentice Hall, 2004
FSR	”Notat om den statsautoriserede revisors arbejde i forbindelse med værdiansættelse af virksomheder eller virksomhedsandele” af RÅDGIVNINGSUDVALGET, FSR September 1994
FSR	”Fagligt notat om den statsautoriserede revisors arbejde i forbindelse med værdiansættelse af virksomheder og virksomhedsandele” af RÅDGIVNINGSUDVALGET, FSR December 2002
Jan Fedders og Henrik Steffensen	”Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra danske praksis til IFRS” Forlaget Thomsen, 2004
KPMG	Dansk Regnskabspraksis 2004
KPMG	Illustrativ IFRS-årsrapport 2007
Marshall, David H.	Accounting: What the Numbers Mean, Fifth Edition, McGraw-Hill, 2001

PriceWaterhouseCoopers Regnskabshåndbogen 2008 – håndbog om regnskab, skat og selskabsret

PriceWaterhouseCoopers Nedskrivning af anlægsaktiver – årsregnskabsloven og IAS 36, november 2001

Artikler mv.

Revision og Regnskabsvæsen ”Ajourføring af IASB og FASB’s konceptuelle begrebsramme for finansiell rapportering...udfordrende eller uambitiøst” af Dennis van Liempd, Ph.d.-studerende, cand.merc.aud, Syddansk Universitet Kolding, Revision og Regnskabsvæsen nr. 8, 2007

Revision og Regnskabsvæsen ”Danske erfaringer med værdiforringelsestest – Del 1” af lektor Carsten K. Hansen, lektor Christian Pedersen og professor Thomas Plenborg fra Copenhagen Business School, Revision og Regnskabsvæsen nr. 1, 2007

Revision og Regnskabsvæsen ”Danske erfaringer med værdiforringelsestest – Del 2 af lektor Carsten K. Hansen, lektor Christian Pedersen og professor Thomas Plenborg fra Copenhagen Business School, Revision og Regnskabsvæsen nr. 2, 2007

Revision og Regnskabsvæsen ”Fair values ved første indregning i regnskabet – en vurdering af argumentationen i IASBs Discussion Paper (1)” af professor, Ph.d. Frank Tinggaard, Aalborg Universitet

	og Sven-Arne Nilsson, Ekonomie doktor, Deloitte och Ekonomihögskolan i Lund, Revision og Regnskabsvæsen nr. 4, 2007
Revision og Regnskabsvæsen	”Fair values ved første indregning i regnskabet – en vurdering af argumentationen i IASBs Discussion Paper (2)” af professor, Ph.d. Frank Tinggaard, Aalborg Universitet og Sven-Arne Nilsson, Ekonomie doktor, Deloitte och Ekonomihögskolan i Lund, Revision og Regnskabsvæsen nr. 5, 2007
Revision & Regnskabsvæsen	”IAS 16 Materielle anlægsaktiver” af statsautoriseret revisor Kim Mücke, Arthur Andersen, Revision og Regnskabsvæsen nr. 6, 2000
Revision og Regnskabsvæsen	”IAS 36 – Impairment test” af statsautoriseret revisor Jesper Slot, Ernst & Young, Revision og Regnskabsvæsen nr. 1, 2005
Revision og Regnskabsvæsen	”IAS 36 Nedskrivningstest for immaterielle og materielle anlægsaktiver – opgørelsen af kapitalværdi ved brug cash flow før og efter skat” af cand.merc.aud et fir. David Nørby Kowalczyk og cand.merc.aud Mads Melgaard, PriceWaterhouseCoopers, Revision og Regnskabsvæsen nr. 6, 2007
Revision & Regnskabsvæsen	”Problemer ved bestemmelse af terminalværdi – og anden kritik af DCF-modellen” af Rune Møller, aktieanalytiker i Jyske Bank, Revision & Regnskabsvæsen nr. 2, 2006

Love og vejledninger

IASB	Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 1
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 8
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 16
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 20
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 36
Forlaget Thomsen	International regnskabsstandard 38
Forlaget Thomsen	Revisorhåndbogen 2008

Andre afhandlinger

Charlotte Nørgaard Christensen	”Nedskrivningstest af goodwill ifølge IAS 36”, Aalborg Univesitet, september 2007
--------------------------------	---

Kursus og undervisningsmateriale

Diverse undervisningsmateriale udleveret i forbindelse med Cand. Merc. Aud. studiet på Aalborg Univesitet